

ספר הישר

על סוגיות השם ושאלות ותשובות

לרבינו הגדול עמוד התורה והיראה רבן של ישראל

רבנא יעקב בן רבנא מאיר וצוקל

ראש וראשון לרבותינו בעלי התוס'

וקדושת תורתו נקרא בשם

רבינו תם

עם ביאור

אור לישרים

ממני

יחיאל מיכל באיא מוה"ר אהרן הלוי עפשטיין מבאברויסק

החונה בקק זיבקא והגליל יע"א

זיטאמיר

ברפוס הרבני מהר"ר אברהם שלום גי' שאראון

בשנת ויעקב אי"ש תם לפ"ק

СЕФЕРЪ ГАЮШЕРЪ ЛЕРАВЕЙНУ ТАМЪ

т. е. руководство къ еврейскимъ обрядамъ.

ЖИТОМИРЪ

въ Типографіи А. Ш. Шадова 1869

Дозволено Цензурою ~~В~~Вяткомірѣ Декабря 14 дня 1868 года

הקדמת רבינו הגדול ר' יצחק

קראתי

בשם את הספר הזה יען כל פקודי כל ישרתי בין שמועות הראשונות והגרסות אשר מעולם כי ראיתי אשר שותים מים רעים הבאים לקראת מגיחי ספרים בלא שכר תרומת הלשכה כי אם לזרוע היו והוריו הרי זה משוכח ואע"ג דלט רבינו גרשון מאור הגולה כל מאן דמשבש תלמודא הכי והכי תיהוי לא נמגעו מלשבש ולא די להם בגירסות הנראין פירוש לשבש כי אם ברברי התנאים והאמוראים עצמן ולא יתכן כן לכל יראי שמים כי גם ר' שלמה זקני זצ"ל אם הגיה הגירסא בפירושו הגיה אך בספרו לא הגיה כי אם שותי מימו הגיהו על פי פירושו אשר לא מלאו לבו לעשות כן כחיוו זולת במסכת זבחים לברה וברקתי ומצאתי בספרים שלו כי לא הוגהו סכתיבת ידו שאם ידע אדם הלכה יכתוב פתרונו לפי ראות עיניו אם ירצה אך הספרים לא ימחק שדברי התורה ענים במקומם ועשירים במקום אודי! ואם דבר רק הוא ממנו הוא רק כראמר רבא לתלמידיו כי אתא פסק דינא דידי קמיכו לא מיקרע תקרעוהו וכו' ועתה אודיע בשנים ושלושה מקומות שהגיה רבינו שלמה בפירושו שאי אפשר לעמוד בו כי אם בגרסות הראשונות ואם ח"ו נשבש הספרים ונגדום לא ידענו עוד אמיתת הרברים לשרא ליה מרי' לרבינו שמואל אחי כי על אחת שהגיה רבינו שלמה הגיה הוא עשרים ולא עוד אלא שמחק הספרים וידעתי גם אני כי מגודל לבנו ועומק פלפולו עשה זאת וראיתו במקומות בספרים ישנים ואינה ראייה כי גם בספרים ישנים אכתוב לך בזה הספר אשר חסרו מאשר לפנינו וקדמי קדומים ישנים מיושנים לא יעידום ולא כר"ח שהם גורסים אשר יעידום נאמנים ויהיו דברי אלה קרובים לכל יראי שמים לבלתי ישבשו הספרים למחקם ולא לעשות לא הן לאו ולא לאו הן וכשי"כ שמתוך סברת האדם שמושתו וסברת התלמוד כי מתוך שלא מדע מעמים של ראשונים והחליפו מעמים ולא עמדו אחרונים על

דעתם בשמועתן כאשר אפרש לך בזה הספר באונא באויא וכל הכתי שמורה ויאמר סברה לשנות סברת רבינונו אם קודם לפירושו יביא ראיותיו שומעין לו ואם לאו אין שומעין לו גם הספר אשר התחלתי לא לכבודי ולא לכבוד בית אבא כי אם חברו עלי הכירי בתלמודא בית בקיאי ולא הניחוני אם לא זאת אעשה להם וצור ישראל יוכני להעמיד דבר על בוריו ולומר דבר בשם אומרו ולא על סדר המסכת אכתוב כי אם כאשר יעלה דבר בידי והפסג ה' בידי ועוד אני מודיע לרבים ומשמיע שלא להגיה ספרים מתוך תוספתא ומתוך הבריות כי אפי' מאותן הנוכחים בתלמוד אנו צריכים לתרץ ברייתא לא שמיע לי וגם כרבה בר אבהו דאמר בארבעה לא מצינא בשיתא מצינא וגם ר' יוחנן שאמר הובא תניא לה כתורת כהנים תניא בתלתי יומא וסברא כג' ירחי וגם תמצא ברייתות קטועות בתלמוד ומפרשי לה וראשי הבריות לא ידעו ותמצאנה שם שלימה עוד תמצא במשניות דמדרות וזרעים כשמביאין אותם בתלמוד מחסרים ומקצרים אותה כי האי התחלת שבת מים הניתוין והניצפין אינן כבי יותן וכי האי דשילתי ע"ז דר"א אומר ספק ביאה מהור ספק מגע טומאה טמא וכי ההיא דקשרו ברבר המעמידו ובספר הזה אפרשם בעזרת המאר ל עין הגה כתבתי מגרסות המחוקות ועתה אכתוב לך מן המותרות למען סבב את פני הרבר לפרש הלכה וכולן הוגהו לפי שלא ידעו פירושו של שמועה ולא אקרא עליהם תגר אחרי שלא מחקום מתוך התלמוד אך על כל המניה מתוך שלא נראות לו סברת התלמוד קורא אני עליו רועה זו נאה וזו אינו נאה יאבר הוננו של תורה וחינו פן יהי נדון בניגעת בשר בעון להג הדבה כי בכמה מקומות תהי' לחכם סברת התלמוד תמוה וסופו תהיו ישרה בעיניו בע"כ מתוך ראיות אחרות כאשר אפרש לך בחוט הציצית שזורין שמתוך סברתו עשאוה בלא משור וכן כרוב מקומות :

הקדמת המפרש אור לישרים

מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי
י באוני רחמך ואחיה כי תורחך שעשעי
כ חסרך חייני ואשמרה עדות פיך
ל ולי תורחך שעשעי או אברתי בעיני

י הו לבי תמים בחוקך למען לא אבוש
ח בר אני לכל אשר יראוך ולשומרי פקודיך
י ראוך יראוני וישמחו כי לברוך יחלתי
א חלי יבוננו דרכי לשמור חוקך
ל אני הושעני כי פקודך דרשתי

ך בינני ואצרה תורחך ואשמרנה בכל לב

ך עולם לא אשכח פקודיך כי בם הייתיני

ך אענה חורפי דבר כי במחתי ברברוך

י ראו ישרים וישמחו ויתבוננו 'חסדי ה'

3

סוּחָא • וּבְעַן יַחַיזוּ אֲנִי בְּסַפְרָא קְדִישָׁא דְכִין אֲדָךְ דְּרִאֲסָבִישׁ סָגִי מִקְדַּמְיִתָּא •
 עַד בְּחַיִּיתָא • וְלִיה מִאֲן דִּיכִיל לְמִיקְרֵי צַ' בְּדַקָּא יִתְמָא • וְאֲבָר מִן זֵלָא
 אִישְׁמַחַת מְדָא בְּמַשְׁמַחָא • כֵּל קְבִיל דְּנָח אֲנָח מְסוּדָא וּמַשְׁבַּח לְמַדְּן דִּי בְּסַמְיָא
 דְּסוּכ בְּסַעֲדֵי וְיִסִּיב לִי שְׂבִילָא בְּנו טִירָא וְיִקְדִּיחָא • וְיִתְמַחַח סָם עֲלֵנָא וְיִתְבַּרַח
 עֲלֵי' פִּירֻסָּא וְיִבְרַחַח 'מִילְתָּא וְיִמְלִיחָא כְּדַקָּא יִחוּת • בְּדִקָּא רַחֲמֵנָא מְדָא
 מְלַכָּא דְעֲלֵמָא דִּי בְּרַחֲמֵי' וְיִכְנִי לְיוֹמָנָא דְכִין • וְכַעַן אֲשַׁמְרָה שׁוּמֵי בְּחַדְמַתָּא
 לְדִבְרֵי צְבֻרַתָּא דְמַחְרֵי עֲלֵמָא • וְחַיִּי דְרַמִּינֵי צְבֻרִיתָּא קְדִישָׁא • לְהַמְחִימֵי
 נַפְשֵׁן עֲלֵיבִין • וְחֵילֵן מִלִּינֵן שְׁפַר קְדַמְנָא לְסַחֲוִיא •

כל מאלי אורייתא • וישי מתיבתא • דסקין לעילא ודמתין לתתא •
 ידעין דלא כסלין כהבא למיקרי ספרא רבס דסדין קדישא רבן דרבנן
 אלקשא ורבי גלותא • בולגא דקדושייתא • דרופסקי דלורייתא • י אשגפ
 רבס ויקירא די בסימ' איבסחא קל קרנא משרוקיתא • פסנתרין וסומפוטיל
 וכל זני זמרמא • רישא דמזמרתא קדישא • מארין דלורייתא • די קודשא
 בריך סוף חדי ביהן סני הי יסו מאלי תוספתא • דארתמו בפילסולסון
 כל אורייתא • וריסו יסו רישא דרסב די עילתין ורב חילא כוס עלי מן
 קדס רבון עלמא למיקרי בשא דמחירא דאסין קדיסין ובשבחי' דלי'
 דהספאר עלי צבורייתא • ה חזי חלי דכא' חילא דרבנא דמטי עד לית

מ פתח שפתי מישרים להמאיר אור לישרים

י איר עינינו בחוררתו ויחד לבבינו לאהבתו

כ י לואת נוצרנו לעשות רצון יוצרנו

ל עלות מרום הרים לאור באור לישרים

אור מופלא • אור שבעת סימין • וירא חלקים את האור • יו סוז בי שבתם
 כי טוב החמת בחורתך • כן באלף הראשון השפעת אף פוז שלוח בשקע
 זאריכם ימים לכרויך • כמיזת החסד סכיא מלכות לשידוסיך • ובקל ט'
 על המים שר משיח לדקך • אלה האור מרדו עקול רכס צבי פי קדושיך •
 האמנס כבוראים כולם • לנד נח ובניו • לא בטינ דקדקך • ומהו כבוד
 לפסילים ואמרו מס טזי כי נעבדך • על כן באלף השני ספלת גבורתך
 ססיה סיודה סטי' למדותיך • ודנת כל לבאי ארץ בשקף מכול מים •
 למען יכירו וידעו גבורותיך • ועטו סלוים גדול ס' ומסולל מאד ובקול ס'
 בבח שר משיח דקדקך • כי גבורתך סיא גדולתך • וסכה וסגבור סמפסיך •
 סלא זמא חכר ביום השני ספלת חלקים בפליג מלא מים לסבדול צין
 סמים אשר מהמת לרקיע ובין סמים אשר מעל לרקיע כי קן גזר סממתך •
 ועל כי לא חספון כספתה עולם ובאבדן ברויך • לכן מנעת מותם
 כי טוב ציוס סטי ליערת עולמך • אמנס גס אחרי קן לא סאיר כבודך
 בעולם סספל סלוס עד כי כסנת סראסוס לאלה השלישי קן זרתי • לק
 ממזרח • סוא חיקן אוסבך • כי אז ס' ב'ן סנס וסכיר ססכר סליח
 חונויך • ומסר נפשו על קדושת סמך • ועבר ונצט ממקום לחקוס ללמד
 סושים ציוס • וסודע לכל סאמנס • כי חן בלקך • ואסס זולתך • וסאיר
 לבאי עולם אור כבודך • וסבסחמו לבחור בוצרו לסיות סנולקך • ולמסור
 לסס חזדקך • ועל כן סרפסס כלרוף את כספך למען יוכל לקבל עול חורתך •
 וירדת על סר סיוי כרכב רבוים חלפי סמאן קדושיך • ועל ידי כיל ספארת
 סוא מַסָּע עבדך • מתללס ספארך • סהיא סיודה סליחסי למדותיך
 כי ספארט זו מתן מורס כאשר סורו לנו קדושיך • ולקן סאלף סלוס עלית
 עוד כסדר כבודך כסגות לסס ציוס כסחכר על ידי סלמס יודיק • וסגדת
 מוראסית חזרית ביום השלישי ליערס סספלת מותס כי טוב יען ססכספלס
 עובדך בזמן חורתך ובצניין קדקך • ואז ללס סאלף סמאן עטו ננד כל לבאי
 עולם סדר כבוד ספארך • ומסיה דקך סר בקול ס' כהרד ועטו סלוים
 ואחרו חלקים לנד כעדת אל • יען סורדת סדר ספארך למען יסרל כסגל
 חרף

יתברך האל • וישמח המאלי • סהאליל מכוזו וברא וילר ועסס עולמו •
 כחכמה ובהנהגה ובעדע • וסופיע לעולמו • גזולחו וגבורתו •
 ספאלרו ונלחיו • סודו ויסוד מלכותו • ואמנו ברויחו ילר אותנו לעבדו
 ולמסור כעד ארבתו כספו ומלורו כי כל אשר עסס סוא לכבודו ולכובת סארס
 יחידו וצורע אברסס וידרו כהר צו כככל יום פעמים יחידו • ומסרס סגותס
 מסר לנו • ע"י עבדו נאמנו מסר רביו • ונזנו לקבל עול חוררתו עלינו • ואף
 גס זמא סבטייתו • אף אס כסעליו מחרך סמסר • יגליט • ועד אספי ארץ
 יגל יספורינו לא יסיר סמרו ממתנו • אס אף כבורתו סמתימס סתי' מבעיני'
 כאשר עתה רחמי זמא בעינו כסגן אותנו למן ולסחד בעיט כל מלכי סארך •
 ולא יאמרו עלינו זרס סלאס כאשר סיו ציוסי חופל ונלחוח • ברוכוס סס
 כל מלכי סארך סס וסריסס וגדוליהס דקור דור • וביחוד חרוינו חכי כמדינס
 הקרוי סססור אלכסנדר אס סמרו ועינו חליל לנו מסכת סנדור דור •
 וכל בית ישראל נוסאים כערו ובעד זערו רכס וספסל לסלליחוס • ולסכרית
 סקמיס עליו ועל כל טוב מעסיו • יאריך ס' ימי מלכותו ציוסי ובמינו סוסע
 יסודס ויסרל • ובא לליון נוכל אמן •

ועתה חבינו כשפמיס • כפיק כריס • ובחלמל מתימני • כסחוס חלקך
 ערב ובקר וסריס • ובחורקך קדושת ספארית עיני • סודעת
 אס כל אשר יעבור על עולמך אס לסכע אס לחסד • אס לזמא אס לחייס •
 ונעיס זמירות ישראל סודע לנו אס כל אס כסענע קולות • סאמר על סמיס •
 וסכע לוי אשר חוסי כסרת לסורר כןקדקך אשר בירוסלום • גס סס סררו
 זמא ככל יום פעמים • ומסידך קדוסיס רמזו לנו כצאנר סיי כעד דסכח
 כנגד מי כנגד כעס קולות סאמר דוד על סמיס • על כל אס כרית לי חנוסי •
 לסבין מדבחי סודיך ססס דברי חלקים חייס •

כי כמו כשמת ימים בראת עולמך • קן קצת קצב ססס חלפיס סיס לעמידת
 עולמך • יען כי חלק סמיס כיוס חמול כי יעבור בעיניך • ובקן אס
 כסבין • מלאנו רחמי כסכל מידס ומידס ססגת ככל יום מהכריח • כן
 כצוהס מידס כסגת כסאף מלפסיס מעמידת העולם • ביום הראשון בראת

הקרמת המפרש אור לישרים

ארץ, ובאלף הרביעי זרמו שני המאורות המאור הגדול הוא הבית הראשון והמאור הקטן הוא הבית השני כי כן נקטן אורו משיבת כבוד ומארוך שוין, ועד השלש עוד לא בא כי כן גזרה הכתובת ולקח האלף הלזה נספח למאור ועל כן מארת המר כתבה ביום הרביעי ליורה עולמך. יען שוטחיו עברו ראשיתו ואלהו ומדקס בית המפרשיתו ועל כי עשימות צימק נצח שיח הרביעית למידותך לכן נלה ישראל לא יתח על בריהו שרת עם אבותיו לנלו לבלותיו ושפת חתך על בית מאוויך מקום משקן קדושתך שמתחשק בעויתו האומנם ד' אלקים מטע עמך, אשר שלחת ביד לרי עמך לא לתען קנאתך בוסמו מקדשך כי שמים רעות עשו טימאו את היכל קדשך ובעצרת זרין התרומטו וגם בשר חידך כחיתו ארץ ערפו ולעוף השמים נהטו את נבלת עבדך עד כי מלאכי שלום מר זכיון צמטס כי קול ד' שובר ארום סם ארזי הלגנון כאשר בקול רביעי הרים בקולו קול עוז משיך אמנם אל קננות אהה ותשיב גזול על נאים אשר לא ידעו סמך ולא אבו לעשות לטק כאשר ביום הרביעי שררו כשנע הנבחר צבית מקדשך ובאלף הרביעי יטו לעשות כל יום דוה והודי נהפך עלי למחיתו המונים אמרו אומנו להשחיתו לענח ולכרג משרו בני עמך ואלקים ורצות משרו עלים על קדושת שך: וכולם כאחד קידשו סם הצידוד ואז עט מלאכי מעלה ד' ארזיו מם אדיר שך בכל הארץ ולחיים אמרנו הנה הודך על השמים כי על ידי עיך ישראל נהגלת ותקדשת בעולמך ואף נס זאת ממנו נפלאה: שבגדל התללות וצלות טרלות זרחה אש דה המורה ביהר טלה יען אז הוסע אור הירושלמי והבבלי ורצק סבורא והגאונים וכאשר הרקיע אמר אור תורקך ולקח האלף הלזה זרמו מאורו אור צבלי אכופות רבותיו הנרשמים ועל לבאם רבינו הקדוש המחבר ועשו שבל השם בית התלמוד כי מם עמקו מחשבותך הוא הדבר אשר בקול חמיסי הרים בקולו קול עוז משיח לךך קול ד' חולב להבות אש כי אז חוצרת לה יחדיו אש דת המורס ולהבות אש הגזרות כמידס החמישית למידותך שיהו הוד המורס והיא מידת סדן כפי שגילו קדושתך הוא הדבר אשר שרו הליום הרניטו לאלקים עזימו כי עוז היא המורס ואלקים הוא מידת דיקך הוא הדבר אשר גילו לנו קדושתך אין המורס נקנית אלא ביסורים ואשרי הגבר אשר הוטרנו ואז מתורקך הלאנו הוא הדבר אשר בראת ביום החמישי הגניטו הגדולים וגשם החי הרומכת ועיף כף יעוסף על פני רקיע השמים יען קמו כהניטס עלינו לנלענו וכחיתו יער ערפו אומני אמנם גם פזורי לאך עפו מועף ציטף עד לב השמים והורידו לארץ קדושת המורס ועפו מוטף ציטף במסירת נפסם על קדושת שך: ובויה תמה סדקושת אף למוכס פסטו נווארס למעך ד' מס רצו מעשך ובוים הששי בגדלת אחריתו מראשיתו בראשונה בראת צמטס ורמס ומייתו ארץ ואחרי כן בראת האדם יען כי הוא יסוד מלכותך הוא יסוד מושד לרומס כבודך הוא הכרית הסיכון סיבירת מן הקלס אל סקלה מקלות הארץ עד קלס השמים הוא אשר צמטסו ובמחשבותיו מאסף לכל המחטות בצמק רוס ועומק חחה אס לכוזה וחתה אס לפחד ופחת כן באלף הששי ראית מחוס מול מחוס בראשית המאות מהאלף הלזה על יאריתו נרדפנו יגענו ולא סונו לנו ועלילות סוא גללו עלינו וגדמו אל ידחי דחשו עמינו ומללו כבודינו ולב חי לא הרעד על

ממלכת ספרד המוראס והכאזרי: וגם סוסס לבת יעקב תחני ואני . ובכולת כם יסודס הלסס והעניי מן סמנר או קרלס יס כאומנס אל כרוך גדול דס: רזי עולס חחס יודע ומי יחסר למעשך חני כמונע וכחו סקולר בריסו אשר בדרמסס זורע כן אמתו אחרי כל סהללות סעלומות סלס חמנו לנוע: שדי כפלאוס מעשך: סודות לס עקס אחנו סליס וסקיטס צלי נווחס ובלו פרך יתברכו כל מלכי ארץ ויזכו צבחת כן פרך וס' ס' למנך על כל סלרץ אמן וכמנין יבין את אשר שררו לויך וחת קול הששי אשר שר בן ישי משיך: אף כבוד אלקים ססתר דבר והזמן סנא מסוסס מכל ברי ומי ירוס ראס לנגיד מרלס אפס בלחך ועחס אס נסא עין נד אצותיו רבותיו כסכס כלחיס פיטו סס סרימו צמלס קרן סורחטו ואחסו סויס סוכיכס בעללחיו: ואף כי מרות לדי סוקיטס אחנו על שמרינו ככל זאת לא סקוטו מעמל פרנסותיו ויגענו ולא סונו לו ועל סמלמר סמקודס כל סמקבל עליו עול מורס סכחו צעוטי ואף כי לא אלמן ישראל ככל דור ודור מגדולי סוריס וסירלס מפרלס אומניו: אף אל אכסיס כעריכטו סחי מענינו ע"כ חני הנכר שמתו פני כחלמיס לבין דברי סקדמוניס רבותיו ועחס סבאחי ססורס יקרס לעמינו: צעור אלקים אלקיטו כסגלות נלות אור יקרוה וקסאון: אור מופלא: אור מולנע ס"ג סספר סקדוס וססור מרבינו הגדול וסקדוס רבן של ישראל עמוד סמורס וסירלס ר"ת אשר לדאבון לב כל מוספי מורס לבד יוקר מליאורו אופל סשיטוס כיססו: סרולי סעטות חופסו עד כי סתן אורו אל יודע ספר לאמר קרא בו ואמנו לא אובל כי אמתס מלכתס שמים היא ולא ארפיניס וקרוב ס' לכל אשר יקראו בו חמוסי: והסלחי עלתס לפני סוכן מעוטס ונתן לי מסלכיס צין גחלי אס סללס ולהעמיד דבר דבר על מוטסס והבחרן עליו פירוש וקראחיו כסס אור לישרים ומעטיסו על שלסס פניס ספן סלחד סנחטיו ממוך אופל סשיטסיס אמנס כפניס סספר לא שניתו אכילו כקסיו כי ירחיו נלסת אל סקדוס פטימס יכאשר כן סוכרנו רצונו ססקדמתו ספנינו: וספן השני כצוב סמקומות דברי רבינו חדיס וססוויס ורין ביאור ביארתי כיד ס' סעובס עלי וספן סשליטי במקומות אשר סובס סיעתו סל רצונו ססקדמוניס או בחרונוס וסנינו עליו מלאתו חובס לעלמי להרן סיעותיו נקיות והחילתו להעלות על מכנס סדפוס קמח קמח דמני לדי כפי מכנס כספי אשר בחרתהו וכבר ראו עיני כחם עליס סנדפסיס וסנה הוא כליל ססדרו לבד ליזס ססמכות ססגבות וליזס פ"ס כפירוי אשר סמסס סדפוס לא יולעו מוסס וגם זס ברות ס' דרכי אחקן צדק כפ"ע כסוף סחיבור וואכור לעובס סמויחדיס סגליל ומלכפי עירי אשר סיו לי לטויע לסוללת סספר סקדוס סלזה זכתי רצונו סקדוס יעמוד לסס סימלס ס' כל מסלוחס לכוזב ויתברכו צניי תלתא דבריני צניי אריני ומוזנח סוויחי וצני סחיני וכל סמסייסיס לדבר מלס רכס כוז יתברכו מאלקי אמן:

אלה דברי צעיר הלויס הכורע ברך לעומת רבנן ותהמידיהו יחיאל מיכל הלוי עפשטיין מילידי באברויסק עיר הבצורה בפלך מינסק המאושרה במדינת רוסלאנר המעטירה ולע"ע דונה פ"ק ייבקאי בפלך טשערניגאוו במדינת רוסיא הקטנה:

א (א) כי ואלן לי אלה נחמתיך כזה נחמתיך
 (ב) ופירוש עובש הוא כדי לפשוט וכו' כ"ל: (ג) וקשה לי וכו' אשר טעון
 גרסה דורה כולן מדברי רבינו הוא והוא מתגמלו על דברי רבינו מאשר
 יתבאר ומלוי בן בלזבו מקומות בספר זה וכו' למישרי זהו שכל במקום מזה וקשה
 לו פלה מסבאל דנפשו וכו' עד ס"ד הס
 דברי רבינו ומן וקשה לי עד וקשה לו כו' הס
 הס"ה: מתגמלוו להקשות עליו ואלו מבאר
 שונת רבינו בס"ד וטובה הה"ה ודברי
 רבינו מחלים כשנח: דע ללקחן דף ח' י
 אמר רבא ערוב לא אילפסקין קראי כי
 אילפסקין קרא למיטר גרס ופריך והא
 מינא חין לי אלה הוא וכו' ומכאן משם
 גרס ופריך קרא ערוב דלא לירך קרא
 מבוס דלן עשה דוחה ל"ח ש"ס בן קרא
 גרס נמי וכו' ומכאן רב אחא ד"ק: "ממח'
 דרבא דכח נמי לא לירך קרא כי אילפסקין
 קרא למישרי גרס שלא במקום מזה עיי"ש
 והקשו הא"ס: ד"ה כי אילפסקין ארך טעם
 בזה ולירך קרא לגרס יותר מלעשה כיון
 לגרס נפקא וכו' מלגרוז א"כ. הוא כמו
 ערוב ויתרו דהשתא נמי בעי למיטר לאיסור
 גרס ולמירך דלא במקום מזה עיי"ש במשק
 רב אחא לבסוף וכו' והא דפריך מ"ס ערוב
 וכו' גרסא הוא דקשי' עשה מיתבא דרבא שלא
 פ"י בהדיא וכו' ועל"ה והנה לדברי רבנא
 הוא מיתבא מיהא ולא פליגי אהדי רב
 דהנ"ל עשה בדברי רבא ומלבד הדוחק
 ההפוך קשה לי טעם לדבריהם דלא פריך
 הם האמינא קרא וירבא דכח מיתבא דרבי
 דרביס ולמירך קרא וירבא דכח לאיסור
 גרס וערוב ומכאן לאיסור גרס על ערוב
 ופריך והא הכי קראי קשיב ומכאן מה
 לאיסור גרס ומד להכי רבא במקום מזה
 עיי"ש ומירך קרא הכי גרסא דכח מיתבא
 דרבא הוא כפשוטא דקרא לאיסור גרס אחי
 לירך לרובא דהייבאס לרבי דרביס
 קרא לגרס מתבאר כפשוטא ודלא ודלא לירך
 קרא שלא אכל לרבא קרא דע"ל ודלא
 לא אילפסקין לאיסור גרס כיון דרביס קרא
 לגרסו הוא כי ערוב ועי"ן פריש' דף
 והדוחק מפורש עליו כי נקשות לקחן דף
 י"ג: אפיקא דכ"ד פוטתו נחמתיך כע'
 מנ"מ אמר רב יהודה דלמך קרא לגרס
 הוהה ריבא מיהא טעם דהנה רב עמי
 כפלה הוא כה"ל כי אילפסקין דנפשוטא עמי
 קיימא דכח גרס נמי וכו' עיי"ש וקשה מאי
 בעי מנ"מ: הא להדיא דרביס בגמריה גרס
 דכח לגרס ומלוי הדין ר"י כהן אר"כ פ"ג
 דף א"ב ב"ד אפיקא דהס"ה: ד"ה: כ"ה
 עד סוף העולם כהנו דהא דבעי מנ"מ לא
 דבר צרוב גרס רק אמר סוף העולם פריך
 דברי רב אחא כה"ל גרס מיהא כה"ל כ' ד' כ'
 שאמר גרסא מיהא במקום ערוב וכו' עיי"ש

חמש עשרה נשים פרק א

ד"ג ע"ב קמיי' אין לי אלא הן צרותיהן מניין ת"ל לצרור
 יבמות פרק ק"א ואין לי אלא צרותיהן צרות צרותיה' מניין ת"ל
 ענין/ת' וצרותיהן לצרור ולא לצרור (א) האי ואין לי אלא צרות
 צרותיהן וכו' שיבוש הוא ברוב מקומי' בספרי' כמו בן
 (ב) ופירוש משו"ב הוא ה"י כדי לפרש מנה"מ אבולא מלת'
 דמתניתין דכי אמרי בשיליה שמעת' (ר' ח' ע"א) צרות ערוה
 לא צריבא קרא כי איצטרך קרא למישרי צרה שלא במקום
 מצוה (ג) וקשה לי (ד) מהך קרא דוודאי אית לי פירוקא
 דאי עליה הוה אכרנא איתת אשה יצרה בין במקום מצוה
 דאין עשה דוחה ל"ת בין שלא במקום מצוה לרבי הוה צריך
 לאשמעינן צרת ערה ועליה למישרי כולה שלא במקום מצוה
 וקשה לו עלה מסברא דנפשוין והא קתני אין לי אלא הן צרות
 מניין (ה) ופריקין משום צרות הן וצרותיהן נמי משום היתר
 שא במקום מצוה בדפריך תלמודא לעיל גבי ערוה לא צריבא
 קרא ומשני ואם איתא דגרסינן להאי צרות צרותיהן ל"ת לו
 פירוקי' ותו דלקמן אמרינן על המשנה דצרות צרותיהן מנא
 הני מילי אמר רב יהודה לצרור היתר ריבת' צרות הרבה מאי
 טעמי קאבעי ל"י תלמודא צרות צרות טפי מצרה גופא מאי
 היבא דילפת בשמעתא קמיי' צרה הכי נמי יליף צרות צרה
 אלא וודאי לא גרסינן ליה ופירוש משו"ב הוא וא"ת (ו) אפילו
 כי לא גרסינן ליה אמאי קאבעי לעיל האמרינן צרות ערוה לא
 צריבא קרא ו"ל כי קבעי ליה אליבא דמ"ד ערוה לא איצטרך
 קרא ומשום צרות ערוה הא איצטרך קרא וליריד' קבעי צרות
 צרה מנה"מ ורב יהודה בוותי' סבר ורב אשי דאמר סברא
 היא וכו' סבר כמ"ד לא צריבא צרות ערוה קרא:
 ר' ה' ע"ב (א) ד'ך שמעתא דכלאים הכי מלאק לפי
 ענין/ת' וכו': ראות עיני דכלאים דאורייתא שוע
 וכו'

ידעין גרס גרס מרס לק א"כ גרסא זו והגמיה סולך בשיטת רש"י וכו' ואלו
 ד"ל דרבינו רק חלון הכיורא קסם ל"י ואלו מה שפירשו דברי רבינו א"כ:
 (ד) מהך רח"י וכו' יריך לגרס ארך רח"י: (ה) ופריקין משום נחמתיך וצרותיה
 נמי וכו' כ"ל ונמו שפירשו בלוח ג': (ו) אפילו כי לא גרסינן ל"י אחא קא בעי
 לקמן האמרינן וכו' כ"ל ר"ל לקמן דף י"ג
 אחא בעי מנ"מ ומנ"מ בלוח ג':
 ב (א) ד'ך שמעתא דכלאים וכו':
 דברי רבינו מופתים קרא בלוח'
 במתלמין וצריה ס"ל: ד"ה שוע מוי וכו'
 ובר"ש צ"ח השגחה בלוח ס"ע מ"ח
 עיי"ש ויבאר ביור' בסו"ב לאון רס"ג
 עיי"ש והנה בחלו לעשות בלוח בין רבוחיט
 ההלכות דכמעט לא פליגי ליהא דכלת
 לרש"י ז"ל תלמי קפויא ארך משכח
 בלוח בלוח ונחמ' לי ומיכ"ב יתדיו וגם
 דעת הרמב"ם רבחה המתוקה כי סומך
 א"ע מפריש' ומתכות לחבורה פ"י מה'
 כלום ועיי"ש בל"ח ובכ"י כמיי"ד ס"י ב'
 ועי"ן בל"ח ס"ק א' והנה מה מפורסם
 דברי הרמב"ם דלגדים הם כלאים
 דאורייתא א"כ לומר כי דבריהם מייס
 הרמב"ם בתנאים מלבדים דזה הוי כלאים
 דרבנן ונמו שפירשו לעיל עמ"ל הכי לך
 הגירסא דבריו בתנאים ח' כמו בספרי
 שלנו ולא כמו שרלו וצריה ולד זה דברי
 מר"ן ה"מ א"כ הכיורא דהייבא' מתקן
 בין שוע ומיין וכו' דמ"ל ורמב"ם חידוש
 סו"ס שאין לו רוח בל"ח דברי המ"י ויבאר
 דחוקים במ"ל דלהלן למחוק מנ"מ דעמ"ל דף
 ס"א: א' ובלפת ספר וזו"מ א"כ נלמד כי
 לא פסקין מ"י לכל הטעות ולאנו נלמד
 דלא נשכח הגירסאות שבזו מקום ובחבורו
 הלכה ב' הגירסא האמיתית היא כמו שבזו
 הסוג כפי ס"י ח"ו"ל דהייבא' ס"ב כמר
 ופשיטא כפרסם ביחד ושע חוקן ועשה
 לבדים אין זה כלום עמ"ל זו הוי הגירסא
 האמיתית ופדעה האלפ"ד בשמעתא ודלא
 כגירסא ספרי' שלנו ולא חל ח"ה ח"ה הוא
 שלפני האלפ"ד א"כ מה פשיטא נוסחא
 דברי הרמב"ם וכו' ומה שכתבו מפריש
 כפי ומה שכתב ס"ב: והנה עמ"ל גיה
 שמתיה לשנו מכות שריך לגרסו גיה
 לבדים ס"ו כלאים לא ידענא שותא דמר"ן
 דלון סוף סתובא כל דמה שכתב מתחילה
 חוקן שמתנהג המרס ע"ה הפשיטא ס"ו
 כלום אמ"ת ודלא דכן הוא אבל כל זה
 בתלוי ספרי' שוע מוי וכו' ונמו שפירשו
 חיי"ה ומה שכתב כ"ד אמר ופשיטא וכו'
 ועמ"ל לבדים וכו' ר"ל ס"י וכו' שמתנהג
 חיון חבורן קן ספרי' שוע מוי וכו' ביחד
 חיון חבורן קן ספרי' שוע מוי וכו' כלל
 כפי"ע וכו' חייבס הוי חבורו וכו' שמתנהג

לזה קאמך מתחלה כ"ד הוי כלאים נמר ופשיטא וכו' לבדים אין זה כלום כ"ל
 דעדיין אין הם כלאים עליהם מפני שהם רק שושים ולא מוי וכו' אכל מתקן ואלירך
 בלוח' ד' ביחד החבור הוי כלאים וכו' והנה רבות ורף כשנחם חלוי' קן ביבמות פרק
 ר"ה עיי"ש ויבולא כ"ד בשלמי מקומות וכו' ויבאר קפוי' ח"ה הייבס דבריהם ע"ס
 מה שפירש ה"ר גאוןה אחר הנהגות החבורי' כפ"ה קפוי' שבזו ח"ו"ל עיי"ש ז"ל
 שובר שכלאים הם בני מיין חוקן האחד הבנד המורכב מלוי' שאלנו והוא שול
 אחד ואין יבירס זה המרס כהפשיטא לו קן ומפני זה הויקל המרס שול
 ואכור מבוס כלאים עד ספרי' ג' הנהי' וכו' והחוקן ספרי' הוי ג' ויבוס
 שאלת מהם של נמר ובכ"י של פסקן כה"ל ליריס' ועומדים וכו' והחמיר גרס החבור
 ואמר חבורם זה ע"ס זה ככל חוקן בין בקפריה בין בחגיטה וכו' עמ"ל והנה
 המצוי' דלם לן הספסל ומלשקן מרגינתא חות' דבריו ג"כ החוסי' קרא איפ"א
 מרזוחו לן הספסל ונלשקן וכו' הוא לומר דהנהי' קל וכו' והמורס ההנהי' ע"כ
 הנהי"ד דקך הוא העלם של שמעיה החורה אכרה כלאים וכו' והחמיר גרס החבור
 קן כפריה הם שושים ויבוס וזו"ס קן שכל אחד כפי"ע הוא מוי וכו' ואל"ה יבירס
 ביחד בלוח חבור אכל אכל אחד מהם אינו שוע מוי וכו' חבור חבורם קן
 חורה וכו' הוא פירושא דקרא אל הלכב שטעמו נמר ופשיטא ר"ל הנהי' הפשיטא ע"כ
 יהו ביחד שושים סו"ס וזו"ס וכו' חייבס יתדיו וכו' או ספרי' האמר והפשיטא
 כל אחד כפי"ע שוע מוי וכו' ואל"ה חייבס יתדיו ע"י קפריה או חגיטה וכו' לא הוא
 כתיב יתדיו סוף חלמא דליוו חבור קן שוע מוי וכו' ביחד וכו' לא כתיב יתדיו דקרא
 הוי' וומר דשפירכב ביחד ח"ש' ח"ש לנד חבור ועוד דל"ח לייבכב בלוח' אחד
 כלל דתיבס שטעמ' הסריה ליכסוב לרזוחו על עיני' דשוע מוי וכו' וומר ופשיטא
 להרזוח עיני כלאים ולרזוחי' חין אלו לרזוחי' לרזוח חבורי' כה"ל קיימא הארס
 ובכחן המתירס קך הארס כהנה' רחמי' כלאים הוא שוע מוי וכו' ביחד לא כ"ל
 כפי"ע

רד

לו לומר דהחיל לערות דלחין זה לבין התלמוד מיהו הפירות הוא שהחיל לערות
כ"ל והבאר נמחק ואינו אלא כפל דברים;
ולכחוד נחמל ענין וכו' דמשמע הכי ומשמע הכי מכלל ים לחורס
האיך דמסתבר ויעוד כ"ל משמע מדבריו דלי הוא כתיב חד קרא הוא

פירש הכי הוא שהחיל להערות ועד שלא נמר פסולה וכו' ;
ר' ד' ע"א לד (א) וניבתוב נערות ולא בעי בנרות

וקשיא מאי האי דמקשה
הלמודא וכי מייצאה חנם האיך משמע נערות
יותר מבנרות ועוד מאי האי דקאמר רבא מירי דהוי אתושב
ושכיר וכי צדיבין אנו לראי' מסבר' י"ל דבב"מ שנמצא איתא
תנוס משמע הכי מסברא יש לרורשה רמחאי דמסתבר ויתר;
ר' ג' ע"ב לה וכו'ת' נילף במבשה ופגם ואי קשיא
ענין קדושין (א) והלא בשת מהבא נפקא לן
כסף לנכ' בכתיבות פרק אלו נערות משום דאיבעי מסר לה
למגול למוכה שחין כשהיא נערה והיינו על קידושה לפיכך
בשת ופגם לאביה לפי שבירה לפגמה דאי לא הוה בידו
לקדשו בשת ופגם לא היה לו וא"כ היבא בעי מילוף
שקדושין לאביה מבושת ופגם נפקא לן שחן מקדושין ולא
ממקום אחר ;
ר' י"ג ע"ב לו אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גוב'
ענין מלוה (א) מן הירושין וג"ל וחלי טעמא
משום שיעבורה דאורייתא ואין להקשות מהא
דאמרינן בבבא בתרא פרק מי שמת טעמא דרב פפא משום
שמא תנעול דלה בפני לווינ' ;

פרק המקדש

ר' מ"ג ע"ב לו הוי דברים שבלב ואינו דברים ואי
ענין דברים שבלב
קשיא הא הנין במסכת תרומה פ"ג
ומייתי לה בפסחים ב'פ' המיד נשחטו ד' ס"ג
המתכוין לומר מעשר ואמר תרומה תרומה ואמר מעשר
שלמים ואמר עולה עולה ואמר שלמים לא אמר כלום עד
שיהיה פיו ולבו שווים (א) אלמא דברים שבלב אינו דברים
הם דאי אין דבריו כלום והקדש מעות לא הוי דפליגי להו
ב"ש וב"ה (ב) בנדרין בפרק ב"ש משני דהקדש מעות לא הוי
אלא הכי דלא מתקיים לא פיו ולא לבו כדמפרש החם כיצד
הקדש מעות אמר שור ראשון שיצא מפתח ביתי הרי הוא
הקדש ויצא לבן וכו' אבל הריא דמסתב כלה דאמרינן גבי
ממור שעבר לפני ר' עקיבא (ג) שהיה ר"ע נשבע בשפתיו
ובטבל דרבה לאמי של ילד שייבאנה לעולם הבא לא קשיא
ולא מירי דלחם ווראי ביטל לבו הוי ביטול דבאונסו הוי
שדרי מה שנשבע עד לא נשבע אלא (ד) לאמת דבריו שהיא
אומרת שבנה ממור וכן הנידה והבירו אומר שאינו אלא
ממור ומצינו בגדרים פ"ד נדרים גבי גורדין להרנין דלגבי
אונסין דברים שבלב דברים ;

יוחסין פרק י

ר' ע"א ע"ב לה עד היכן היא בגל רב אמר עד נהר עזק
ענין עד היכן
ושמואל אמר (א) עד נהר יונאי לעול
בדיגלת עד היכן רב אמר עד אכבדא דמאנא
גיר' פ"ח (ב) ורבי' ש"י גרס עד אכבדא דמאנא ולא היריא
ושמואל פירש דהר מושכנא י"ל שבבל מוצעת ב"ל פרת להרקל
פרת מן הדרום והרקל היינו גרלת מן הצפון (ג) והוציא לפרת
א"ש לבד מבירה שחוצה בכל והוציא להרקל מושך תרום
בכל צד נהר אאני שמואל וג"ל שפרת לצפוני של ארץ ישראל
כדכתיב (ד) ונעו מים ועד ים צפון עד מורה דהיינו מסוף ים
פולשתיים וממדרב עד נהר והנהר היינו צפון דאיך קרא
ומדרב היינו מורה שזוהו מדרב מאב מורה השמש הכי נמי
כתיב וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ ואפסי ארץ היינו
ממורה ופרת אינו מן הרי ארץ ישראל (ה) כדאמרני' כי
הוא על ימים יסדה ועל נהרות ויבונה זו ארץ ישראל שיושבת
על ארבע ימים ועל ארבע נהרות וירדן ורמון פרימון ופווה
אבל
עד קה האן כיוונן נמשח האן וי"ש

וכיוצא בזה כהן המדרש כפ"ג דקדושין כהן הר"מ תרומתגוב על אחד שגלה
שלה לקדש אהו וכאשר בל לשם הוסיב הפליג לעובי סקל והכחיל להם הכרעאה
שלאות מנינה לשלח ובעת הקידושין פקס האמר רבי אה חקודשה לי והביב
הר"מ מר"ב דלחין כריכה נט מן השלח דמלוהה פקסטי ענינ' בחיודיה לחיב כס
ואסיף עוד דלמחן לומר דפקס ולדמיא הכי
הטעם מ"כס דומחאה חילא עובא והכרס
הלכרנו כהן במקל' כס"ג והדברים יבירים
שהכרס הקיודן דבדרי דינונא ולא זכינו כהן
לדבריו : (ב) כניזר כפרק ב"ש מביס
הקדש טעום לא הוי אלא כיהן חלוני
וסי' ע"ב שחור דלפניו וכו' וילא לן וכו'
כ"ל ור"ל דלא מני דלפניו לא כהור ולא
לכן לא לפיו ולא ללבו דשחור לא ליקודש
דלא לאחור שילא דלפניו וגם הכי בלבו
שילא דלפניו והאני לא קודש דלפניו
אמר שחור וגם בלבו חשך על שחור
ושמאל דב"ש מפרס סס גמלי' דסומא סיהת
לשחור שילא דלפניו קודש כהני הכוריס
השחורים דלפניו כהני סס צבירי לא צריח
לחיה ל"ו הרינן מנהא וז"ס כ"ל דכפכתא
אידין ומה שכתב דבינו הוא אציהא דב"ש
דף לפי הס"ד דכ"ל דשמאל דב"ש הוי
מפוס דלפניו מחמורס אחיין דבדרי קף
לנ"ס וטורף דברי דינונא שילא סה"ו
הטעם דהתומוה נלקדס טעום והלדיא
לפרינן כירובנמי דתומוה דסתיא סה"כ
לחי קף ככ"ס דלא כס"ד דהסח דלחיה דלא
ככ"ס יי"ש ופלגי כירובנמי כמו בהלמוד
(ד) ור"ע כה"ש כפ"ג השפיות ;

ר' ע"ב ע"ב לו אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גוב'
ענין מלוה (א) מן הירושין וג"ל וחלי טעמא
משום שיעבורה דאורייתא ואין להקשות מהא
דאמרינן בבבא בתרא פרק מי שמת טעמא דרב פפא משום
שמא תנעול דלה בפני לווינ' ;
ר' י"ג ע"ב לו אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גוב'
ענין מלוה (א) מן הירושין וג"ל וחלי טעמא
משום שיעבורה דאורייתא ואין להקשות מהא
דאמרינן בבבא בתרא פרק מי שמת טעמא דרב פפא משום
שמא תנעול דלה בפני לווינ' ;
ר' י"ג ע"ב לו אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גוב'
ענין מלוה (א) מן הירושין וג"ל וחלי טעמא
משום שיעבורה דאורייתא ואין להקשות מהא
דאמרינן בבבא בתרא פרק מי שמת טעמא דרב פפא משום
שמא תנעול דלה בפני לווינ' ;
ר' י"ג ע"ב לו אמר רב פפא הלכתא מלוה על פה גוב'
ענין מלוה (א) מן הירושין וג"ל וחלי טעמא
משום שיעבורה דאורייתא ואין להקשות מהא
דאמרינן בבבא בתרא פרק מי שמת טעמא דרב פפא משום
שמא תנעול דלה בפני לווינ' ;

לח

(א) עד נהר יונאי וכו' כ"ל :
(ב) ורש"י גרים עד כנדי וחלוני
ולא סהילי ופחולא אחר עד מושכני וכו'
כ"ל מה שכתב רש"י ופ"ס י"ל דק"ל
לנכ' על לחם פני מיחנס חילא בלחית
דיגלת ובלל המערים לא נתן דק סימן אחד
עד תמוס לפיכך' שכתב דהרקל מפקסין
כ"ל ור"ל דהרקל מפקסין לנכחו וכו'
בדומה דהרקל נתן כ"ל לחם נכח עזקן וכו' וכו'
(ג) וחללה לפרס ח"י לבד מפרס שחונה כני
וס' ויגדה וחלי פחולא וכו' כ"ל כ"ל כ"ל
דלמח לא נתן כ"ל ונכחו כפרת פחו כהני
לחיתו ודחוקא ליה אומר דפרת הוא ככ"ל
לפסוק ונכח כלל לדתומו וכו' כל מה שגד
ח"י והיינו לרובח דפרת פל ח"י ופ"ס
לכלל ודמתיס ריטו לקחן כדבריו ;
(ד) ונעו מים עד ים ומנהר עד אפסי
והיינו דכתיב מים סוף ועד ים פולשתיים
וממדרב עד נהר וכו' ורש"י נמי כתיב וירד
וכו' ולפסי ארץ אינו מורה וכו' כ"ל דבדרי
כריכין כ"ל ורש"י דה"ס דהסח בעמס
ח' כתיב ונעו מים עד ים ומנהר עד מורה
ח"כ מים עד ים מורה מדרום למערב ולפ"ו
הא דכתיב כהנא כ"ל וכו' חתונת קחן דף
סוף ועד ים פולשתיים וממדרב עד ים נהר
ג"כ דפי תיבס סס דרום ומערב ומדרב
והסכר סס גבולו נתן ומוחא ומדרב היינו
מוחא כדכתיב כהנא כ"ל ממדרב מוחא
אמר על פני מורה השמש ולפ"ו כ"ל הסכר
הוא לפון וזה הסכר הוא פרת וכן ס' כ"ס
אונקס וממדרב עד פרת דפרת היא גבולו
ח"י כמו שכתב בגבולא ח"ל מנהר המים
עד הסכר הגדול נכר פרת וכן כתיב דבדרי
ח' ארץ הסכר וכו' עד הסכר הגדול נכר
פרת וזה הכיב דינונא רח"ל מקדש דהללים
וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ
והיינו סס דרום ומערב כדלמל וזה
לפון ולפסי ארץ מורה דלילא למיחא דלפסי
ארץ הוא לפון דיווח שפסוק אינו מייחס עד
הסכר מפני שקר כהנול ח"ל מורה מורה
דינונא דינונא רח"ל מקדש דהללים
דמנוכה

לומר דמתניתין דיוחסין אחוה כר"ם בבהרה לר"ך
דמפרש בגמ' דקדושין דמייורי ברוך דמקצה הוא
שם: (ט) והא דרבי הנהא פן ש"ס אביו לכהונה
(דף ט"ז): חנן מביא רמי' על הכהנים ומקין לה ר"ל
בגמ' דמקדושין דיוחסין אחוה כר"ם בבהרה לר"ך

אבל גדלומו שרבו לקמן לא הביא רמי' זה
ורכינו סוכר דאף ברישא חסרי לומר דמכנס
והוא דמכנס' ממו זה לשיטת רש"י דמפרש
וכו' והוא ח"ן סמנא' סמנא' סמנא' סמנא' סמנא'

לח נמי ברוך והכהנים בנכולין וכו' מתרומה מעלין אלמא
דאמרינן בערבין דעבדא כהונה ה"ו משוררין אין מעלין
מרוכין ליוחסין וכן מפרש התם (ט) והוא דרבי העלה בן
ע"פ אביו לכהונה זהו לתרומה כדמפרש ואמר בעשרה יוחסין
והביא רמי' על הכהנים וטקין בנמר' בקדושי הגבול דלר"ש
לקיש דהאב אינו נאמן אלא לדאי' הני לקדושי הגבול לא
דמי לקדושי הגבול דהך שמעתא דהאב מיירי ביוחסין
דבריקה לשמע על גבי המזבח (י) הלכך קרי קדשי הגבול
תרומה ונשיאות כפי' והתם ביוחסין מיירי ביוחסין קדושה
דנהרגין זה על זה כדמוכח שמעתא דקאמר ואורא ר' יוחנן
לשעמ' דאמר ר' יוחנן סוקלין על חוקה ועל פי אביו לא
קמלינן ליה והוא יחוס לאו יחוס כהונה אלא כדאמרינן
שיליה בתולה נישאת כאן להחיותו כאן ליחוס והוא יחוס לאו
במעלות יוחסין קאמר הלכך קרי קדשי גבול יוחסין לתרומה
ונשיאות דהתם בדריקה מיירי אבל מילי דלא שייך כדפריך תדע
דמתניתין דהתם בדריקה מיירי ודאבל מילי דלא שייך כדנהרגין
זה על זה קרי קדשי גבול (יא) וקאמר בעשרה יוחסין אמר רב
יוסף כל שסחת כבבל משאינו לו אשה היא משום פסולה
דשכיה התם אבל יוחסין דהאב אפילו מוחזקין שהן כשיורים
ומעלין מתרומה דהאב דמוחק לן באמה דהוא דבשרה היא
ולא שפחה ומעלין מתרומה דגבי' אין חולקין תרומה
לעבד בדלא מוחזק לן באמו אי בשרה אי שפחה הלכך
(יב) הויא דחולקין אין מעלין דרילמא עבד הוא והויא
דאין חולקין ויחיו דהתם הכשיר קהל ומעלין מתרומה
דהאב מאכילה תרומה ומעלין מתרומה דגבי' מחילוק
תרומה:

דמי לקדושי הגבול דהך שמעתא דהאב וכו'
כ"ל: (י) ה"לך קרי קדשי גבול וכו'
בדריקה ד' תמחא ח"כ הא דמק רמי'
על הכהנים ב"כ סמחא' מיירי לענין זה
ולדרי רבוי התי' יטל לומר לתרומה
לא מתרבי כלל לר"ל' וכל שני כלל ארבי
דהאב אכל הסום' וכל שני כלל רבוי דהוס
פליג ארבי דש"ל למתנה דהם מעלין מתרומה
ליוחסין עי' דהם' ד"ס חנן: (יא) והלמי'
בעשרה יוחסין (דף ט"ז): כל שסחתו
וה' משום פסולה דשכיה וכו' ר"ל לא
כר"ם' וחס' שם ד"ס מלן להשירי אשה
דמיירי לענין אשה בדוקא מד' תמחא אלא
משום פסולה דהתם כגון מחזיקין דמיתו
בנהו מקומות ומשום פסקא הסום' מבימות
מיה' וזל גלי או סוכי בת וכו' לא
בגמרי מלי' קרייה דהתם כבבל מיירי וכל
קרי' אף ליוחסין דמחזיקין שם כלל היתא
סוגיא עיי"ש: (יב) וסיכא דלא חולקין
מעלין ויחוס דהתם הכשר קהל הוא ומעלין
מתרומה דהאב מיירי מלי' תמחא
ומעלין מתרומה דהאב מלי' חולקין
מיירי מחילוק תרומה כ"ל דע
חס' מעלין ה"לך דבעבד רבוי
מוחק קושית הסום' ד"ס לביעית אימא
יקושיתם בדר' כ"ס' ד"ס או דרימח עיי"ש
ורבוי חסם לו דכתי דמא פלחן יוחסין
לאו שיהו כחדא גווי מיירי דלחן מיירי
לביעית אשכ דבוקא תמחא ובביעית פירקין
בני אין חולקין לעבד מיירי רק להכשירו
בקבל שיכלנו ובדברי אלה יוחסין חסם
עיי"ש ויחוסו מתעבדים למחור וכו'
אולי להחריף כמא כזה והכתיב בין ואלו
יכינו ד' ללחך בתי':

ד' ע"ח ע"א נמ האשה שנפלו לה נכסים עד שלא

עני' האשה במל' תתארם וכו' אמר ר' יהודה
לש נכסים אמרו לפני רבן גמליאל עד אמר להן
על החרשים אנו בושין וכו' גיל דהני איתא לה
לגירסא דנפלו לה משנישאת וכו' עד שלא נישאת
ונישאת ר' גמליאל אומר אם מכרה ונתנה קיים וגירסת
ברייתא הני הוא (א) איבעי' להו לכתחילה ר' יהוד'
היא וכו' ת"ש דתניא אמר ר' יהודה וכו' וגרס בה אמר להן
אף זו לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים אמר לו הויאל
זוכה באשה לא יזכו בנכסים וגירסא דברייתא הרי' בתנא בן
עקיבא הני הוי' (ב) לא כך השיב ר"ב אומר משנשאת מהו
אמר זו מוכרה ונתנת וקיים אמר רב זביד וכו' תני אם
מכרה ונתנה ר' חנינא בן עקיבא דאמר כב' וגירסת הספרים
הב' הוי ופירש ההלכה לפי הגירסא נראה לדבינו לפרש
איבעי' להו ר' אלכתחילה קאי או אדיעבד קאי וכלומר
אלכתחילה דריינו רישא דמתניתין (ג) דקתני עד שלא תתארם
ומודה ב"ש ובי"ה שאם מוכרה ונתנת קיים והכי קבעי תלמוד'
ר' יהודה דקאמר שאמר לפני ר"ג אהאי קאמר ארישא או
אסיפא על לכתחילה והכי קאמר ליה אמאי חיתנה במתניתין

עני' האשה במל' תתארם וכו' אמר ר' יהודה
לש נכסים אמרו לפני רבן גמליאל עד אמר להן
על החרשים אנו בושין וכו' גיל דהני איתא לה
לגירסא דנפלו לה משנישאת וכו' עד שלא נישאת
ונישאת ר' גמליאל אומר אם מכרה ונתנה קיים וגירסת
ברייתא הני הוא (א) איבעי' להו לכתחילה ר' יהוד'
היא וכו' ת"ש דתניא אמר ר' יהודה וכו' וגרס בה אמר להן
אף זו לא תמכור ואם מכרה ונתנה קיים אמר לו הויאל
זוכה באשה לא יזכו בנכסים וגירסא דברייתא הרי' בתנא בן
עקיבא הני הוי' (ב) לא כך השיב ר"ב אומר משנשאת מהו
אמר זו מוכרה ונתנת וקיים אמר רב זביד וכו' תני אם
מכרה ונתנה ר' חנינא בן עקיבא דאמר כב' וגירסת הספרים
הב' הוי ופירש ההלכה לפי הגירסא נראה לדבינו לפרש
איבעי' להו ר' אלכתחילה קאי או אדיעבד קאי וכלומר
אלכתחילה דריינו רישא דמתניתין (ג) דקתני עד שלא תתארם
ומודה ב"ש ובי"ה שאם מוכרה ונתנת קיים והכי קבעי תלמוד'
ר' יהודה דקאמר שאמר לפני ר"ג אהאי קאמר ארישא או
אסיפא על לכתחילה והכי קאמר ליה אמאי חיתנה במתניתין

שמוכרת ונתנת לכתחילה הואיל וכה באשה לא יזכה בנכסים (ד) והיא מכרה במל' ת"ש אמר ר' יהודה
החרשים אנו בושים דריינו נפלו לה משנישאת אמאי קתני מכרה במל' שרדי או לו שמעא דקרא אלא
תיקנו הכמים שיש לו נכסים אמאי קתנו הכמים במל' ותיקא אותם המעות ועישה בהן עסקין או יקנה
תקיע אלא שאחם מנגלולין עלינו את הישנים ואומר שיה' נמי מכרה במל' אלא ווראי' הא ליתא אלא מכרה קיים (ה) והכי מתפרש על
החרשים וכו' מתניתן ש"מ אדיעבד קאי והכי קמדקדק מאחר שאומרים אף זו לא תמכור מכלל דסיפא דרישא קאי דאי לא
תימא הכי אלא אדרישא קאי מאי האי דקאמר אף זו לא תמכור הלא במא כ"ע מודה שמיכרת לכתחילה ואסיפא דסיפא כמו בן
לא תוכל לומר דהא ב"ע מוד' דלא תמכור לכתחילה וזית מאן דפליגי אלא אסיפא דרישא קאמר דפליגי בה ב"ש ובי"ה קאמר
איתו לבי"ה והכי מהדר להו ר"ג לאותן אומרים לו (ו) אתן אמריתו הויאל וזו אשתו וזו אשתו מה זו מכרה במל' אף זו מכרה
במל' לא בזה נאמר שתתא באשתו שלא תמכור לכתחילה כדאמרי ב"ה אי מכרה ונתנה ווראי קיים והא דלא בעי ר' יהודה
ארישא או אסיפא משום דרע המקשה שלא יתרוץ לא מרישא ולא מסיפא דמתניתין אלא ממילתא דר' יהודה (ז) ודרך התלמוד
לקהשות בענין הוא אי"ר חנינא בן עקיבא לא כך השיב ר"ג לחכמים וכו' (ח) אמר ליה ר' עד שלא נישאת ונישאת ומכרה ונתנת
קיים ומקשים והא אנתן עד שלא נישאת ונישאת אם מכרה ונתנה קיים אלמא דלכתחילה לא תמכור אמר רב זביד תניא
בברייתא אם מכרה ונתנה קיים ונתפרך בברייתא מקמי משנה (ט) וא"ת אליב' דרב זביד מאי בניירו בין ר' יהודה ור'
חנינא

בחוך העפר באשר האנה אליו היו נוטלים בקל כמו שפינוי רוחות היום ולכ כמעמידים הדופקים שהיו לטוין נוטלים הגולל האכן הגדול ש"ע"ס הקבר והוא המעמדים נמצא דהפך שטיקד הסוטה על גולל וקופה היא לטוין מ"ג עוקר הסוים הוא הדופק והגולל ממלא חלל הקבר ולפי"א ח"ט שכל החום' דבלבוקחים לבן אחד מהגולל נשאר הפכס חלל קברד יוש מקום ליחמלס לחא וכן מה ששקלו חמס' פחתה לפי"ב ג"כ זמן פחות ממה שישנו גולל לא נמדד פדיון כיומי הקבר ולא נקרא יוול עדיין וגם השט יודע כפי קבלה דרמיוני ונקרא מדיוין יוש יוש השטר על הכך כפ"א ר"ל כמו שה' מחמלה מטכסה בעפר כל החלל ולפעמים שפאין מוכן הגולל והדופק מעמידים כהנה לטוין ומחלטי און לזם לדברי החום' סבוכה ל"ג ט"ז ולא גולל לקבר כשהמה מוכן קברד מניחים על הקבר אכן גדולה לפחות זה חללה והוא נקרא גולל וכו' ע"ל וכן הוא בספר שה"ש להרמב"ן והנה כפ"י בפר"ש ט"ז ח"א ולא חזמי התפסחים השיבו על פירש"י והס' תמיו פירושו גולל הוא אכן גדולה נשם לקבר חלל לסחור וכן פירש"י ט"ז בעל העמוד ז"ל ע"ל הכי לך ח"א מוכרת לדבריו והס' שהסו"ס שפכה כהבו שלפירות העמוד ח"ט שהספתו לחשפט מחלקים דברי רבינו פירסו העמוד חלל כפי מהמחבר לנו מדבריו שכלל פירסו הוא כפי פירושו העמוד ומלפניו זהו ח"ן ביטולתו לעמוד בזה על דבריהם שהפרישם דכותרים ח"ט מדבריהם שפכה לדבריהם דכותרות דסם כהבו על פירש"י דעתיין זה פירושו העמוד יוש בדיוו' להבאו לידי מידה רכ"י ז"ל דלדבריהם אך לא כפי ח"א ח"א ח"א ככה ולפי"ב דברי רבינו בח"א

סד (ה) ובי הוב' ראוליקותהם בתר אומר רעתן ודילמא רבי' בר' אליעזר וכו' מ"ד לא זכה בר' אליעזר דמה התם בתר אומר רעתה ולא כתב בלנסה ח"צ לא כתב אלא ע"מ לקיימו והא מתה מיייתי ליה וכו' זכה ואומר ע"כ לא קאמר ר' אליעזר במדיווי' לדרידה שהורא אינו כותב לה אלא ע"מ בלונג' לא שייך חיתון באירוסין (ו) ואין לעמוד דעתיו במה תזכה אלא בכניסה אבל מדידה לדרידה יש לנו אומרן רעתן של חיתון הא איתתנו להו די לנו כאומר דעתו זה וזכה הבעל ולא ניתלה באומרן רעתו של קיום ולשוון חיתון מוכיח דאתר נישואין מיירי והך כפיייתא דלקמן דקתני אע"פ שכתובתה בכית אביה (ז) בשכנסה אמו לשם נישואין בעלה יורשה והיא א' נתן היא או נמי שכושבה אישה בנכמים דהרוחקה וקתה אשה קתה בעל ולשוון יורשה מוכיח וז' אבל הכא כתב לה קתני ואכתי לא אתי לא לדידה ולא לידה (ח) ומהבא שמעינן דפסק נרוניא של חתני שלנו שלא גבה קודם מיתת נשותיהן אפילו לאחר נישואין לא זכה בתן יותר דהלכתא כרבנן דרשמי' דשמעתא רבנן בר' אליעזר וכן פ' ר' חננאל ושנויים דר' נתן דתתי' ור' שלמה דמפרישי מן האירוסין קשיא ליה טובא והכי הוה ליה למיתת כתב לה פירות כמות וכלום מן האירוסין ומתה לא זכה וכו' ועוד דרשוון חיתון שייך בנשואין וכן בהנשואי דרב גידל ולא שייך באירוסין אלא לישון איקובי' בראמרינן לקמן בתחלת אע"פ דכילא שמעתא מוכיח דהתם באירוסין מיירי והבא מוכח בנישואין ובפרק הנושא אמרינן טעמא דרב גידל משום איחוחני דהיא מן הנשואין כי פירש רב גידל כמה אתה נתון לבנך כך וכך וישכונם כמה אתה נתון לתתך עמוד וקדושי תן הן הדברים הניקנין באמירה ואי אמרת מן האירוסין וכו' וכתה הכת בניתן לבן וכו' זכה הבן בניתן לבת והלא לא הקניה אבי הבת אלא לבת ולא הקנה אבי הבן אלא לבן אלא ודאי מה הנישואין הזכה וכן בניתן לבת ברין הנשוא' למר כראיות ליה ולר' נתן כראיות ליה דהוה יורש אשתו והיא נמי וכתה בנותן לבן לנכות ממנה לכתובת :

סד (ה) ובי הוב' ראוליקותהם בתר אומר רעתן ודילמא רבי' בר' אליעזר וכו' מ"ד לא זכה בר' אליעזר דמה התם בתר אומר רעתה ולא כתב בלנסה ח"צ לא כתב אלא ע"מ לקיימו והא מתה מיייתי ליה וכו' זכה ואומר ע"כ לא קאמר ר' אליעזר במדיווי' לדרידה שהורא אינו כותב לה אלא ע"מ בלונג' לא שייך חיתון באירוסין (ו) ואין לעמוד דעתיו במה תזכה אלא בכניסה אבל מדידה לדרידה יש לנו אומרן רעתן של חיתון הא איתתנו להו די לנו כאומר דעתו זה וזכה הבעל ולא ניתלה באומרן רעתו של קיום ולשוון חיתון מוכיח דאתר נישואין מיירי והך כפיייתא דלקמן דקתני אע"פ שכתובתה בכית אביה (ז) בשכנסה אמו לשם נישואין בעלה יורשה והיא א' נתן היא או נמי שכושבה אישה בנכמים דהרוחקה וקתה אשה קתה בעל ולשוון יורשה מוכיח וז' אבל הכא כתב לה קתני ואכתי לא אתי לא לדידה ולא לידה (ח) ומהבא שמעינן דפסק נרוניא של חתני שלנו שלא גבה קודם מיתת נשותיהן אפילו לאחר נישואין לא זכה בתן יותר דהלכתא כרבנן דרשמי' דשמעתא רבנן בר' אליעזר וכן פ' ר' חננאל ושנויים דר' נתן דתתי' ור' שלמה דמפרישי מן האירוסין קשיא ליה טובא והכי הוה ליה למיתת כתב לה פירות כמות וכלום מן האירוסין ומתה לא זכה וכו' ועוד דרשוון חיתון שייך בנשואין וכן בהנשואי דרב גידל ולא שייך באירוסין אלא לישון איקובי' בראמרינן לקמן בתחלת אע"פ דכילא שמעתא מוכיח דהתם באירוסין מיירי והבא מוכח בנישואין ובפרק הנושא אמרינן טעמא דרב גידל משום איחוחני דהיא מן הנשואין כי פירש רב גידל כמה אתה נתון לבנך כך וכך וישכונם כמה אתה נתון לתתך עמוד וקדושי תן הן הדברים הניקנין באמירה ואי אמרת מן האירוסין וכו' וכתה הכת בניתן לבן וכו' זכה הבן בניתן לבת והלא לא הקניה אבי הבת אלא לבת ולא הקנה אבי הבן אלא לבן אלא ודאי מה הנישואין הזכה וכן בניתן לבת ברין הנשוא' למר כראיות ליה ולר' נתן כראיות ליה דהוה יורש אשתו והיא נמי וכתה בנותן לבן לנכות ממנה לכתובת :

סד (ה) ובי הוב' ראוליקותהם בתר אומר רעתן ודילמא רבי' בר' אליעזר וכו' מ"ד לא זכה בר' אליעזר דמה התם בתר אומר רעתה ולא כתב בלנסה ח"צ לא כתב אלא ע"מ לקיימו והא מתה מיייתי ליה וכו' זכה ואומר ע"כ לא קאמר ר' אליעזר במדיווי' לדרידה שהורא אינו כותב לה אלא ע"מ בלונג' לא שייך חיתון באירוסין (ו) ואין לעמוד דעתיו במה תזכה אלא בכניסה אבל מדידה לדרידה יש לנו אומרן רעתן של חיתון הא איתתנו להו די לנו כאומר דעתו זה וזכה הבעל ולא ניתלה באומרן רעתו של קיום ולשוון חיתון מוכיח דאתר נישואין מיירי והך כפיייתא דלקמן דקתני אע"פ שכתובתה בכית אביה (ז) בשכנסה אמו לשם נישואין בעלה יורשה והיא א' נתן היא או נמי שכושבה אישה בנכמים דהרוחקה וקתה אשה קתה בעל ולשוון יורשה מוכיח וז' אבל הכא כתב לה קתני ואכתי לא אתי לא לדידה ולא לידה (ח) ומהבא שמעינן דפסק נרוניא של חתני שלנו שלא גבה קודם מיתת נשותיהן אפילו לאחר נישואין לא זכה בתן יותר דהלכתא כרבנן דרשמי' דשמעתא רבנן בר' אליעזר וכן פ' ר' חננאל ושנויים דר' נתן דתתי' ור' שלמה דמפרישי מן האירוסין קשיא ליה טובא והכי הוה ליה למיתת כתב לה פירות כמות וכלום מן האירוסין ומתה לא זכה וכו' ועוד דרשוון חיתון שייך בנשואין וכן בהנשואי דרב גידל ולא שייך באירוסין אלא לישון איקובי' בראמרינן לקמן בתחלת אע"פ דכילא שמעתא מוכיח דהתם באירוסין מיירי והבא מוכח בנישואין ובפרק הנושא אמרינן טעמא דרב גידל משום איחוחני דהיא מן הנשואין כי פירש רב גידל כמה אתה נתון לבנך כך וכך וישכונם כמה אתה נתון לתתך עמוד וקדושי תן הן הדברים הניקנין באמירה ואי אמרת מן האירוסין וכו' וכתה הכת בניתן לבן וכו' זכה הבן בניתן לבת והלא לא הקניה אבי הבת אלא לבת ולא הקנה אבי הבן אלא לבן אלא ודאי מה הנישואין הזכה וכן בניתן לבת ברין הנשוא' למר כראיות ליה ולר' נתן כראיות ליה דהוה יורש אשתו והיא נמי וכתה בנותן לבן לנכות ממנה לכתובת :

פירוש רבים אלמנות עיטה כלשון רבים דהא דקאמרנן תרי ספיקא לא היונו ספק ספיקא סמך דאם בן בת אלמנת עיטה שהיא בהספק חלל כשירה וכל שכן אלמנת

ל פה שלא יקיים לה חוכה בתן והבעל אינו יודע כמו שכתבו בזהו א' : (ה) ובי הכי דלויקת הסס כזה לומר דשתי' היא חלוין סהא ופריך דלמי' כאלפ"ד וכו' ואי כזה חלל ע"מ למוסס ח"צ לא זכה לומר ע"כ ליק רכבי'ע חלל נמדויר' לדדה וכו' דלא שייך חיתון באירוסין וכו' חוכה וכו' כ"ל דבאירוסין חלל הדעת נותנה סתומה כיון דעדיין אינו קיים חוקי עירובי ביינס אבל מדידה לדרי' סתומה הוא בגמולין די לנו כלמחלו זו וחלו זה ספיקה לתם סתומה סוף לוח א' חלל חוקי סתומה כהנה לא לדרי' דלמי' ט"ס חומלה חתנה לא חלוין חתנה וכו' שנחמו ע"ל ; (ז) שפסקה לשם שפאין עשה וירכה וכו' פ"א ; (ח) והבא שמעין דפ' סוף דהויה של חתניס כלנו מלא גבו קודם וכו' לא זכה בתן דהולמס' וכו' דשפוסה דשמעתא רבנן דרשמי' וכו' ובימינו דרי' דמיויה בגמולא הוא דכיתו גמלה דמפסק מן האירוסין וכו' פ"א :

סד (ה) ובי הוב' ראוליקותהם בתר אומר רעתן ודילמא רבי' בר' אליעזר וכו' מ"ד לא זכה בר' אליעזר דמה התם בתר אומר רעתה ולא כתב בלנסה ח"צ לא כתב אלא ע"מ לקיימו והא מתה מיייתי ליה וכו' זכה ואומר ע"כ לא קאמר ר' אליעזר במדיווי' לדרידה שהורא אינו כותב לה אלא ע"מ בלונג' לא שייך חיתון באירוסין (ו) ואין לעמוד דעתיו במה תזכה אלא בכניסה אבל מדידה לדרידה יש לנו אומרן רעתן של חיתון הא איתתנו להו די לנו כאומר דעתו זה וזכה הבעל ולא ניתלה באומרן רעתו של קיום ולשוון חיתון מוכיח דאתר נישואין מיירי והך כפיייתא דלקמן דקתני אע"פ שכתובתה בכית אביה (ז) בשכנסה אמו לשם נישואין בעלה יורשה והיא א' נתן היא או נמי שכושבה אישה בנכמים דהרוחקה וקתה אשה קתה בעל ולשוון יורשה מוכיח וז' אבל הכא כתב לה קתני ואכתי לא אתי לא לדידה ולא לידה (ח) ומהבא שמעינן דפסק נרוניא של חתני שלנו שלא גבה קודם מיתת נשותיהן אפילו לאחר נישואין לא זכה בתן יותר דהלכתא כרבנן דרשמי' דשמעתא רבנן בר' אליעזר וכן פ' ר' חננאל ושנויים דר' נתן דתתי' ור' שלמה דמפרישי מן האירוסין קשיא ליה טובא והכי הוה ליה למיתת כתב לה פירות כמות וכלום מן האירוסין ומתה לא זכה וכו' ועוד דרשוון חיתון שייך בנשואין וכן בהנשואי דרב גידל ולא שייך באירוסין אלא לישון איקובי' בראמרינן לקמן בתחלת אע"פ דכילא שמעתא מוכיח דהתם באירוסין מיירי והבא מוכח בנישואין ובפרק הנושא אמרינן טעמא דרב גידל משום איחוחני דהיא מן הנשואין כי פירש רב גידל כמה אתה נתון לבנך כך וכך וישכונם כמה אתה נתון לתתך עמוד וקדושי תן הן הדברים הניקנין באמירה ואי אמרת מן האירוסין וכו' וכתה הכת בניתן לבן וכו' זכה הבן בניתן לבת והלא לא הקניה אבי הבת אלא לבת ולא הקנה אבי הבן אלא לבן אלא ודאי מה הנישואין הזכה וכן בניתן לבת ברין הנשוא' למר כראיות ליה ולר' נתן כראיות ליה דהוה יורש אשתו והיא נמי וכתה בנותן לבן לנכות ממנה לכתובת :

פירוש רבים אלמנות עיטה כלשון רבים דהא דקאמרנן תרי ספיקא לא היונו ספק ספיקא סמך דאם בן בת אלמנת עיטה שהיא בהספק חלל כשירה וכל שכן אלמנת

באי זה סוכל לפי סי' ע"ו ועיין מה שכתבנו בס' נ"ד :
(א) אם ישאל הקדוש וכו' עד ס"ד י' לא ידעתי אם סי' ז' שהוא מביא דעה
רבינו פירש ב"ש סי' מ"ה דהא דלמד סוכה קולא איש לכו ר"ל ולא חיובין לה
וק חסנו הוסיף בשמו בחמתין דף ק"ק . ובקדושת י"ב ובכ"ב י"ב וזו סמכות
וסבכלו כהנו הוסיף בשם רבינו אליהו ע"ה

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

דל"ה מלן שמעתי ל"י דהא ב"ה נמי איש לכו מדבר סוכה דהא חזרו לכווא דכר
ב"ה וכדמי נלד מסייע המוס' מכל וכל ולדעתי פניו טיב קיפוס הכרה עלי
דכריס דהנה מה שחזרו למסקנה דמתחילין ח"ה אין זין מספיק דלכתי מלי
קאמר מעיקר קולא ומדכריס עמאם שמעתי מלן
קאמרי למסקנה ח"ה ועיקר חיותם על
זמננו בפרק ערבה בהתפחה דף י"ג :

אלה שבכלל הקדוש שהיו צדקה ואלו דגם
רבינו מפרש קוים סמכותו לזו מוס
דקול רבינו חלוה סמכותי כ"ה ומינימו
ל"ל דהאן מיירי לאחר מכן משום לך פירש
וסבר וקולא חל אש עדיין לא נהן משום
נראה לפרושו דלזו חולו ולא משמע
ואדרבה דמוציא דגמי' משמע לסיפר דהא
קולא חלוהה למה אינה חולקת במוס
וחסו סימפון ועו' קאמר לו איש עמד נתי
מוס קולא איש לכו ומוס קדוש מתי
משום אינו חולל ח"ה דקס בקיין גמול
חיוב דמי לחלוס דל"כ אינו חולקת מן
חיובין לזו ודמי ל"ל דגם קודם שכן
משום שחולל חלוהה למה אם י"ל לחזר חלל
בדולו ל"ל כפיכוס רבינו דלא חיובין לזו
משום דלא שיה נמלא חל"ה רבינו חלוה
מוכרחם חלוה לפרושו רבינו ל"ל ופרושו
רבינו בעמא ל"כ אינו מספיק דל"ל להגמי'
למה הכוונ לא שיהא ומחללה קולא איש
לכו מוס כמי הפירושים מיה ועיין בהנה
הדל"ה ד"ל ב"ק פ"ו מ' משום דהנה
י"ב : (ב) מאחר בקה העמד ונפשה מתי
משמע לא חל עליו וכו' ודל"ל לא הקפיד
ואינו יכול לחזור וכו' ס"ל :

ר' ג"ה ע"א ע מימיס ליסמיס מוויין או מוכתב
מלכות הגהו קלא אית לרו
ואי קשיא הא אמרינן בפרק המוכר את הפירות
ר' צ"ב המוכר עכר לחבירו וכו' ליסמי' מוויין או מוכתב
למלכות אומר לו הרי שלך לפניך אלמא לית לזו קלא ומתק
משום הוא חריץ הכי פירש הגהו קלא אית לרו (א) אם
ישאל הקונה על העכר מה עסקו מה שיבעו בשעת מתן
משום אם הוא ליסמי' מוויין או מוכתב למלכות יודעים בני
אדם והגירו לו ויכול לחזור אם משך או נתן עירובין עליו
בחתילה ומתחילה לא ברק שהוא סומך עד שעת מסירת
המעוה ואם שתקולא ברק בשעת מסירת המעוה וודאי לא
הקפיד ומחל ואינו יכול לחזור לכך אמרינן דאין סימפון
בעבדים דאמרינן מאחר שקנה העכר בשעת ניתון המעוה
ולא שאל עליה אם ליסמיס הוא אם לא וודאי לא הקפיד
ואינו חוזר ואוכל בתרומה וא"כ מה בין דין לליסמיס או
גנב או קביוסוסם דאמר כמו כן הגיעו י"ש לומר שאם נתן
עירובן או משך בלא מעוה נתן או קביוסוסם אמרינן (אין)
מיד אבר וזכור ואינו יכול לחזור וודאי ידע דהתם עכר
גנב או קביוסוסם ולא הקפי' וקנה כמו שהיא :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

דל"ה מלן שמעתי ל"י דהא ב"ה נמי איש לכו מדבר סוכה דהא חזרו לכווא דכר
ב"ה וכדמי נלד מסייע המוס' מכל וכל ולדעתי פניו טיב קיפוס הכרה עלי
דכריס דהנה מה שחזרו למסקנה דמתחילין ח"ה אין זין מספיק דלכתי מלי
קאמר מעיקר קולא ומדכריס עמאם שמעתי מלן
קאמרי למסקנה ח"ה ועיקר חיותם על
זמננו בפרק ערבה בהתפחה דף י"ג :

ואינו יכול לחזור וכו' ס"ל :
(א) וכן קולא וכו' דע חל
השניין היקר סימפון זה פלו המוס
ולא ידעתי אם יאל או מתי רבינו ואלו
איזה חלוה טוים כהנו דמוציא הקדוש
דכאן ל"י בין ק' רבין ק' ישאלה דהא
דלמד לא ישאלה דכריסם דרבין קאמר
דקולקומין כתי' זבימות קאמר ר' סוף
פרק זה הנהניא לא ישאל חל חלוה
ומיירי בומר אי הוי עם סוכנו ור"ל
שלה כשהנהניו ומשד ע"ל אכל בלחם אין
גיטוסא ק' ואדרבה בהנהניו אחר ר' א
ישאל חל חלוה ואין לומר דלפני ה'
גיטוסא להיך דלפני ל"י ועוד דכל
הסוכה עם מוס הלאה גיטוסוה וכן
חל חומר דלמד טוים כהנו :

ר' ל"ו ע"ב ע מימיס ליסמיס מוויין או מוכתב
מלכות הגהו קלא אית לרו
ואי קשיא הא אמרינן בפרק המוכר את הפירות
ר' צ"ב המוכר עכר לחבירו וכו' ליסמי' מוויין או מוכתב
למלכות אומר לו הרי שלך לפניך אלמא לית לזו קלא ומתק
משום הוא חריץ הכי פירש הגהו קלא אית לרו (א) אם
ישאל הקונה על העכר מה עסקו מה שיבעו בשעת מתן
משום אם הוא ליסמי' מוויין או מוכתב למלכות יודעים בני
אדם והגירו לו ויכול לחזור אם משך או נתן עירובין עליו
בחתילה ומתחילה לא ברק שהוא סומך עד שעת מסירת
המעוה ואם שתקולא ברק בשעת מסירת המעוה וודאי לא
הקפיד ומחל ואינו יכול לחזור לכך אמרינן דאין סימפון
בעבדים דאמרינן מאחר שקנה העכר בשעת ניתון המעוה
ולא שאל עליה אם ליסמיס הוא אם לא וודאי לא הקפיד
ואינו חוזר ואוכל בתרומה וא"כ מה בין דין לליסמיס או
גנב או קביוסוסם דאמר כמו כן הגיעו י"ש לומר שאם נתן
עירובן או משך בלא מעוה נתן או קביוסוסם אמרינן (אין)
מיד אבר וזכור ואינו יכול לחזור וודאי ידע דהתם עכר
גנב או קביוסוסם ולא הקפי' וקנה כמו שהיא :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

דל"ה מלן שמעתי ל"י דהא ב"ה נמי איש לכו מדבר סוכה דהא חזרו לכווא דכר
ב"ה וכדמי נלד מסייע המוס' מכל וכל ולדעתי פניו טיב קיפוס הכרה עלי
דכריס דהנה מה שחזרו למסקנה דמתחילין ח"ה אין זין מספיק דלכתי מלי
קאמר מעיקר קולא ומדכריס עמאם שמעתי מלן
קאמרי למסקנה ח"ה ועיקר חיותם על
זמננו בפרק ערבה בהתפחה דף י"ג :

עב

ע"ה פ"א ע"א ע מימיס ליסמיס מוויין או מוכתב
מלכות הגהו קלא אית לרו
ואי קשיא הא אמרינן בפרק המוכר את הפירות
ר' צ"ב המוכר עכר לחבירו וכו' ליסמי' מוויין או מוכתב
למלכות אומר לו הרי שלך לפניך אלמא לית לזו קלא ומתק
משום הוא חריץ הכי פירש הגהו קלא אית לרו (א) אם
ישאל הקונה על העכר מה עסקו מה שיבעו בשעת מתן
משום אם הוא ליסמי' מוויין או מוכתב למלכות יודעים בני
אדם והגירו לו ויכול לחזור אם משך או נתן עירובין עליו
בחתילה ומתחילה לא ברק שהוא סומך עד שעת מסירת
המעוה ואם שתקולא ברק בשעת מסירת המעוה וודאי לא
הקפיד ומחל ואינו יכול לחזור לכך אמרינן דאין סימפון
בעבדים דאמרינן מאחר שקנה העכר בשעת ניתון המעוה
ולא שאל עליה אם ליסמיס הוא אם לא וודאי לא הקפיד
ואינו חוזר ואוכל בתרומה וא"כ מה בין דין לליסמיס או
גנב או קביוסוסם דאמר כמו כן הגיעו י"ש לומר שאם נתן
עירובן או משך בלא מעוה נתן או קביוסוסם אמרינן (אין)
מיד אבר וזכור ואינו יכול לחזור וודאי ידע דהתם עכר
גנב או קביוסוסם ולא הקפי' וקנה כמו שהיא :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

דל"ה מלן שמעתי ל"י דהא ב"ה נמי איש לכו מדבר סוכה דהא חזרו לכווא דכר
ב"ה וכדמי נלד מסייע המוס' מכל וכל ולדעתי פניו טיב קיפוס הכרה עלי
דכריס דהנה מה שחזרו למסקנה דמתחילין ח"ה אין זין מספיק דלכתי מלי
קאמר מעיקר קולא ומדכריס עמאם שמעתי מלן
קאמרי למסקנה ח"ה ועיקר חיותם על
זמננו בפרק ערבה בהתפחה דף י"ג :

עג

ע"ה פ"א ע"א ע מימיס ליסמיס מוויין או מוכתב
מלכות הגהו קלא אית לרו
ואי קשיא הא אמרינן בפרק המוכר את הפירות
ר' צ"ב המוכר עכר לחבירו וכו' ליסמי' מוויין או מוכתב
למלכות אומר לו הרי שלך לפניך אלמא לית לזו קלא ומתק
משום הוא חריץ הכי פירש הגהו קלא אית לרו (א) אם
ישאל הקונה על העכר מה עסקו מה שיבעו בשעת מתן
משום אם הוא ליסמי' מוויין או מוכתב למלכות יודעים בני
אדם והגירו לו ויכול לחזור אם משך או נתן עירובין עליו
בחתילה ומתחילה לא ברק שהוא סומך עד שעת מסירת
המעוה ואם שתקולא ברק בשעת מסירת המעוה וודאי לא
הקפיד ומחל ואינו יכול לחזור לכך אמרינן דאין סימפון
בעבדים דאמרינן מאחר שקנה העכר בשעת ניתון המעוה
ולא שאל עליה אם ליסמיס הוא אם לא וודאי לא הקפיד
ואינו חוזר ואוכל בתרומה וא"כ מה בין דין לליסמיס או
גנב או קביוסוסם דאמר כמו כן הגיעו י"ש לומר שאם נתן
עירובן או משך בלא מעוה נתן או קביוסוסם אמרינן (אין)
מיד אבר וזכור ואינו יכול לחזור וודאי ידע דהתם עכר
גנב או קביוסוסם ולא הקפי' וקנה כמו שהיא :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

דל"ה מלן שמעתי ל"י דהא ב"ה נמי איש לכו מדבר סוכה דהא חזרו לכווא דכר
ב"ה וכדמי נלד מסייע המוס' מכל וכל ולדעתי פניו טיב קיפוס הכרה עלי
דכריס דהנה מה שחזרו למסקנה דמתחילין ח"ה אין זין מספיק דלכתי מלי
קאמר מעיקר קולא ומדכריס עמאם שמעתי מלן
קאמרי למסקנה ח"ה ועיקר חיותם על
זמננו בפרק ערבה בהתפחה דף י"ג :

ע"ה פ"א ע"א ע מימיס ליסמיס מוויין או מוכתב
מלכות הגהו קלא אית לרו
ואי קשיא הא אמרינן בפרק המוכר את הפירות
ר' צ"ב המוכר עכר לחבירו וכו' ליסמי' מוויין או מוכתב
למלכות אומר לו הרי שלך לפניך אלמא לית לזו קלא ומתק
משום הוא חריץ הכי פירש הגהו קלא אית לרו (א) אם
ישאל הקונה על העכר מה עסקו מה שיבעו בשעת מתן
משום אם הוא ליסמי' מוויין או מוכתב למלכות יודעים בני
אדם והגירו לו ויכול לחזור אם משך או נתן עירובין עליו
בחתילה ומתחילה לא ברק שהוא סומך עד שעת מסירת
המעוה ואם שתקולא ברק בשעת מסירת המעוה וודאי לא
הקפיד ומחל ואינו יכול לחזור לכך אמרינן דאין סימפון
בעבדים דאמרינן מאחר שקנה העכר בשעת ניתון המעוה
ולא שאל עליה אם ליסמיס הוא אם לא וודאי לא הקפיד
ואינו חוזר ואוכל בתרומה וא"כ מה בין דין לליסמיס או
גנב או קביוסוסם דאמר כמו כן הגיעו י"ש לומר שאם נתן
עירובן או משך בלא מעוה נתן או קביוסוסם אמרינן (אין)
מיד אבר וזכור ואינו יכול לחזור וודאי ידע דהתם עכר
גנב או קביוסוסם ולא הקפי' וקנה כמו שהיא :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

הקדושה ומעט כמו שפירש בפ' חבית דמקשה הבא לאוכל
אוכל הוא והוי כמו אוכל מאחר שברפרה ראויה
בי"ט ואין בנונה זה סבת נפשות ראי' אפי' בלא בלאחר
יד מותר ותו לא מדי :

דל"ה מלן שמעתי ל"י דהא ב"ה נמי איש לכו מדבר סוכה דהא חזרו לכווא דכר
ב"ה וכדמי נלד מסייע המוס' מכל וכל ולדעתי פניו טיב קיפוס הכרה עלי
דכריס דהנה מה שחזרו למסקנה דמתחילין ח"ה אין זין מספיק דלכתי מלי
קאמר מעיקר קולא ומדכריס עמאם שמעתי מלן
קאמרי למסקנה ח"ה ועיקר חיותם על
זמננו בפרק ערבה בהתפחה דף י"ג :

מקדקים מה זכ"ה כיון דלא דרשי לגמרי מדרש כתובה אבל כ"ש מקדקים בחדש כתובה כל מה שטול לקדוק ואף בשטולא ליה להו ל"ש שיקדוק ארסה תחת הכתובה כיון דכתובה שטול לשכונשתי לאחר הטול אבל כשלא הנשא לא הטול וכשמה לא הנשא עוד ואין לה חיוב כתובה וממילא לחין לה קבורה שחתה כתובה וז"ל ל"ש דקטרה כשטולה משום מילתא אחריני

איחוקן אבל מה מוכח ע"פ כיון דתני קבורתה תחת כתובה ופכתובה טבול לשכונשתי תמלי וכו' ודמי דספרי נבך ל"ל דלא מדייקין במדרש פתובה לגמרי לביה וכמושני שטול העיקר שהגיה לרבינו פירושו והבס' בימותם נס היזכרו בנזיר זה עניין כ"ש משפטי ע"פ וחסדי ע"פ על זה ופי' מה שפירש מוכחן קושיאם על ככרז וזו היא מוכחנה עוד כ"ל מדברי רבינו אל"ף דההו"ס הספריים ב"ש תקומה בכ"מ ז"ו ; וכשכחתי פ"ס ; וזימנא ז"ע ; ולחוסה ח"פ לה כתובה פ"טו דלמ' ככה לה אל' רבינו סודר ליה לה כתובה דלמ' ככה לה או הוא דלמ' הגלוסו והבס' כ"ש מה' ח"טוה וכן הכריח ההו"ס כ"ש ; כ"ה ספרי ו' ע"פ ו' רכ"ט ז"ל נראה שהמקור הזה ע"פ ד"ר כ"ה ; ד"ה ; כיון דלמ' לה כתובה ופירש כן שנתח לה מן האירוסין ח"פ רבין היקון נמי לארסוה בע"ל ועיין בביתא רב"א כ"ה ; כ"ה ס"ק כ"ג וז"ל ; (ב) ולכשנשתי משמע שואין כי הפהא וכו' ; כ"ל ומה שכתב דלמ' פסיוס רבינו ס"ס דלא ככר"ש דהא דתני קבורתה תחת כתובה לא תחת הנזירה אלא כתובה תפ"ס (ג) דהא ככה לה כתובה וכו' ; כ"ל ר"ל דזה לא ה' ככרז ל"ה וזמין ק וממילא נראה מוכח דלא נדסקין מדרש ככתובה לגמרי (ד) וכן נמי לא היה דרשי ל"י שטול כתובה כשאוהרה מה בעל ק' ח"פ' מזרי כ"ה להוהו כדברי כ"ש דלקח מילתא נמי דרשינן מדרש כתובה וכו' כ"ל (ה) אלא ד"ה (ח) אלא ד"ה לגמרי ל"י וכן למאי דלא חשכתי בהו"ס ; כ"ל (ו) לאחר לא קיטין ל"י ל"ש דלא משוי וי"ש יבס כאהר אבל ל"ה פשוטא לן ריבם כאהר דמי דבלאו הכי לא דריש מדרש כתובה לגמרי כן פירוש רבינו יעקב ;

כתובה ולא לעכרה קמי אלמנה וכו' הכי נמי לא כתב למיחם וקמיי ארמלתא תמלי עבדי לה ואזכר מיח"ס חי' ארמלתא עבדו לה סיפא וכו' ; כ"ל פ"טו' דההו"ס דף ס"ז ; ד"ה ח"טו"ס הקבו קושיא זו ותינוול כ"ס דלמ' קדליות הוא דבר דבר זוסף לא אחי דק אליבא דר"י כן ברוקא וחזי' משום דלמ' פ"טו"ס ל"י הסיון דלמ' פ"למנה סימנא ואין רלמנה פ"טו"ס וכן דלמ' פ"טו"ס אלמנה ע"פ ; מ"מ עיקר הפסוק דחוק הוא אל' ניכסה הגלוסו ח"ש כפי וז"ל לפירושו דכ"סחא סה ע"מלחא אחריתו ;

ע"ה (א) וז"ל פ"טו"ס פ"טו"ס כ"ה ידו וזכ' דתני וכו' כגון שחתה בו אי פלוגי ליהוי מנה פלוגי דממוכה וכו' כ"ל ס"י זה ניכר שכתב הוא דלמ' זה הוא פ"טו"ס ורבינו מוקל עליו כמו שכתבו החס"ם ויכיר כשהר מהכ"ל וז"ל על דלמ' ;

ע"ה (א) ולא חיישין כזה בטובה כמו באר"ה וכו' דלמ' עיקר קושיאנו על נירסה דר"י מפני שהביא המבנה ; פ"ל כמו בפ"ו דניס' חזי' קושיא' הלכות אל' עיקר קושיאנו על פ"טו"ס הנזכרות בש"ש פשוטה אל' על נ"ל מפי' דר"י כג"כ וכל פ"ק כהנ"ל נדרשים מלא מזה ועיין כל זה בחס"ם ; (ב) ח"פ' שוא ח"מ' כולס מודים דר"י כ"ל מושיל הפסד אל' וכו' והדברים מוכיחים דקדבר וכו' ועוד שהרי כל הסוגיא כדק' כהנ"ל דלמ' מוכח דלמ' כ"י ככר וכו' אל' כ"ס מלא התנא דכ"ל כוונה' כ"ל עיין בחס"ם ;

ע"ה (א) אחר דכל לא חימיל ל' ויהיב ל' אל' כהר וכו' ; כ"ל (ב) ר"י ק"סחא חזי' קושיא חזר דכ"ס קושיא וטכר וכו' כ"ל עיין כ"ל וזכ"ל פ"ד דנגיט' כהנ"ל ח"טו"ס כ"ק' וז"ל כ"ק ;

(ג) והש"ס ומה הכי דליבא חוק' דממונא וכו' ; וז"ל דמש' א"ן לחי' כל ד' דהסס' איבא מינו דחמ"רין כ"ס' ועוד דכ"סחא דר"י כ"סו כ"י דחמ"רין כ"ס' ל"י אל' ל"י כ"י ד' וכו' נגזר מלח"ה ככ"סו כמסון כפ"טו"ס לנגיט' וז"ל וזכ' וכו' וז"ל כ"ס דלמ' רביה לזה לון דיש חוק' לזה לא ח"ל כהנ"ל וכן מפי' כדמי החס"ם כג"כ וז"ל ; לחך דכ"ס רבינו ע"פ ק"ה ק"ה ל"י ח"ק פלוגי כשכחות פ"טו"ס חכ"ס דכ"ס ל"י כ"ל חוק' הניק' ע"ד חוק' המון משום דמי ול"י ח"ס ל"י חוק' המון החוק' הניק' ומכ"י וזכ"ל דליבא דק חוק' הניק' כשכחה וז"ל ק"ה אח"י לפי הדין ;

ע"ה ר"י ע"ב ר"י ע"ב אלמנה מאי תני רב יוסף וכו' ה"ג עיין ארמלתא דעביד לה ביסני דהא ליבא למימר שלא יעשה לה כלום (א) שררי מקשינן לעברה קמיה בתולה ולא לעברה קמי' אלמנה ומשני למינן דתפסה מאתיים ואומרת מאי עבדתי להו ורוא מישב אהרמלתא ועוד קבעי ארמלתא מאי עבדתי להו ורוא מישב אהרמלתא עבדה לה ביסנא כן נמצא בנימוקי גאונים ;

ע"ה פ' הנושא ח"ק לעולם דלא אמר אתם עיין אחר ח"ס ע"ב

בשטרא שמישר לו השטר בפנינו וכתב בו חייב אני לך מנה (א) ואע"ג שהוא כתב ידה והא דתני הוציא עליו לכתב ידו שהוא חייב גובה מנכסים בני חורין כגון שחתום אני ליתבי מנה פלוגי משוכה בפרק האשה שנתארמלה דאמר אביי ליתבי' תנימ"ט ריהא ארמלתא וכו' דהוציא אחסמה אבל אמגילתא לא מ"ש דלא משכח ל' וכו' ותני הוציא עליו כתב ידו וכו' אלמא דתתיבת ידו מיירי אבל הכא הכי כתיב ליה חייבני לך מנה ולא חתם אני פלוגי בן פלוגי לויתתי ;

ע"ה ע"ה ע"ה **ע"ה** פ' המדיר וסבר ר' יוסי בעניות שלא נתיח קצבה אלמא בעל מצוי מיפר ורמינרו וכו' אין נראה לר' לפי גירסת הספרים ; דא"כ תנאי ואלו נדררי נפש וכו' שררי לא נרסינן במשנה הכי אלא כן ;

ע"ה (א) וז"ל פ"טו"ס פ"טו"ס כ"ה ידו וזכ' דתני וכו' כגון שחתה בו אי פלוגי ליהוי מנה פלוגי דממוכה וכו' כ"ל ס"י זה ניכר שכתב הוא דלמ' זה הוא פ"טו"ס ורבינו מוקל עליו כמו שכתבו החס"ם ויכיר כשהר מהכ"ל וז"ל על דלמ' ;

ע"ה (א) ולא חיישין כזה בטובה כמו באר"ה וכו' דלמ' עיקר קושיאנו על נירסה דר"י מפני שהביא המבנה ; פ"ל כמו בפ"ו דניס' חזי' קושיא' הלכות אל' עיקר קושיאנו על פ"טו"ס הנזכרות בש"ש פשוטה אל' על נ"ל מפי' דר"י כג"כ וכל פ"ק כהנ"ל נדרשים מלא מזה ועיין כל זה בחס"ם ; (ב) ח"פ' שוא ח"מ' כולס מודים דר"י כ"ל מושיל הפסד אל' וכו' והדברים מוכיחים דקדבר וכו' ועוד שהרי כל הסוגיא כדק' כהנ"ל דלמ' מוכח דלמ' כ"י ככר וכו' אל' כ"ס מלא התנא דכ"ל כוונה' כ"ל עיין בחס"ם ;

ע"ה (א) אחר דכל לא חימיל ל' ויהיב ל' אל' כהר וכו' ; כ"ל (ב) ר"י ק"סחא חזי' קושיא חזר דכ"ס קושיא וטכר וכו' כ"ל עיין כ"ל וזכ"ל פ"ד דנגיט' כהנ"ל ח"טו"ס כ"ק' וז"ל כ"ק ;

(ג) והש"ס ומה הכי דליבא חוק' דממונא וכו' ; וז"ל דמש' א"ן לחי' כל ד' דהסס' איבא מינו דחמ"רין כ"ס' ועוד דכ"סחא דר"י כ"סו כ"י דחמ"רין כ"ס' ל"י אל' ל"י כ"י ד' וכו' נגזר מלח"ה ככ"סו כמסון כפ"טו"ס לנגיט' וז"ל וזכ' וכו' וז"ל כ"ס דלמ' רביה לזה לון דיש חוק' לזה לא ח"ל כהנ"ל וכן מפי' כדמי החס"ם כג"כ וז"ל ; לחך דכ"ס רבינו ע"פ ק"ה ק"ה ל"י ח"ק פלוגי כשכחות פ"טו"ס חכ"ס דכ"ס ל"י כ"ל חוק' הניק' ע"ד חוק' המון משום דמי ול"י ח"ס ל"י חוק' המון החוק' הניק' ומכ"י וזכ"ל דליבא דק חוק' הניק' כשכחה וז"ל ק"ה אח"י לפי הדין ;

ע"ה ר"י ע"ב ר"י ע"ב אלמנה מאי תני רב יוסף וכו' ה"ג עיין ארמלתא דעביד לה ביסני דהא ליבא למימר שלא יעשה לה כלום (א) שררי מקשינן לעברה קמיה בתולה ולא לעברה קמי' אלמנה ומשני למינן דתפסה מאתיים ואומרת מאי עבדתי להו ורוא מישב אהרמלתא ועוד קבעי ארמלתא מאי עבדתי להו ורוא מישב אהרמלתא עבדה לה ביסנא כן נמצא בנימוקי גאונים ;

ע"ה פ' הנושא ח"ק לעולם דלא אמר אתם עיין אחר ח"ס ע"ב

בשטרא שמישר לו השטר בפנינו וכתב בו חייב אני לך מנה (א) ואע"ג שהוא כתב ידה והא דתני הוציא עליו לכתב ידו שהוא חייב גובה מנכסים בני חורין כגון שחתום אני ליתבי מנה פלוגי משוכה בפרק האשה שנתארמלה דאמר אביי ליתבי' תנימ"ט ריהא ארמלתא וכו' דהוציא אחסמה אבל אמגילתא לא מ"ש דלא משכח ל' וכו' ותני הוציא עליו כתב ידו וכו' אלמא דתתיבת ידו מיירי אבל הכא הכי כתיב ליה חייבני לך מנה ולא חתם אני פלוגי בן פלוגי לויתתי ;

ע"ה ע"ה ע"ה **ע"ה** פ' המדיר וסבר ר' יוסי בעניות שלא נתיח קצבה אלמא בעל מצוי מיפר ורמינרו וכו' אין נראה לר' לפי גירסת הספרים ; דא"כ תנאי ואלו נדררי נפש וכו' שררי לא נרסינן במשנה הכי אלא כן ;

נראה לרבינו עיניו נפש הוא דאניו הא דרביה שבינו לבניה איבא (א) ולא חיישין בזה שיבנה כמו שאינה שררי אינו מקלקל הלבות אבל זה שביש הגירסא דקאמר הניאס למ"ד דרביה שבינו לבניה ומשמע רב אדא בר ארבה סבר דרביה שבינו לבניה אין הבעל מיפר הרי משניות שלפחות בנדרים פרק אלו הנדרים דתני תמס קונס שאני עושה ע"פ אבא וז"ל אביך וכו' קונס שאני עושה לפיך וכו' (ב) אע"פ שהוא מחלוקת תנאים (למאן) דח"ק א"ץ להפיר ור"ע מצריך וכו' מ"מ כולה מודים דרביה שבינו לבניה צריך הפרה אבל מה שאומר אין צריך הפרה משום דהעורפה לבעל וכך מחוקמא פלוגתא במציאת האשה והדבר' מוכיח וקסבר דרביה שבינו לבניה הבעל מיפר דתני אינו צריך אבל אם היו צריך מיפר דא לא תימא הכי ליהוין אין הבעל מיפר ותו לא ועוד שררי כל הסוגיא דבתרא מוכח ואף ר' יוסי סבר דבעל מיפר לרביה הכל דקבעי רתם לר' יוסי מהו שיפיר משום דרביה שבינו לבניה מכלל דפשיטא ל' דר' יוסי סבר דרביה שבינו לבניה מיפר והניא מסייעתא למ"ד מיפר רתם בפ"י קתני שלא אכחיל ולא אפרכים שלא אשמם מות' ואלו דרביה שבינו לבניה איבא אנו מוציא התנא דסבר ליה כוותיה ונמ איתא במילתא דרב אדא בר ארבה גופא אינו מוכיח שוה' מחלוקתו כדברים שבינו לבניה שהוא נותן מעט שלא מצינו שועל שמת בעפר פ' כלומר שאין מוק' לו ה' מיפר דרבר' שבינו לבניה אלא הכי איתא גירסת הספרים והניא למ"ד (ד) הבעל מיפר דחשיב ל' לדרבר' שבינו לבניה אבל למ"ד אין הבעל מיפר כלומר שאינו כדבר' בינו לבניה שלא מצינו שועל שמת בעפר (פ') אבל כ"ע דבר' שבינו לבניה בעל מיפר הנפקא לן מקרא תמס דבין איש לאשהו רבינו לבניה הבעל מיפר פלוגתיתיהו תמס אמילתא דר' יוסי והו לא מיד ;

ע"ה ע"ב **ע"ה** (א) **אמר** רבא לא תימא ר' יהושע לא אויל בחר חוקה דגופ' כלל אבל כי לא אויל בחר חוקה דגופ' הני מילי הויא דאיכ' חוקה דממונא ואין לדקשות מפתהוין דראוה מדברת ראוה מעוברת דגופ' רלבי' חוקה דממונא אפ"ה לא אויל ר' יהושע בחר חוקה דגופה דקאמר לא מפיה אנו היין דרתם היינו מעמא דמעלה עשו בו ותסין הוא דתנין אם בדתר קדמה וכו' ספק טמא (ב) ר' יהוש' כהר דאמר רבה כהר וטויר הרך פלוגתא דח"ק ור' יהושע לא מפרשי נהניס בתחלה דמסתמא מאן תנא דפליג עלה דר' יהושע כחוקת ר"ו ור"א (ג) והשחא ומה היכא דאיכא חוקה דממונא דמרעי ליה לחוקה דגופ' אפילו הכי אויל בחר חוקה דגופ' ר' דליבא חוקה דממונא דר' ש' דהוי להו למיול בחר חוקה

כרטי דברי סופרים והאום' בתיק' שם ד"ס אפלטונין לא כתבו זה הטעם עיי"ש ודע
 דמה שכתב רבינו והא' דלמור כתי שמה וכו' הני מ"י כי יסוב להו אבל שניה מני
 לשון דרשני נלמנו ע"ל דבר א' נרדף ביחוד ולא נלמד דלשוננו כמו שכתבו
 'התוס' דעמו הקנה לענין שלוחה כאלו ה' קונה קנין נמור ע"ל לא שייך מה שכתב
 גדלות מני לשון' כיון דהוה הקנה בשלמה
 והלכתי' דרבינו חיל' ביטות ככל סמור
 דמ"ל דרב דמי' פליג אהרדש' וס"ל דלע"ג
 דהוא רק שליה לא מני לתימור זיל לאו
 ב"ק ד"ל ד"ל ואלה כה"ר"ק שפסק
 כהרדש ד"ל דרב דכ"ס אהרדש' לא פליג
 רק דלתימור פליג וזו היא שיטה הרמב"ם
 והגור וכוז רש"י ובע"מ' כח ב"ק ד' דברים דרב רבי' ל"י שיטה זו והגה יפן
 ז"ל ונוט דלמור רבינו מוכחתי בהלכתי' ק"ה הנה הרמב"ן בתלמודו הלכתי' מחד
 לעוקר שיטה התורה מכל וכל בטענות רבות
 וזכור דרבינו דעון דקט' שליה הוא ל"א
 וי"א לאו ע"ד ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל
 שלוחה בשלמה למה לשון אורכתא וי"א
 לתימור דמ"ל ל"א דלתי' בשלמה יוכל לכו"פ
 ולהו גם הרדשי' מודים אלא דמ"ל
 להרדשי' דלמון הרפלה לא הוי שלוחה
 דל"כ מה ליה ליה הרפלה שיהי' ע"ה ועוד
 דכתיב' ס"ל להרדשי' דהוי שליה לא לשון
 וי"א לאו ע"ד ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל
 דל"ן יוכל להקדישו ול"כ גם לשון רש"י
 מ"י א"א נלמד דב"ק פליג להרדשי' ס"ל
 דכתיב' ל"ל דל"ן יוכל לומר לאו ע"ד ד"ל ד"ל
 וי"א לאו ע"ד ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל
 והקפ"ח יוכיח ע"ה הנה היא ממשיה דבש"ס
 ל"ג דמוקמינ' שם כ"ה בהרש"ה וז"ל ל"א
 דל"ך בשלוחה לחד יוכל לכו"פ אורכתא
 בשלוחה וז"ל ד"ל לומר דלתימור לא מחייבי
 עדים דלמה כיון ד"ל לכו"פ וי"א הוי כתיב'
 מן והלכתי' מזה ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל
 בש"ס דב"ק ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל ד"ל
 אין יוכל לכו"פ אלא וד"ל ד"ל להרדשי'
 הרדשי' כתיב' וי"א וקפ"ח וי"א ל"ג
 רק דלתימור פליג ועוד הלכתי' עיי"ש והנה
 לדברי האום' והלכתי' והגור דקפ"ח דרבין
 הוא כהלכתי' דרבינו מכל וכל מנין ובתפסה
 דש"ס הנה מן האורח מ"י רק ד"ל
 וי"א ל"ג ע"ד ע"ד מדברי' התורה מחד
 דכתיב' דרין פליג וכן מנין דברי רבינו
 עיי"ש א"ל אורח כשיקרא כפי"ס של רבינו
 הרמב"ן י"ש יד"ס מוכיחתי מפני מה לא
 לא להנה התורה לפרש רק דמה

רצוה התלמוד להעמידה על רין זה דאיבא דאמרי ברין לתת
 הטעם משום מיחוי כשיקרא ועתה אשר אתה יודע שעל זה
 סומכין בין תבין דגם זה אינן שררי הטעם משום מיחוי כשיקרא
 ולמיוחא כשיקרא לחיישנות בדמוכה בהד"ל בנט פשוט ד'
 קענ דחיב' שבועה וכו' אמר להו רב ביבי וכו' אמר להו רב ביבי
 כתובו לה אמר להו רב פפא משום דתי' ממולאי וכו' והאמר
 רבא האי שטרא וכו' אלמא מיחוי כשיקרא הני נמי וכו' וליתי
 מראמר רב נחמן וכו' דאע"ג דרתי' לוי' משום טעמא אחרת
 משום שיש לה לדחות מעיקרא דברב שאינו אבל אי לא
 הוי קשיא אחרת הוי דוחה לה משום דלמחוי כשיקרא לא
 חיישין וגם בפרק האשה שנתארמלה איחא (ב) והדע דלא
 חיישין למיחוי כשיקרא לא חיישין משום מילתא דאומר ד'
 ר' מאיר אפילו מצא באשפה וכו' לא היה לו לדחותו דהבא
 מיחוי כשיקרא וחיישין אלא וודאי למיחוי כשיקרא לא
 חיישין כמו שפסקי' בגמ' פשוט וא"ת ליתי' להאי אשרחא
 מרתנן בגמ' פשוט כותבין ללוה אע"פ שאין מלוה עמו וכן
 מוכר אף שאין לוהק עמו לא המי' דטעמא משום דלמיחוי
 כשיקרא לא חיישין דלא שייך הכא מיחוי כשיקרא אלא היינו
 מעמא דכוחב' (ג) שררי' יוכל לצוות ודברי הרב' שיקת
 המעות אבל אשרחא דייני' קמל' דליהווי' סודא מתניתין
 דיייהו' הא וודאי מיחוי כשיקרא ושמה לא יבואו עדים אך אם
 היה שונה כותבין שטר למלוה אע"פ שאין לוה עמו או ה'
 דום' וכן תפרש ותחלוך כל אותן השנוין בגמ' פשוט ועיקר
 הוא דלא חיישין למיחוי כשיקרא והרבה יוכל המפקד
 לרוביה בגמ' פשוט והעיקר בניטין בכל הני דאמרין שטר
 שלוה בו ופרדעו אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבורו
 טעמ' דנמחל שיעבורה למיחוי כשיקרא לא חיישין:
 ד' ר' ע"ג אגרה (מ) אין אמרי' ברכו אלא
 א"כ ה' בניס שלא שמעו אותן
 עיין ח"כ דכ"ט
 בפרע' פרעות בישראל בהתנדב עם ברכו ה':
 פ (א) מוזרת בלבנה פי' בירושלמי שזרו
 עיין מוזרת בלבנה
 המארי' מנין כנגד רמ"ח איברים שבו וכנגד רמ"ח
 עיין מוזרת בלבנה
 איברים שבה:

דכ"ט הנה דף ס"ה' משמע דבני מלאו כשיקרא ועל שבר
 כמתל' שיעבורו קאמר מיחוי כשיקרא הוא מפורש על מזה הירח נכתבה וכו' דברי
 רבינו מנחם (ג) שהרי יוכל ללוה אלה הדברים שלקח המשוש וכו' ור"ל
 שהרי בד"ל להודות ולתאר שקבלו מעות ומנו שפאלרו באות הקודם כמ"ל:
 ע"ג (א) ח"ן לומרם כרכו אלא ח"כ ה' בניס בלא שמעו אותן שנלמד וכו' אגדה
 זו ונלמדה במ"ס סופרים ס"ה הלכה זו וזה נוסחה ואין אומרים קדים וברכו
 פחות מעשרה כרוהיו כשמעו אומרים כשמעו ועוד לדברי' כשעור
 פרעות ישראל כשהעבד עם כרכו ד' כתיב' התיבות וי"א ח"כ' שמה כרכו שמה הוא
 ע"כ"ל הא"ס סופרי' ור"ל דה"ל חשבי' עד כרכו וברכו ככלל ופס' חוי' ב"ה לא חשבי'
 ונמשכא לישנא שמתע דלפניו אין רק שם וכן כ"ה. כמכריס קדים וברכו
 א"ן כרכו פחות על המי' בלאותן שלא שמעו משום דקדם ה' לומר שידעו דבר
 שנקדשו פחות מעשרה וכן משמע הרמב"ם פ"ח מה' חפלה ה' ד' וכן
 כתב שם הר"ם והגה מן שכתב רבינו ה' בניס לנאורו הוא ע"ס וי"א ה' בניס דעת
 י"א וכן פסק הרמב"ם וכן כתב הגה"מ שם כ"ה רבינו ועיין בטעמ' פ"ח ח"כ ה' ע"ס
 ובמ"ל' שם ח"כ ה' בניס כ"ל: ד"ס ואין פורסין מנין מש' כרכו ככ"ה שפס' הר"ם
 חמשה עיי"ש וכן כתב הר"ם שם אלא הר"ה' כתב ששם ועיין שם כ"ק' שמינה
 כתיב' וי"א:
 פ (א) מוזרת בלבנה פי' בירושלמי שזרו וכו' וי"א ח"כ ר"ל מוזרת הוא שזרו
 כמו ש' תיז' ור"ל כ"ס הנה לזר הלנה ון פ"ר' כמזוה' ו' (ב) וכן
 אמר ר' התומא המאכריס מנין תיז' כנגד רמ"ח איברים שבו וכנגד רמ"ח איברים
 שבה ו' כ"ה כמזוה' וכנגד הכותב' קום קום דהא חיישין בש"ס דגלש' פ' ח'
 ר"כ' א' כ"ה איברים שם זריס' ופי' ליהוה ומתת' ופלי' ליה חבי' אלא
 איברים שמתארים כהנה' וזו התיורים בשלוחה וכן מפרשים הרמב"ם
 וכן פסק הרמב"ם כ"כ' מה' מ"ח עיי"ש ובעל עין משפט השמים לנין זה:

לפי' אר"ן' וזוהי טעמא משום שלוחה לפי'ן התורה ופלי' דברי כדלמדין
 ר"ס פ"ד דקדושין וכפס' לא מניו וכפס' שנין שלוחה רק ע"ל דבר כבוד לא על מו"ח
 ולישנא כהנה ס"ל כיון דהתורה נכתב' דרוח לפשות פליח כו' פירי' דלוחי מ"י
 עבדי' שלחו נמי מ"י עבדי' ולמה לא יעשוה' שלח לזון פ"ה כדכתיבו כמו בכל השלוחות ולכן
 פסחא דהלמודא בשבועות ובש"ס דכפ"ר' מיחוי
 כלישנא כתיב' אלא כדמסלמין דכפ"ר' מיחוי
 כשיקרא השלוחה הוא ככ"כ נרדף לזון
 לכתיב' הרשעה ויפיו פה וז"ל על מה
 וכן ל' כיון דכתיבו טעור לו והמסלמין
 אינם גלויס וז"ל לפרס כתיב' דשיקרא
 הוא דרבי' ל' שלח מוד' דליה ל' גבי
 ה"ך אלא טעור לפרס דעל מה וזון לו כח
 ודשוה על מ"י דליה ל' ולפ"י ח"י חומר
 דהא דלמרי' להרדשי' כל אורכתא ללא מידי
 זה זיל דון וזשיק' לנפקר וכו' היי' ל"א פליח
 קאמר וכו' ח"כ ס"ל כלישנא כתיב' והתורה
 פסקן כן כתיב' תלמודא חספין לישנא
 כתיב' לעיקר וכן דלמדין בשבועות כתיב'
 בהרשעה ר"ל שמה' אהו"ט ל"הויה ידו
 כידו להוסיף ממנו ולזון עמו אבל בשלוחה
 סתמא על בני דידול לומר לאו ע"ד ד"ל
 א"ל למק' ע"י ד"ל וד"ל' אלא כתיב'
 נוסח' עושי' שלח ומרש"ה לא יוכל לומר
 לו כן ולפ"י ח"ן אלו זריסין לתוכי כתיבין'
 ו"ל שפליח ח"י ידו לפרס דלמרי' עבדי'
 דש"סוה שלח ומקדו לו הספן וז"ל וזה
 כמ"ס ח"י' דכתיב' וז"ל ח"ן אלו זריסין
 למה שכתבו תוס' כדלמדה ע"ה הקנה
 אלא מתקור דרין קו' כהו' דלמרי' דלא מני'
 מקני' ל' אלא ש"ל יוכל לעשות כמו שכתב
 רבינו וז"ל כתיב' דכפ"ר' כיון דטעמא
 דמיחוי כשיקרא וז"ל לא חיישין למיחוי
 כשיקרא ח"כ שפ"ר י"א לעשות אורח שליח
 וזה ידוע ש"כתיב' מדברי' התורה לקוחים
 מספ' ה"ס' וז"ל ה' הספרנו פ"ס בלמה
 לפרס ס"ה דברי' חמ"ס קיימים:
 (ב) והדע ללא חיישין למיחוי כשיקרא
 דלא חיישין משום מילתא דלומר ה' ר"ח
 וכו' לא ה' לו לתורתו וכו' פ"ל ויבואו
 הדברים דלמ"ל ככלל אלא ככל דבר שכתבין
 קודם המעשה הוי מיחוי כשיקרא רק שמה
 דכ"ה עבדי' לעשות לא שייך מיחוי כשיקרא
 וכן ג"כ לאו בלאו בחפשה כתיב' ח"כ
 ככתב על ג' זה אלא הרי בד"ל לרשעה כתיב'
 וכן בני כותבין שפ"ר ללוה הרי בד"ל להחייב
 ח"ש' וזה שפ"ר רבינו לקמן דל"י הוא ח"ן
 כותבין למלוה אז הוא שייך להוסיף חפ"ל
 דלא חיישין למיחוי כשיקרא ולפ"י ח"כ ה'

הסיועם להסוס מהתאמן אלא להסוס לפעמו כלבנו שני דרשי' וכו' דמקורם לוח כבני
 דמיור רשי' פירש' לפני הסיועוים וכו' וכן
 הוא כוונתו דאף לפירוים כאלו כאלו הו
 להסוס מהתאמן ודאי דיכול להסוס כאלו

אין השני יוכל להוליד יותר מאלף ולא
 יודע אפי' דמות ראי' דהא זה פשיטא
 אהם' אומר להוליד עד אלפים למזכה

והוא תופס לחבירו אע"פ שחייב לאחרים קנה חבירו דמינו
 רובה לפשוט וכה נמי לחבירו לר' יוחנן והלכה כר' יוחנן
 דהא ליבא מאן דפליג בנזן בכתובות פרק הנוהב קיימא רבי
 רב פפא ורבי הונא אפי' בשליחות של מלוה והתופס למלוה
 ובמגב' מציא לחבירו קנה חבירו וכו' הילכת' כוותי' דהא רמי
 בר תמא אית לי רכי ורביא דתי' ליה ואמר מינו ריכו לנפשי' והאי
 ריכו לנפשי' דקאמר רבא בששניהם זוכים כאחד ורחויה בעלמא
 הוא והמשניות מוכיחות דהמגביה מציא לחבירו קנה חבירו
 ובשליחי שמעתא רבבא מציעא סידרו בעלי תלמוד ובשליחי
 ביצה אמר רב נתמן נופא דקנה חבירו ואיצטריכין להירוצי
 מדעתך דלא תיקשי רידיה ארדייה :

אף אמה מעירו הומו ולשני אלפים אמה
 האריך כולו ויש לו יד במים יכול לנטות
 מעות אלא כ"מ דלא אמרין קן עכ"ל וכו' וכו'
 דיוהר מלפניו אין להוליד המים זאם
 סעיר אין התמלה יוכל להוליד למטר
 סעיר תמלא זאם מספר וכו' מילת'
 דשמי' דלין לו להספיד לו וכו' והספד'
 דלמח' לנפשו' ושמח' הא ליה לי' ספיד'
 דגם חובו הוספ' או אף אם אין רגוע
 להסוס מוכו אם אע"פ כיזו הוא להסוס
 חובו יג' זאם אחרי שהסוס לחבירו אכל האס'
 הא יגיע לו ספידא ולא הפיטי' דהא
 כסדרו איכא נמי חובתו בנזן בשליח' א'
 אמרין דוכי רבי לחבירו לא יוכל לחייב לעכס'
 לפשוט וכו' רובה חוב פשי' אם אין לחייב
 מה להסוס זה ליק' כלל דהא זכו רגועו של
 המזכה ומה לו אם חורו בו לחייב וכן
 כלל הסי' ודאי גם על האחר ולא יוכל
 לעכס' לפעמו אכל בהסוס לא ה' כוונתו
 ככל' אלא יוכל להולידם להחמו וכן ס"ל
 לר"ם דהאמר יך' דהא חמוסו ס"ל הממלא
 ודרכה' אפי' חומר ומחול' ראי' לרס"ך דמלא'
 ליה רש"י לפס' כספיה' ור'ך טעם נאה
 ואפשר לומר דס"ל להספד' הוא לו מליג'ו
 כסדרותו ודאי' כפי דר"ה טעם ע"י
 ובסברותו מ"מ פוגעה דחוקה לא חסין
 דיעמ' דפליג ע"י בחמוס' כי' והני קונע'
 נחמוסות מיה' הסברה דבדמיה' לכאורה
 דכדי'ס המתיידי' מהי ענין מתיידי'
 מתיידי' לחבירו להאי' דמילת' מיה' דהא חפי'
 חפי' דסבר לא קנה חבירו סוי שמעמ' שמוס'
 דהא לאחרים ומילת' סוי לאחרים טי"ך כתיב'
 דכמה מיה' איכא כתיב' ודמלת' דרש"ב'
 מתיידי' קן כמבואר בחופ' אכל מ"מ דרתי'
 כמסוגל' זו חזר בו ור'ך ויחזרו מיה' הסוגל'
 להסי' אפי' ודאי ליה' ויחזיק' לי' למר'ן
 טעמ' כ"ל הודו לאחרים אלא להמלא' עמו
 דהסי' במילת' לא יוכל' להוליד לחוס'
 חמוסו וכו' וכו' דהא פליג' כ"ז דר"ל
 בעלמא לא קנה חבירו במקום שבה' לאחרים
 אפי' אם לאמר דזכב' כשגילו יגיע לו חוב
 חז' מתיידי' כעלמ' הא לא נהוין וכו'
 ס"ל כעלמא קנה חבירו ולכן זכב' כשגילו
 אכל וכו' ודאי חזר בל' יגיע לו עמו
 קנה חזר ולכן אין לו חוב כתיב' להמלא'
 דהא לאחרים לא איכסת' לי' אכל לא שבה'
 לפעמו זכו שוקק כוונה הסוס' וכו' וכו' וכו'
 לכ דתי' הגלון המתיידי' מכל וכו' וכו'
 כתיב' דר' : חוס' ד"ה' ליג' כתיב'
 סתמו כעלמא דר"י דלא נדוק' מיני' לפעמי'
 חמוסין וכו' כאלו זאם לנפשי' עכ"ל וכו'
 סוי לדבתי' מוכן עוד קבי'ה הגלון ראי'
 מינ' דר' ענין דרש"ה' דלמח' סב' ככ
 אפי' כיון דסבה כל דתסתמי' מתיידי' קבול'
 ע"י פליח' סוי' וחיוב' דלמח' דתסתמי' סוי'
 למחי' ליג' מתיידי' סבל' ע"י'ס' לה' ליג'ה'
 דרשי' דהא דלמח' חיימר' אפי' הספ' לא
 חוקק' מיני' ר' ד"ה' אם הספ' מהתאמן ועו'
 וליג'ה' ראי' דלמח' סוי' והוי' חוסס' לנפ'
 וליג'ה' דתסתמי' אפי' יוכל' להסוס' סבל'
 אלא' להדיא דקן' סבל' יוכל' להסוס' ולא
 טי' ופשיטא דר"ך יחזק' מינו דוכי' לנפשי'
 להאי' סבל' ליזכ' בתיק' סבל' וכתב' סה'
 ראי' כוונה וכוונתו וגם כמתיידי' קבול'
 ולכאורה' סוי' ראי' סלון ע"י' סתוב' אכל'
 לנפשי' דא' כן כמקודק' דהא תסתמי' אפי'
 לפי דמי' סוי' כתיב' דהא תסתמי' וכו'
 חוסס' דתסתמי' דיעמ' אכלמ' מתיידי' דיעמ'
 חוסס' ולפירוים זה חקקה מ"מ לנפשו'
 חוסס' דיעמ' מתיידי' חוסס' ומ"מ לנפשו'
 חוסס' דיעמ' מתיידי' חוסס' ומ"מ לנפשו'
 חוסס' דיעמ' מתיידי' חוסס' ומ"מ לנפשו'

ד' י' ע"א פת ורהא משך (א) דלא משיני
 מצוה לקיים דבריה המא אלא היבא
 רבא ממון ליד שלישי כדמכות בסוף פרק וההיא דלקמן
 בהשולח פלוני שפתתה וכו' אמרין טעמא משום מצוה
 לקיים וכו' דהם כבא ליד שלישי דמיא כדאמרין בקידושין
 גבי גר שמת בין קמנין ובין גדולים קנו עצמן בני חורין וגם
 זאת זוכה בעצמו והוי בשליש וכו' :

ד' י' ע"א ענין לי הולך
 כפי דמי

ד' י' ע"א פת פ"ק הולך מנה לפלוני שאני חייב לו
 אמר רב חייב באחריותו אם בא
 לחזו' אינו חוזר ושמואל אמר פתוך שחייב
 באחריותו אם בא לחזו' תוד' לימא ברא קמיפליג' דמר סבר
 הולך כוכי דמי' ומר סבר הולך לאו ביבי דמי' וכו' והנאי
 כוותי' דרב הולך מנה לפלוני שאני חייב לו אלמא דרב
 סבר הולך כוכי דמי' והלכת' כוותי' דהא תניא כוותי' וקשיא
 לר' דהא ב' השולח נט' שליח מתנה ררי הוא בשליח הנוט'
 (א) למאי נפקא מינ' והולך לאו כוכי דמי' אלמא דפסקין
 הלכת' ר' הולך לאו כוכי דמי' (ב) קשיא הלכת' אהלכת'
 ועוד דלקמן אמרין הולך מנה לפלוני ומת אמר ר' שמעון
 הנשיא על ידי ה' המעשה ואמר יחזיר לירושי המשלח
 ואמרין הלכת' כר' שמעון הנשיא ומקו' לה כברי' ותני
 יחזרו לירושי המשלח וקשיא הלכת' אהלכת' ועוד מ"ש
 דברא שיטתא שאני חייב לו חובו ששלחו לפלוני לפרוע
 את חובו דבריהא הולך כוכי דמי' כיון שמסר מעי' לשליח
 לפרוע לפלוני מיד זכה בו זה והיינו דקאמר' שאני חייב לו
 והיינו דלקמן מיירי בשליח מת' שמסתמא אינו מוכה לחבירו
 מתנתו עד שיבא לידו וההיא דר' שמעון הנשיא כמו כן מיירי
 בשליח מת' משי'ה לא קאמר' התמשיאני חייב לו מפי רבינויעי' קבול'
 ענין מצוה לקיים צ' כל רוב דאמרין מצוה לקיים דברי המת
 דברי המת

ד' י' ע"א ענין לי הולך
 כפי דמי

פת (א) דלא משיני מצוה לקיים
 דברי האם דלא אמרין קן אלא
 וכו' כ"ל ס"י זה הוא מהספוסים
 ויהבאר א"י' לקמן כ' ע"י' :

דברי המת

פת (א) למאי נ"מ הולך וכו' : כ"ל :
 (ב) וקשיא הלכת' אהלכת'
 וי' דכתיב' שיטתא וכו' כ"ל כל רוב
 מובא בחוס' :

דברי המת

צ' (א) קן מוכה כמבואר דף ס"ט : וכו' :
 כולן טעמא חזק דמי' מוכה חס'
 דכלה' הוסלס' לא אמרין מצוה לקיים דה"מ
 וכלמח' בחוס' ככל' ההקדמות כשכ"ל עינין
 זה לא כתבו כוונת' וי"ל דכתיב' מתייק'
 מלשון המשתט' דמתי ימשה' ע"י'ס' מהסובל'
 בידו ולמה לי' להאריך כל כך ליהני בקוד'
 דלא קן יוכל' אלא ודאי דה"ק ובעמל' קאמר'
 דכיון דתסתמי' בידו לית' דחוק' לכהו' ליה
 אפי' רשאי' לנשט' ובעמל' חסוס' מצוה לקיים
 דה"מ וממילא מוכה דכלה"ס לא אמרין
 קן : (ב) ועוד מוכה מהא דלמח' וכו' :
 כ"ל : (ג) וסא דלמח' מהא כשכלח' דף פ'
 פליג' שסתמי' וכו' ככל' דעל' ע"י' :
 הסוס' דמי' כ"ז דף קמ"ט' דר"ם דקא'
 מימתי' לא כתבו מתיין וכו' ומילת' דכ'
 ע"י' וי' חוס' דבעט' רבינו אפי' חוסס'
 בניסין ל"ס : דקמייס' כל האמתיק' כתיב'
 וכו'

דברי המת

למאי נ"מ הולך וכו' : כ"ל :
 (ב) וקשיא הלכת' אהלכת'
 וי' דכתיב' שיטתא וכו' כ"ל כל רוב
 מובא בחוס' :

והאשה רגל אחד ויפקעו זכרו וזכובו כפאפן זה וחקף אם לא יחוס לה עמי' מאלו כדמזנו יתקיים להצבות הבע"ח באיש זה דגהה הנה פאוק ידעו הקדש שאי מנה שחילו על שום מחולל והנה חף בלתי יסור עשאו על פסח רבן על הפנ"ח ור' אלעזר והוא אשמו כפיטו יס ציכונת יס שבבע"ח והאשה ענין יסור באופן זה חף זה לא הינו חמיו טהור דתראה לפדיו שמקטין כח הקדש אצל אחר רשאי לעשות כפרוסה כדין קורט ותכו חמיו דלמלא האחד כפוסה יס ולא ילך להזכיר טהור והמזכור טהור חקיקו דמלתי מקודש כדכאון זה פודים ע"מ ליתן לאשה המטובה ובע"מ חצו ובלעזר הכר החכם לזכוב' דתראה כח לאדעו מקטע כח הקדש אחרי דמוכרים שם הכע"מ והאשה אצל ההכר לזכור דמי חן י' עמר וחתי' מכל לשתי דגבה המעי והכא נמי חטי' דעל הקדש חף ע"מ דין דברים ההקדש קטע שביעוד עמי' מחלו מדה לא ספק שיעוד' וכן חתי' כפיוט דה סקדה חורר הכע"מ ענייה ופ"ח' בלתי לא לריבנה לתת סכהגו דלק מתיים עמה דילתא לא יסלקו טהור והמזכור דהא פטי' ויולי' מה וכן לכן מתיים עמה לתת ידעו עניניהם יסלק להכר הכע"מ והאשה בלא יתמו חתי' כעשיתו פדלוה מן הקדש ואם זה חף ויעשי' עמהם עהזר לא חף טהור חרוב כפי כפרוסה וכה לדברים המתיים דיג בלא יתמו הקדש יולא בלא כדין ודיגו חף מטעמא טהור דמתיין כפי' דקדושין דף י"ב' כעשיתו' דכ"ס דמתי' כקדושין חף דיג מטום דענין דבר חשוב ע"מ"ש ופ"ח' העטס פלחתי בגמ' אה יתמו הקדש יולא בלא דינן חיה על עיקר הדבר למה כפרוסה ופ"ח' כפרוסה אה זה פטית' דכלה דין הקדש מקטע כפוסה דרבה אלה העטס טהור למה יתמו המתיים עמי' וכן דברי' ע"מ' קימר חתי' יתמו וי' ופ"ח' חתיה דבר חשוב כעני' העולם וכן דקדוקה באשנה לומר הטהור פורה ויול' עמי' דבר חשוב ופרקי' נמור וה"פ דתמינה המקדים כסויו פ"ח חן האשה עמי' ופ"ח' ר"ל כה בעש"מ חן עינים טובות לזון להפקעו מן הקדש דכלה דין ויולי' דמאור דהא קדש מקטע חורר שיעוד חתי' כפרון ח"ה מטום דגבא נהיה' נטפוקיע' מן הקדש' אלה

מטום ע"מ"ש חתים בלתי דברי הטהור כיון דה"ל דמסטים יניחו ויולי' דכלה ח"ה ובהמס"ח וכמו דלחתי' דב"ה מקור לדיח הקדשו מוקדם מטום דכ"ה

שיעבוד (ב) הלכך כשיחררו רבו ראשון הפיקעו מידו שיעבוד רבה שני ופי' דרב' הבי' איתא הקדש בנון שהקדישו שמלטין בהמו ועברים וכל דב' לבר מקדקעו (ג) הקרישו הגוף חייל עלייהו (ד) כי האי אישאלא דפרושה אמתתא ועלה מעשה רבא ביבמות פרק אלמני וכי האי דהחולץ וכי האי דהקונמת שיהלוי נדרים בפרק אע"פ וכי האי דפ' הויבל כולא לאו קדשי מובח נינהו אלא קדושת הגוף ושאר דברים מלבד קדשי מובח (ה) מה שפ"י הקונמס דבשאר קדשי מובח מיירי ליתא ואי' בה עליה כמה פריכא אלא בכולרו מילי איתא לבר מקדקעו וטעמא משום דכי יקדיש את ביתו קדש אמר דתמנא מה ביתו ברשותו אי' כל ברשותו וכל המשלטין ברשות המקדיש אינהו (ו) והשתא ליכא למיפרך מבר נמי מפקיעין מידו שיעבוד כדאמרינן בהמניח את הכר ובחוקת הבתים אמרו רבא עשה שורה אפותיקי ומזכרה אין הבעל חוב חזר וגובה אותו ממנו ונזר דבבא קאמר דתמנא דמפקיע (ז) וקדשי מדרוריית' ולא לאפוקי מבר דלא וטעמא דמפרישת' אבל מקדקע אין הקדש מפקע אפילו בלא אפותיקי אלא אפילו בשיעבוד נודא אין הקדש מפקיע כדאמרינן בערוכין מוסף עוד דיג נודרה את הנכסים הללו וטעמא משום שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פריון משום דמקדקעו כמאן דנבי' למלוה דמי ולא דמי לביתי מדרש' (ח) כדאמרינן בהמקבל יתומים אומרים אזני השבחה וכו' אומר אביכם השיבתי על היתומים להביא ראיה דבמקום שהרוב ריוע שהוא מתייב למלוה ארעא כמאן דנבי' ורבי אמרינן גבי מקדיש מטותא בשנים אחוהו מקדקעו דכי יכול להוציא ברייתא אע"ג דלא אפקיה ברשות דמריה קיימא (ט) וכן גבי שיעבוד מלוה דלא בשור בלבד אבר דבא ברהי'א מלתא עשהו עברו אפותיקי ומזכרה כ"ה חזר וגובה אותו ממנו ועוד נירו דלא מצו מקדיש מלוה לזה נמי לא מצו מקדיש דרמי לגזול ולא נתייאשו הבעלים דשניהו אין יכולין להקדיש (י) וה"פ רבינו בספרים לא מיתמי' קדושי טהמא קישא דמוסיף עוד דיג נירו והאי קדושי טהמא דהאי דכתב בספרים קדושת קרקעות רלוולם תורת דמי רעיא אבל בקדושת דמים מפקיע בנון שמלטין שיש מהם ראיין למזבח ויש מהן ראיין לשקעה בבנין וה"ה לשאר שמלטין ואמ"י

וכן י"ל דאישור הולך דמתן וכן שיעבוד עבד דמי לזבחה וכל זה נראה לרבינו דוקק ומיל' סלון מילתא יבא לו לרבינו כפי האק"ו : (ד) כי האי אישאלא דפרושה אמתתא חתמי' ופי' כענין דברי' עמי' ופ"ח' כפרוסה כדן קדשי מובח מיירי וכו' כ"ל : (ה) ומה שפ"י הקונמס דקדשי מובח מיירי וכו' כ"ל : (ו) והשתא ליכא למיפרך מבר נמי מפקיעין מידו שיעבוד רבא עשה שורה אפותיקי ומזכרה אין הבעל חוב חזר וגובה אותו ממנו ונזר דבבא קאמר דתמנא דמפקיע (ז) וקדשי מדרוריית' ולא לאפוקי מבר דלא וטעמא דמפרישת' אבל מקדקע אין הקדש מפקע אפילו בלא אפותיקי אלא אפילו בשיעבוד נודא אין הקדש מפקיע כדאמרינן בערוכין מוסף עוד דיג נודרה את הנכסים הללו וטעמא משום שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פריון משום דמקדקעו כמאן דנבי' למלוה דמי ולא דמי לביתי מדרש' (ח) כדאמרינן בהמקבל יתומים אומרים אזני השבחה וכו' אומר אביכם השיבתי על היתומים להביא ראיה דבמקום שהרוב ריוע שהוא מתייב למלוה ארעא כמאן דנבי' ורבי אמרינן גבי מקדיש מטותא בשנים אחוהו מקדקעו דכי יכול להוציא ברייתא אע"ג דלא אפקיה ברשות דמריה קיימא (ט) וכן גבי שיעבוד מלוה דלא בשור בלבד אבר דבא ברהי'א מלתא עשהו עברו אפותיקי ומזכרה כ"ה חזר וגובה אותו ממנו ועוד נירו דלא מצו מקדיש מלוה לזה נמי לא מצו מקדיש דרמי לגזול ולא נתייאשו הבעלים דשניהו אין יכולין להקדיש (י) וה"פ רבינו בספרים לא מיתמי' קדושי טהמא קישא דמוסיף עוד דיג נירו והאי קדושי טהמא דהאי דכתב בספרים קדושת קרקעות רלוולם תורת דמי רעיא אבל בקדושת דמים מפקיע בנון שמלטין שיש מהם ראיין למזבח ויש מהן ראיין לשקעה בבנין וה"ה לשאר שמלטין ואמ"י

וכן י"ל דאישור הולך דמתן וכן שיעבוד עבד דמי לזבחה וכל זה נראה לרבינו דוקק ומיל' סלון מילתא יבא לו לרבינו כפי האק"ו : (ד) כי האי אישאלא דפרושה אמתתא חתמי' ופי' כענין דברי' עמי' ופ"ח' כפרוסה כדן קדשי מובח מיירי וכו' כ"ל : (ה) ומה שפ"י הקונמס דקדשי מובח מיירי וכו' כ"ל : (ו) והשתא ליכא למיפרך מבר נמי מפקיעין מידו שיעבוד רבא עשה שורה אפותיקי ומזכרה אין הבעל חוב חזר וגובה אותו ממנו ונזר דבבא קאמר דתמנא דמפקיע (ז) וקדשי מדרוריית' ולא לאפוקי מבר דלא וטעמא דמפרישת' אבל מקדקע אין הקדש מפקע אפילו בלא אפותיקי אלא אפילו בשיעבוד נודא אין הקדש מפקיע כדאמרינן בערוכין מוסף עוד דיג נודרה את הנכסים הללו וטעמא משום שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פריון משום דמקדקעו כמאן דנבי' למלוה דמי ולא דמי לביתי מדרש' (ח) כדאמרינן בהמקבל יתומים אומרים אזני השבחה וכו' אומר אביכם השיבתי על היתומים להביא ראיה דבמקום שהרוב ריוע שהוא מתייב למלוה ארעא כמאן דנבי' ורבי אמרינן גבי מקדיש מטותא בשנים אחוהו מקדקעו דכי יכול להוציא ברייתא אע"ג דלא אפקיה ברשות דמריה קיימא (ט) וכן גבי שיעבוד מלוה דלא בשור בלבד אבר דבא ברהי'א מלתא עשהו עברו אפותיקי ומזכרה כ"ה חזר וגובה אותו ממנו ועוד נירו דלא מצו מקדיש מלוה לזה נמי לא מצו מקדיש דרמי לגזול ולא נתייאשו הבעלים דשניהו אין יכולין להקדיש (י) וה"פ רבינו בספרים לא מיתמי' קדושי טהמא קישא דמוסיף עוד דיג נירו והאי קדושי טהמא דהאי דכתב בספרים קדושת קרקעות רלוולם תורת דמי רעיא אבל בקדושת דמים מפקיע בנון שמלטין שיש מהם ראיין למזבח ויש מהן ראיין לשקעה בבנין וה"ה לשאר שמלטין ואמ"י

וכן י"ל דאישור הולך דמתן וכן שיעבוד עבד דמי לזבחה וכל זה נראה לרבינו דוקק ומיל' סלון מילתא יבא לו לרבינו כפי האק"ו : (ד) כי האי אישאלא דפרושה אמתתא חתמי' ופי' כענין דברי' עמי' ופ"ח' כפרוסה כדן קדשי מובח מיירי וכו' כ"ל : (ה) ומה שפ"י הקונמס דקדשי מובח מיירי וכו' כ"ל : (ו) והשתא ליכא למיפרך מבר נמי מפקיעין מידו שיעבוד רבא עשה שורה אפותיקי ומזכרה אין הבעל חוב חזר וגובה אותו ממנו ונזר דבבא קאמר דתמנא דמפקיע (ז) וקדשי מדרוריית' ולא לאפוקי מבר דלא וטעמא דמפרישת' אבל מקדקע אין הקדש מפקע אפילו בלא אפותיקי אלא אפילו בשיעבוד נודא אין הקדש מפקיע כדאמרינן בערוכין מוסף עוד דיג נודרה את הנכסים הללו וטעמא משום שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פריון משום דמקדקעו כמאן דנבי' למלוה דמי ולא דמי לביתי מדרש' (ח) כדאמרינן בהמקבל יתומים אומרים אזני השבחה וכו' אומר אביכם השיבתי על היתומים להביא ראיה דבמקום שהרוב ריוע שהוא מתייב למלוה ארעא כמאן דנבי' ורבי אמרינן גבי מקדיש מטותא בשנים אחוהו מקדקעו דכי יכול להוציא ברייתא אע"ג דלא אפקיה ברשות דמריה קיימא (ט) וכן גבי שיעבוד מלוה דלא בשור בלבד אבר דבא ברהי'א מלתא עשהו עברו אפותיקי ומזכרה כ"ה חזר וגובה אותו ממנו ועוד נירו דלא מצו מקדיש מלוה לזה נמי לא מצו מקדיש דרמי לגזול ולא נתייאשו הבעלים דשניהו אין יכולין להקדיש (י) וה"פ רבינו בספרים לא מיתמי' קדושי טהמא קישא דמוסיף עוד דיג נירו והאי קדושי טהמא דהאי דכתב בספרים קדושת קרקעות רלוולם תורת דמי רעיא אבל בקדושת דמים מפקיע בנון שמלטין שיש מהם ראיין למזבח ויש מהן ראיין לשקעה בבנין וה"ה לשאר שמלטין ואמ"י

לחן דלית ליי קיין וסי' כעיל: (ד) ח"ש המוכר פדוסי' מילאס פירח
 סתקתה מן הכספים וסי' כעיל קס"ג לי פכיל דמיירי סתקתה מילאס פירח ולספקת
 לרבה דילמא מיירי פספסו סתקתה פירחית ורב חש לה לה לה דתוקן כמירחא דרמי
 קטקטא דתוקן פספסו ונלפ"ד לנירסח דרבי וסמ"ס דלח מעדיקין ליקח ולסכסב
 עיריסי' סתק דתוקן וסלמ"ס ז' כזה דל
 משום טעם דל יבנינו לפרט לטמ"ס כזה ס"ה
 להס לחכמים לחן' מחמירי' ליקח כפירי'
 וכן סתקתה לחוקש סתקתה מילאס פירח
 לן דכס' לטעם דחסי' פטמ"ס ס' וסי'
 קס"ה להס לטעם כהנאה ט"ז ס' ודכס'
 לרבות ולרבות: לטמ"ס וסלמ"ס כזה סתקתה
 לקחיה מן הפט"ס כריות מוטעו והסו חכמים
 דלרבות מורה כירסי' לכן חרוב לטעם
 להביא כירסי' ולא טיף ליקוס' סתקתה
 ליקח כיון דכלל קס"ד ס' ל' ליקוס' מן
 הפט"ס מפני ככלל הכותב טעם כן ומתקן
 דלח' לרבה דתמחילה ליקוס' חרוב
 דלריריה לאביא כירסי' מפני כהמחבר
 לון קיין ח'
 דהנינו הטעם למכור קדוש לטמ"ס לחלוטין
 סעם לא החמירי' שם: לרירי' כזה
 מפני כרוב כהמחבר' סם פירחית מילאס
 כירסי' וסי' כזהו סתקתה מפני כהמחבר'
 ובסוף סלמ"ס דל יבנינו לרוב קטקטא כמני'
 טעם יבנינו כירסי' וסי' כזה כיד הכתוב
 לטעמו דרבי מילאס כזה ולא הפסד
 כדלמדין כהנאה רבה לחן ידעו
 סתקתה דתוקן מקדושים וסלמ"ס דל
 חכמים סתק"ס מפני דוקא' מוכר' לטמ"ס כן
 למכור לטמ"ס כהנאה מילאס וסלמ"ס
 דלריריה סתקתה כירסי' סתקתה סתקתה
 לטמ"ס וסי' כזה דתוקן וקא סתקתה כיד
 פט"ס כ' ל' דלריריה סתקתה כיון כזה
 מוכר' סתקתה כירסי' כהנאה ס' ח'
 מוכר' סם לטמ"ס מפני דוקא' לוק' ס' ח'
 מוכר' סם לטמ"ס וסי' ק' ק' ק' ק' ק'
 חכמים כהמחבר' כירסי' ט"ז כ' כ' כ'
 הכותב סתקתה: (טו) וסלמ"ס כזה כיון
 וסי' ח' סלמ"ס כזה ס' ח' ח' ח' ח' ח'
 (טז) סלמ"ס כזה סתקתה כזה סתקתה
 וסי' ל'
 כהמחבר' לטמ"ס סתקתה חרוב סתקתה
 ח'
 סתקתה סם לטמ"ס כהנאה מוכר' ח' ח'
 ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'
 ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח' ח'

(יד) ח"ש המוכר שדרו לעכ"ם מלא פירות לקחה מן העכ"ם
 עם פירותי' מבוא' ביבתיים מפני היותו עולם אבל מראוריית'
 לא אלמא מאן דאית ליה יש קיין כמחבר נמי אית ליה
 ומשני רב אשי' דמשום תקון העולם אחזרה דאורייתא
 שתי' דרכן למכור לעכ"ם עד שיבוא ללקוח פירות ואו
 מסיפין להם על דמי' שנתנו קצת וחזרון וקיעם אותן
 ומביאין ביפורים או המוכרים או ישראל אחר (טו) ואין זה
 כבעלי ביסין שאותן מתחזנין להפקיע חרובת ומעשרות ונורו
 החם משום בעלי ביסין והכא חזרו ותיקע כדמעיקרא שאלו
 מתקן דוחקין חי' עושין שלא חי' בעלי ביסין אלא בעלי עוני
 ולא מאדנותו שעתה כקרב במדרה

ד' נ' ע"א צמ"פ הגיזקין מאי עיריות שאפי
 עיין עיריות

כמו שאפי (א) שרם גדות הגדר אצל העיריות ואין ראין
 והן פתוחים מן היבתיים וקמ"ל ה' אליעזר נתא' שמוין
 נובין מן היבתיים ואע"פ שחן ובדרי' ויבורית דהיו כפרות
 שבבליים כדברא דאמר רבא היות ויבורית נובת עיריות כיון
 נזוקין שנובין בעיריות שאפי עיריות ארוק קאי כדמסר היות
 שאפי עיריות נובין מן הביבתיים וכן פיר' דארוק קאי דנריס'
 היות היות חרי' וימנא ופ"ל דהיות שאפי עיריות נובין מן
 הביבתיים ובע"פ חשב לזה הדינה כבוננת דרף שאפי עיריות
 יודות הגדר ונזרון' להעמיד שם בהמות ולרעות ובעל שאפי
 נוטל שבר ורוב' כב"ח משום חגי' לא חגי' ביה כדריא היות
 נבי' שאפי רבין היות ובין העמיד שם בהמות (ב) כדורד ברשות
 ונותן שבר לבעלים דמי ורוי' כב"ח דדינו בביונית וקמ"ל
 רבא בשאפי עיריות אין דין מויק ויבורית עליה משום דלא
 חוויא לרעותה ואליעזר נתא' שמוין ארוק נובין ארוק
 חוויא ורעותה ואליעזר נתא' שמוין (ג) כדברא נבי' יחסי אוקמא
 רבין אראוריית' ואליעזר נתא' מהדר (ד) על פחות שבבליים
 מציאין לבעל שאפי עיריות שחן ויבורית נפרעין מן היבתיים
 היבורית לגבי יחמי דמתנתן לאו דחוקא אלא אפילו ויבורית
 ויבורית ועיקר (ה) ולא בריוק מיירי אליעזר נתא' דא"פ
 בביונית חרה ליה למיגבי' כדמסיק רבא אפילו היות שאפי
 עיריות נוב' מן הביבתיים אלא בבית מיירי (ו) ודינו כפרות

שבבליים דהיינו ויבורית כדעולא י"ז ג"י מ"ד מה שפירש הקונטרס והעורך דרגס שאפי' ומפירשים נזקקלו ליה נגר' ובר נגר'
 דפרקי' ואינו דא"פ מאי אפילו ועוד מאי אוקמין אראורייתא לנכות מן היבורית והלא מראוריית' דינו
 בביונית ח'
 ד' נ' ע"ב ק אין עיריות
 עין לון מולין
 לפיכך פירות
 ועין לפי שכן
 קצבין

מלוח ע"פ לא שרף ממשעברי' ונרא' דאוק' למיפרך על בעי' זו דהא משנה שלימה היא בנג' פירוש מלוח את חבורה בשטר
 נובין מנכסים משועבדים ע"י עדים נובין מנכסים בני חזין ובנמרא' מסק ואלכתא' מלוח ע"פ נובין מן היורשין וכן נוב'
 שהלקוחות וליב' מאן בפלוג' אלא ה"פ איבעי' ליה וכן נפקא מינה למכירה ע"פ אי טרמא ממשעברי' או לא ראי' אפרעין קצבין
 וכתובין לא טרמא' דהא לא כתיב' או אפרעין קצבין אע"פ שאין כתובין טרמא' ממשעברי' דמכירה ע"פ אינו כמלוח ע"פ כדאמרין
 בחוקת הפתים למימרא' למימרא' דעדים ליה ליה קלא והאמר רב הושע' שדרי' בעדים נובין מן הנכסים משועבדי' ומשני דהם
 דהא דאפרעין אנפשי' ומקשי' חייב אמר רב המוכר שדרו בעדים נובין מנכסים משועבדים והאמר רב מלוח ע"פ אינו נובה
 לא מן היורשין ולא מן הקוחות אמר ל' מלוח אובוני קרמית מלוח עכיד אינש דיווי' בצנעה מאן רובין כפרדי' וכן
 והשתא קבעי' ר' תינא אית ליה דרב דנזון דקצבין נובין ממשועבדים את' על נב' דאין כתובין או דילמא ליה ליה הא דרב' ולא
 שרף ממשעברי' דכתובין נמי בעי' דשטר הוא דמסיק לקלא' ולא עדים דאין' דמאן רובין כפרדי' וכן ליה ליה קלא' ולא ראי'
 לקניה' לאוסקי' דעתו אבל כמלוח לר"ת לא טרמא ממשעברי' ע"י עדים או ליכא שטר והוא לא חיבש' ליה תינא (א) והעיל שרף
 והא מוז' אשור וחבתי' רבמאן דמי' רבני' לפיריחה ומשני כתובים ח'
 דבעי' למידידיה' ומשני כמאן דכתיבא דמי' ולענין מלוח ע"פ לא אייתי' ר' תינא אליב' דתנא דמתניתין דכי קתני מתניתין כתי' דיעיקר'
 כתיב' אבילות פיר' נה קרקע כתיב' וכן שבה קרקעות מיון האשור והבנות עיקר' כתובה דכתיב' ומוכר שדרו ובעדים כמאן
 דכתיב' אם שותבין בלא קצבין קצב' א"פ עיקר בעי' דקצבין לעושר נכסי' את' ולמוכר שדרו בעדים אבל מלוח ע"פ לא אוקלא
 (ספר הישר) י"ד

קא איבעיא שם

לרוב לרבי תינא קצבין וכתובים בעי' או דילמא כתובין אע"פ שאין קצבין פי'
 רבי' ש' אין נראה דאמר נפקא מינה מלוח ע"פ ראי' אמרת כתובין וקצבין בעי'
 זו דהא משנה שלימה היא בנג' פירוש מלוח את חבורה בשטר
 נובין מנכסים משועבדים ע"י עדים נובין מנכסים בני חזין ובנמרא' מסק ואלכתא' מלוח ע"פ נובין מן היורשין וכן נוב'
 שהלקוחות וליב' מאן בפלוג' אלא ה"פ איבעי' ליה וכן נפקא מינה למכירה ע"פ אי טרמא ממשעברי' או לא ראי' אפרעין קצבין
 וכתובין לא טרמא' דהא לא כתיב' או אפרעין קצבין אע"פ שאין כתובין טרמא' ממשעברי' דמכירה ע"פ אינו כמלוח ע"פ כדאמרין
 בחוקת הפתים למימרא' למימרא' דעדים ליה ליה קלא והאמר רב הושע' שדרי' בעדים נובין מן הנכסים משועבדי' ומשני דהם
 דהא דאפרעין אנפשי' ומקשי' חייב אמר רב המוכר שדרו בעדים נובין מנכסים משועבדים והאמר רב מלוח ע"פ אינו נובה
 לא מן היורשין ולא מן הקוחות אמר ל' מלוח אובוני קרמית מלוח עכיד אינש דיווי' בצנעה מאן רובין כפרדי' וכן
 והשתא קבעי' ר' תינא אית ליה דרב דנזון דקצבין נובין ממשועבדים את' על נב' דאין כתובין או דילמא ליה ליה הא דרב' ולא
 שרף ממשעברי' דכתובין נמי בעי' דשטר הוא דמסיק לקלא' ולא עדים דאין' דמאן רובין כפרדי' וכן ליה ליה קלא' ולא ראי'
 לקניה' לאוסקי' דעתו אבל כמלוח לר"ת לא טרמא ממשעברי' ע"י עדים או ליכא שטר והוא לא חיבש' ליה תינא (א) והעיל שרף
 והא מוז' אשור וחבתי' רבמאן דמי' רבני' לפיריחה ומשני כתובים ח'
 דבעי' למידידיה' ומשני כמאן דכתיבא דמי' ולענין מלוח ע"פ לא אייתי' ר' תינא אליב' דתנא דמתניתין דכי קתני מתניתין כתי' דיעיקר'
 כתיב' אבילות פיר' נה קרקע כתיב' וכן שבה קרקעות מיון האשור והבנות עיקר' כתובה דכתיב' ומוכר שדרו ובעדים כמאן
 דכתיב' אם שותבין בלא קצבין קצב' א"פ עיקר בעי' דקצבין לעושר נכסי' את' ולמוכר שדרו בעדים אבל מלוח ע"פ לא אוקלא
 (ספר הישר) י"ד

תלמידין בעמדת יוחסין דף ט"ג : נאמר ה' יסגור את פניו וכו' ומתפרש ל"ה וכו' לא שנה הדין וכו' ל"ה לא תהיה כפי חרי או שישן הלא ל"ה כחוק וכו' קצ"ל ללא אלא דעמדה יוחסין קלי' דעמס ל"ה דלא יציד שחוק אלא קב"ט וכו' פירשתי : טוונן מרדס ומסורס סיא הדיקן וספולס

קב

מרשומאל דאמר ב' יוחסין נאמן הוה לו לומר זה הוה לוי זה נתן וכו' פסוק במקום שלא קרא עליו ועלור וכו' די יתגן הובא ראיה לזה חזקה וכשמות אין ערור פירש מב' אבל תד ל"ש מהימן בבב' תרי ל"ש לא מהימן בבב' תרי לא א"ב שחוק ושחוקה כבודא דמי וכו' אמרין בשיליה האמר לחבירו (ט) פסוקה ביהודי ללמר בער אחד מדרת' וחסר מהימן ופסול ופסול לה רבא לאישתיק אבל כן גרנשה אין פסוקה ביהודי אלא בב' אע"ג דאישתיק וכוון דלא מהימן עלה כבי תרי אבל א' לא שחוק אע"ג דמהימן עלה לא בשמעתא קמיוותא דמשה אמרין כמאמא בעלמא בלא קמיני ובלא סתירה דלא מהימן עד אחד מני' נאמר כאן דבר ונאמר להלן דבר מה דבר האמור להלן ע"ג שנים אף דבר ואמור כאן ע"ג שני' ותרך מלתא אביי מוקי לה במכחיש ליה (ו) ורבא מיקי ליה בשחוק ולא מהימן מכחיתו ושחוק דגבי אשתו ויגרה ביש לרשם לדבר כדפרישית (ז) אלא לרבא דא אימרא אבעל קיימי ושחיקה דרסמא ובע"כ בעל אמר איני יודע דאין אמפרוסם לעריות ל"ש מהימן עלה כבי תרי זכ"ל לא מהימן דמקרא מלא דיבר הבתוב כמו גבי סמון דאני ורוע אינו משלם אבל היב' דשחק ומהימן עליה כבי תרי שחיקה כהוראה במיש' וחרושת' בעל דין כמאמר ער' (י) וכל מה שפירש בקרבני' ביהודי' חסר דיהודי' כדפריש ר' יוחנן גבי עירעור כדפריש' לעיל ובמקור' עירעור סלקה בשיליה האומר לחבירו ובעשרה יוחסין גבי עירעור' וברא' שבעתא אחרת' הנהיג' ובשמעת' קיימחא דמשה לעצא כדבחי' גבראית' רבה ונבכרית' וכו' אמרו לו ב' לין יודע דרובח' הכס' דבעמא דקרא דאדורד' אלו מ"מ דילמינן מציה' דעד אחר מהימן משום דשחיקה כהוראה דמי' (יג) ובראשית דבה מוכח להחתי'א עד אחר מהימן אמרו ולא הויה' כגון חתובת' ספק דמי' הוב' דלא אישתיקן איסור'א הויה' כגון חתובת' ספק חלב וספק שומן ואמר עד א' רשוקן' הוא דנאמן וכו' אם אמר החלב הוא וכובר שבוודי' לחקן נאמן כדאמרין' גמי' החם אע"ג דאיתחיקן איסור' אבל דאיתחיקן איסור' ואין כידו לחקן אינו נאמן להחיר' ורבי גמי' היב' דאיתחיקן הויה'א ואין כידו לאסור' אינו נאמן דלא אמר דלא אישתיקן דעד אחר חלוק בין היב' רבא לחיר' את דאית' דלדי' רבא לאסור' את החותר' אם לא כהוראה בעל דפרי' איני כגון דכרי המפרשים בתלמוד דעד א' נאמן כגון היה' ודיין' ומוכר' ואביו' ומילי' מוכח' ושוב מצאתי סעד לדברי' בתשובת' רבי' משולם בן רבנא קלונימוס וכן בתב' פרו' או ישראל' ששופך יין שלו ואמר דאיתו' שנגע בו עבוס' ונתערב' במכחית' דואיל' ויין' שלו נאמן לאסור' על עצמו' אע"ג שאין' אחד' עמו שראה' אבל הוא' של אדרי' סבך' שני' חכמים' היה' עושה' עמו' כשהררות' ואמר' לו שררה' שעשיתי' עמך' נאמא' כדפריש' ונאמא' כדפריש' ואמר' לו ברוחם' עשיתי' נתפסלו' נאמן' אבל' אם אמר' לו שררה' עשיתי' עמך' כיום' פלגי' נאמא' וזכחים' שעשיתי' עמך' נתפסלו' אינו' נאמן' ודיינן' בה' מ"ש' דישא' ומ"ש' טיפ' אמר' אביי' כל' שבידו' נאמן' דבא' אמר' בגון' דתו' (לא' אמר' ליה' וכתר' רבי' אשכח'') ואמר' ליה' למיבך' אמר' אדרי' זמן' אינו' נאמן' לאסור' את' של' חבירו' ואם' יודע' שראה' נאמן' יש' ליה' וכתב' אשכח' לא' טרדינן' לרבנן' משום' כדפרישית' לעיל' אבל' בקעה' מצא' גודר' בה' גודר' דלדבריו' האמנא' ליה' :

לדעה' נראה' דס"ל' דכרי' כיום' ולי' מה' שפרט' ליה' דקמס' החמישי' ליל' לדעה' דבר' הוא' דעה' רבנן' משולם' כ"כ' וכל' כפי' רבנות' לה' פירי' אהדי' ודקן' קב' טענה' הדומה' אך' לא' נלויה' לטענה' פלי' הקטנה' לה' פירי' הספר' (א) ופריש' על' מה' מהתקין' (ב) דף ע"ח' ע"א' :

מרשומאל דאמר ב' יוחסין נאמן הוה לו לומר זה הוה לוי זה נתן וכו' פסוק במקום שלא קרא עליו ועלור וכו' די יתגן הובא ראיה לזה חזקה וכשמות אין ערור פירש מב' אבל תד ל"ש מהימן בבב' תרי ל"ש לא מהימן בבב' תרי לא א"ב שחוק ושחוקה כבודא דמי וכו' אמרין בשיליה האמר לחבירו (ט) פסוקה ביהודי ללמר בער אחד מדרת' וחסר מהימן ופסול ופסול לה רבא לאישתיק אבל כן גרנשה אין פסוקה ביהודי אלא בב' אע"ג דאישתיק וכוון דלא מהימן עלה כבי תרי אבל א' לא שחוק אע"ג דמהימן עלה לא בשמעתא קמיוותא דמשה אמרין כמאמא בעלמא בלא קמיני ובלא סתירה דלא מהימן עד אחד מני' נאמר כאן דבר ונאמר להלן דבר מה דבר האמור להלן ע"ג שנים אף דבר ואמור כאן ע"ג שני' ותרך מלתא אביי מוקי לה במכחיש ליה (ו) ורבא מיקי ליה בשחוק ולא מהימן מכחיתו ושחוק דגבי אשתו ויגרה ביש לרשם לדבר כדפרישית (ז) אלא לרבא דא אימרא אבעל קיימי ושחיקה דרסמא ובע"כ בעל אמר איני יודע דאין אמפרוסם לעריות ל"ש מהימן עלה כבי תרי זכ"ל לא מהימן דמקרא מלא דיבר הבתוב כמו גבי סמון דאני ורוע אינו משלם אבל היב' דשחק ומהימן עליה כבי תרי שחיקה כהוראה במיש' וחרושת' בעל דין כמאמר ער' (י) וכל מה שפירש בקרבני' ביהודי' חסר דיהודי' כדפריש ר' יוחנן גבי עירעור כדפריש' לעיל ובמקור' עירעור סלקה בשיליה האומר לחבירו ובעשרה יוחסין גבי עירעור' וברא' שבעתא אחרת' הנהיג' ובשמעת' קיימחא דמשה לעצא כדבחי' גבראית' רבה ונבכרית' וכו' אמרו לו ב' לין יודע דרובח' הכס' דבעמא דקרא דאדורד' אלו מ"מ דילמינן מציה' דעד אחר מהימן משום דשחיקה כהוראה דמי' (יג) ובראשית דבה מוכח להחתי'א עד אחר מהימן אמרו ולא הויה' כגון חתובת' ספק דמי' הוב' דלא אישתיקן איסור'א הויה' כגון חתובת' ספק חלב וספק שומן ואמר עד א' רשוקן' הוא דנאמן וכו' אם אמר החלב הוא וכובר שבוודי' לחקן נאמן כדאמרין' גמי' החם אע"ג דאיתחיקן איסור' אבל דאיתחיקן איסור' ואין כידו לחקן אינו נאמן להחיר' ורבי גמי' היב' דאיתחיקן הויה'א ואין כידו לאסור' אינו נאמן דלא אמר דלא אישתיקן דעד אחר חלוק בין היב' רבא לחיר' את דאית' דלדי' רבא לאסור' את החותר' אם לא כהוראה בעל דפרי' איני כגון דכרי המפרשים בתלמוד דעד א' נאמן כגון היה' ודיין' ומוכר' ואביו' ומילי' מוכח' ושוב מצאתי סעד לדברי' בתשובת' רבי' משולם בן רבנא קלונימוס וכן בתב' פרו' או ישראל' ששופך יין שלו ואמר דאיתו' שנגע בו עבוס' ונתערב' במכחית' דואיל' ויין' שלו נאמן לאסור' על עצמו' אע"ג שאין' אחד' עמו שראה' אבל הוא' של אדרי' סבך' שני' חכמים' היה' עושה' עמו' כשהררות' ואמר' לו שררה' שעשיתי' עמך' נאמא' כדפריש' ונאמא' כדפריש' ואמר' לו ברוחם' עשיתי' נתפסלו' נאמן' אבל' אם אמר' לו שררה' עשיתי' עמך' כיום' פלגי' נאמא' וזכחים' שעשיתי' עמך' נתפסלו' אינו' נאמן' ודיינן' בה' מ"ש' דישא' ומ"ש' טיפ' אמר' אביי' כל' שבידו' נאמן' דבא' אמר' בגון' דתו' (לא' אמר' ליה' וכתר' רבי' אשכח'') ואמר' ליה' למיבך' אמר' אדרי' זמן' אינו' נאמן' לאסור' את' של' חבירו' ואם' יודע' שראה' נאמן' יש' ליה' וכתב' אשכח' לא' טרדינן' לרבנן' משום' כדפרישית' לעיל' אבל' בקעה' מצא' גודר' בה' גודר' דלדבריו' האמנא' ליה' :

קב פ' הנהיגין

הנהיגין קב פ' הנהיגין
קב (א) ופריש' עלה' גב' ודקדק' ואח"כ' טבח' ומכר' משלם' השלומי' במל' דאין' משלם' אשמי' מפור' מה' זה' אי' לאו קטנה' איש' כי' יקיים' את' ביתו' אמר' דחמא' אי' לאו' דהקדש' קטנה' וכו' מ"ש' מ"ש' מ"ש' (ב) ונ"ל' משום' רסנ' לעיל' איש' כ"י' בעלמא' לא' קנה' לכר' פקדנן' אחרת' דפ' כדובה' אמר' עולא' פני' ליה' שיעני' קנה'

מרשומאל דאמר ב' יוחסין נאמן הוה לו לומר זה הוה לוי זה נתן וכו' פסוק במקום שלא קרא עליו ועלור וכו' די יתגן הובא ראיה לזה חזקה וכשמות אין ערור פירש מב' אבל תד ל"ש מהימן בבב' תרי ל"ש לא מהימן בבב' תרי לא א"ב שחוק ושחוקה כבודא דמי וכו' אמרין בשיליה האמר לחבירו (ט) פסוקה ביהודי ללמר בער אחד מדרת' וחסר מהימן ופסול ופסול לה רבא לאישתיק אבל כן גרנשה אין פסוקה ביהודי אלא בב' אע"ג דאישתיק וכוון דלא מהימן עלה כבי תרי אבל א' לא שחוק אע"ג דמהימן עלה לא בשמעתא קמיוותא דמשה אמרין כמאמא בעלמא בלא קמיני ובלא סתירה דלא מהימן עד אחד מני' נאמר כאן דבר ונאמר להלן דבר מה דבר האמור להלן ע"ג שנים אף דבר ואמור כאן ע"ג שני' ותרך מלתא אביי מוקי לה במכחיש ליה (ו) ורבא מיקי ליה בשחוק ולא מהימן מכחיתו ושחוק דגבי אשתו ויגרה ביש לרשם לדבר כדפרישית (ז) אלא לרבא דא אימרא אבעל קיימי ושחיקה דרסמא ובע"כ בעל אמר איני יודע דאין אמפרוסם לעריות ל"ש מהימן עלה כבי תרי זכ"ל לא מהימן דמקרא מלא דיבר הבתוב כמו גבי סמון דאני ורוע אינו משלם אבל היב' דשחק ומהימן עליה כבי תרי שחיקה כהוראה במיש' וחרושת' בעל דין כמאמר ער' (י) וכל מה שפירש בקרבני' ביהודי' חסר דיהודי' כדפריש ר' יוחנן גבי עירעור כדפריש' לעיל ובמקור' עירעור סלקה בשיליה האומר לחבירו ובעשרה יוחסין גבי עירעור' וברא' שבעתא אחרת' הנהיג' ובשמעת' קיימחא דמשה לעצא כדבחי' גבראית' רבה ונבכרית' וכו' אמרו לו ב' לין יודע דרובח' הכס' דבעמא דקרא דאדורד' אלו מ"מ דילמינן מציה' דעד אחר מהימן משום דשחיקה כהוראה דמי' (יג) ובראשית דבה מוכח להחתי'א עד אחר מהימן אמרו ולא הויה' כגון חתובת' ספק דמי' הוב' דלא אישתיקן איסור'א הויה' כגון חתובת' ספק חלב וספק שומן ואמר עד א' רשוקן' הוא דנאמן וכו' אם אמר החלב הוא וכובר שבוודי' לחקן נאמן כדאמרין' גמי' החם אע"ג דאיתחיקן איסור' אבל דאיתחיקן איסור' ואין כידו לחקן אינו נאמן להחיר' ורבי גמי' היב' דאיתחיקן הויה'א ואין כידו לאסור' אינו נאמן דלא אמר דלא אישתיקן דעד אחר חלוק בין היב' רבא לחיר' את דאית' דלדי' רבא לאסור' את החותר' אם לא כהוראה בעל דפרי' איני כגון דכרי המפרשים בתלמוד דעד א' נאמן כגון היה' ודיין' ומוכר' ואביו' ומילי' מוכח' ושוב מצאתי סעד לדברי' בתשובת' רבי' משולם בן רבנא קלונימוס וכן בתב' פרו' או ישראל' ששופך יין שלו ואמר דאיתו' שנגע בו עבוס' ונתערב' במכחית' דואיל' ויין' שלו נאמן לאסור' על עצמו' אע"ג שאין' אחד' עמו שראה' אבל הוא' של אדרי' סבך' שני' חכמים' היה' עושה' עמו' כשהררות' ואמר' לו שררה' שעשיתי' עמך' נאמא' כדפריש' ונאמא' כדפריש' ואמר' לו ברוחם' עשיתי' נתפסלו' נאמן' אבל' אם אמר' לו שררה' עשיתי' עמך' כיום' פלגי' נאמא' וזכחים' שעשיתי' עמך' נתפסלו' אינו' נאמן' ודיינן' בה' מ"ש' דישא' ומ"ש' טיפ' אמר' אביי' כל' שבידו' נאמן' דבא' אמר' בגון' דתו' (לא' אמר' ליה' וכתר' רבי' אשכח'') ואמר' ליה' למיבך' אמר' אדרי' זמן' אינו' נאמן' לאסור' את' של' חבירו' ואם' יודע' שראה' נאמן' יש' ליה' וכתב' אשכח' לא' טרדינן' לרבנן' משום' כדפרישית' לעיל' אבל' בקעה' מצא' גודר' בה' גודר' דלדבריו' האמנא' ליה' :

וכי' ו' שפלוט עשה וכתבין לבריות שלם דלמי' אולד ממור דמי' ממלטת שאינה רבונה וכו' כ"ל חב"ל דלא דמי דמלטת שאינה רבונה חבתי איכא קפידא משום דמליכא כולל-ברין בנמי' קח רבינו חלקתין סגור לחורבן הכית וכו' דמס' ג"כ אין רחי' דחבתי איכא קפידא דחורבן הכית י' ט יחס מלטת טיטוס הרעט ודבר זה' למדתי מדבתי גההה מיימוני כפ"ל מה' גיטין ע"פ חב"ל חב"ל דרכיו לא ס"ל לכה וכן משמע פשט' דסוגיא גמ' חב"ל עניק דהדר המיחתי דלברין כבתי דין סוגיא ממור לרימי חזקתן תרין דבתי סהמתי' וכן דהא חזקתן נחמתי הנמי' דדקדוק גביינין גלחה אליבא דל"ע דף למחן דלית הילכתא טוסי' בדלמתי' לקחן דף ס"ה : מיומא דל' לאשוקי אורי' יוס' חב"ל דמלכא כתי' כדפריש"י ע"ס מדר' יתקנו כזה מלי דסולד דסולד ממור אליבא דל"מ וכתבא דמתינין טוסי' טיח' דמתי' ויעיק הסכרא תמוה דמתי' טיח' עשה שלום מלטת כזה סה' סה' האומות אינם עונים ליה מלכס כמו שכתבו החוכ' וגם הכתובים כתב קן כפ"ל חב"ל ע"פ"ס לק' אי' חומר דגם כונת רבינו חזקתן רב' וכן תפוסה האומ' ורבינו הכי קלמך חזק' דל"מ כיוצא בזה ה"ל סוגיא ממור לכן לדד' לא סה' לן לגלגל שתיקתו וז' משכ"ל לרבנן וקפי' שטלוט דמק' מ"ל' לא משהכירא לן המיקלי בוקר סריקי' כדבתי רבינו עמוד החורבן טיחמך מלי דלא משהכיר עטמ' : קן כ"ל :

בניכסיך ובפירוטין ע"י"ם ולגאורא היל קטיחא עמונה פירוש רבינו חב"ל לבי חזוקא לא קשה כלל דהסירולמי חזיל למחן דכ"ל קריין פירוח כהני' דמי וחדע לך עקן הוא דמחן מרל דשמעתא הכס ר' ומחן וליכא סה' חזי' לי' לפי' ס"פ הסוגיא חב"ל דף ק"ל : דקניין פירוח מקב"ל דמי' ולכן דקדק רבינו להקשות דהא חזקתן ק"ל : (ג) לכה איכסוף רבא וכו' סוגיא דל"מ לזן לה רשות למכרו חב"ל ע"פ חז"ל וכן פירוח נבעל דלכתי חקתי לה חב"ל חז"ל לה רשות למכרו וסילקך לא חוי נמי חזירה למיקתי' לה גמ' וכו' חב"ל ע"פ וכו' וכו' כונת רבינו חז"ל או סה' או וריש' וכו' כ"ל : (ה) חב"ל חז"ל לא נסתלק חלל מן הפירות וכו' ק"ל דל"מ קשה להסיק דמה סיכא שמהתקן מן הפירות עמי' לא נסתלק מנוף הקרקע כ"ס ההס' הפירות מנוף הקרקע לא כ"ס שמהתקן מן הפירות וכו' לזן דד' כע"פ על ההסתלק חז"ל לזן לזמן ק"ל שמהתקן מנוף הקרקע אחד וזוין שמהתקן כ"ס בהסתלק מן הקרקע (ד) אד' כע"פ דמהסתלק מנוף דמהפירות לא נסתלק וכן מוכח ברש' כהנא דפסק דש' ומיחמ' לא נסתלק מני' כליקא נספך ומשני אמר חב"ל יד' מעלמ' על ההסתלק ע"י"ם : אד' כע"פ דבתי רבינו ממוך קוסי' תהום' גמ' דפריש' סס גמ' וזיחמ' מסיירי ומשני חב"ל כוליה עב מקרא וכן חב"ל משני כנסכי' ולא כפירוחין וכן חב"ל חסות' דלית לי' לזן חב"ל יד' כע"פ על ההסתלק קשה אחזי קתי' שחכ' סכרה ומכא' קיים דיעבד למחילה נמי המכור ע"ל' ולפי דבתי רבינו כ"ל כבור דגם כד' חב"ל חז"ל יד' כע"פ ס"ה חב"ל רק דנחא פליג' חב"ל חז"ל דלמך כוליה חז"ל וזיחמ' מסיירי וכו' חב"ל חסות' גמ' וזיחמ' מסיירי דכיון דיד' כע"פ ע"י"ם חז"ל חז"ל יד' יוחא לי' שמהתקן מנוף ולא מנוף הקרקע דמתינין כהוקה כהתי' לז' חוכה לומר דבניכסיך לא משמע כלל פירוח וכו' ויחא נמי מלי דלא קבעה הגמ' מירולא דדכ' חסי' כהר קוסי' קמה ע"י"ם וכן חב"ל דלמח' דלמך רב' חב"ל לא דכ"ל עוד למח' דד' כע"פ ע"פ חב"ל חז"ל לא משום דלית לי' קח ככח' וזיחמ' סכרה דוד' כע"פ"ס על ההסתלק מהכי דלמח' לא נסתלק דבתי קלמך לה דין ודברים חז"ל בניכסיך חז"ל כפ"ל דיעבד חמור חז"ל לי' דין ודברים חב"ל לא נסתלק :

כתבין גיטא רידן לשום מלך שבאותו שעה דמי כתבין לבריות עולם לה' מאיר הולד ממור דמי' ממלטת שאינה רבונה אלא אררנן סמכין דאמרי הרי' מנורשת דלכתחילה כתבין אפילו לשם סגור שבועי' וזילא להו כ"ש לבריות עולם (ב) דלא יולא ולא שביתו מתנין קאי אמר רב מאיר אבל לרבנן מבשרי אפילו לשם סגור והא דאמר רב הונא אמר רב בשיליה שמעתא זו דברי ר' מאיר אבל חכמים אומרים הולד כשר אסיפ' דמתנין קאי דהי' במזרח וכתב במערב דהדי' פסולה הוי בניטא טפי ומחמירין בי' טפי ואם ניסת תצא כדמוכה בפרק המגרש דקתני ההם ג' גיטין פסולין ואם ניסת הולד כשר ופרכינן ותו ליכא הא איכ' שלום מלכות ומסיק במסקנא ההם אם ניסת תצא והכ' לא תצא (ג) ובעי"ב אמר במזרח קאי והאי דאמרינן והאיכא שלום מלכות ורישא דמתנין נקט ומסיפ' פריך דהי' במזרח וכתב במערב וכן מוכח בפ"ה גרסינן הכ' והאיכ' לשם מלכות וכו' מכלל דמרישא לא פריך רב יהודה ורבינא לא פליגי דמר קאי ארישא ומר קאי אסיפ' וברישא אית לן למימר הרי' או מגורשת דפסול לא' בגופ' דגיטא אלא משום שלום מלכות והיינו דקא מתמה משום שלום מלכות תצא מזה וזהו (ד) והא פסול' לא בגיטא' הוא אלץ כסיפ' דהי' במזרח וכתב במערב דפסול' גיטא טפי' לא מתמה תלמודא וברישי' השמעת' פריש מתנין בכתוב לשם מלכות (ה) והריד פריש' הי' דמזרח ודרד איירי ר' יהודה רב הונא מר אמר חז"ל ומר אמר חז"ל משום הכי הפסיק בנתיים הריא דאיכתנדר דבשכר אלא אי הוי פליגי הוי לי' לתלמודא למיכתבינהו אהרדי ולא פלוגין :

ק"ב ע"פ ע"ב רע עיני שכיו רע דכזה גיטא דפניא דמעלא שבתא עד דאתי לקמי' דרבא אמר ליקניהו הריא רוכת' דאית בה גיטא ותיוול איהו ותפתח דתנן נעל בו' אמר לי' רב עילש מה שקנתה אשה קנה בעלה פירש (א) הרי עריון בעלי פירות והיכי תקני לה גבי איכסוף רבא ואי קשיא הריא דאמרינן בכבא בתרא' פ' חוקת ובתיים המוכר שדרה וכו' עד. במתנה ואין הבעל אוכל פירות ואמרינן ר' דבבב' רוכת' דמקיש תלמודא מה שקנתה אשה קנה בעלה לאו לגבי פירות קאמר הודאי במתנה אין הבעל אוכל פירות דאי לגבי פירי קאמר חזא מה לי אם יש לו פירות (ב) הא קיימי' בהא כריש לקיש דקנין פירות לאו בקנין גוף דמי א"כ לאשה יש קנין בגוף הקרקע ומיגרשא בהכי ועוד לעיל דקאמר חזירה מה שקנתה אשה קנה בעלה ומתריץ בבוחב לה ועודה ארוסה והלא בכתובתו דין ודברים אינו מסתלק מן הפירות אלא א"כ כותב לה ובפירותיהו דהכי אמרינן בכתובות הכותב לאשתו דין ודברים אין לי על שרה וזו הבעל אוכל הפירות ואם מתה ירשנה א"כ למה כתב דין ודברים שאם מכרה ונתנה קיים ואי משום פירי אקיים הכי מה הועיל בכתובת דין ודברי' להכי אמר רבא ומר הובלי מקשה מה שקנתה אשה קנה בעלה כליומר אם מכרה ונתנה אינו קיים (ג) להכי איכסוף לרבא הודאי אין להקנות בו גמ' הוואיל ואין רשות למכרו אע"פ שאותו לו פירות לבעל להכי מקני' לה דאין לו רשות למכור ולא אינו נמי חזירה למקני' גמ' לה וא"ת וכו' פחותה משוכר ושואל שאע"פ שאין להם אלא פירות בהצר השוכר או שואל יש לו קנין לקנות בה הפץ כראמרינן גבי מעשה ר"ה וכו' דקאמר לי' מקימו מושכר לך ובהכי מיקני' לי' מעשר שבו תריץ דגדול קניני' של שוכר יותר מהאשה שאם שכר בית לזמן ומת אין בעל הבית יכול להוציא את הורש עד השלמת הזמן א"כ יש לו בה קנין גמור ויש לו נמי קנין לקנות הפץ אבל אשה זו אם מכרה ומתה הבעל מוציא מיד הלקוחות דמכרה ונתנה אינו קיים אלא בחיי' שאין לו פירות בחיים תרע' מרלא תני שם מכרה ונתנה קיים בכבא בתרא סדקתני בכתובות אבל אחר מיתה יוציא מיד הלקוחות (ד) או הוא יורשים ולאחר מותו תחזור השרה ליורשי הבעל א"כ קנינו קנין גמור ואם תתמה על זה הלא בשכתב לה דין ודברים אין לי בגנבים אע"פ שבכך אינו מסתלק מן הפירות מסתלק הוא שאם מכרה ונתנה קיים כ"ש הכ' בנותן לה שדרה שאין לו פירות שיש לו מר שמהתקן מן המכר תריץ דבדין ודברים הרי כתב לה בגנבים ומנוף הקרקע מסתלק לעשות ממנה מה שהיא רוצה אבל בנתינת שדרה אין לנו לומר שמהתקן מנוף הקרקע ותרא מכירתה קיים (ה) אלא ודאי לא נסתלק אלא מן הפירות או אם יגרשנו יהי' שלה בחייה אם מכרה ונתנה אינו קיים מרלא תני ואם מכרה ונתנה קיים כדקתני בכתובות :

ק"ב (א) הדי עדיין ענהא אוכל פירות והכי הדיק לה איכסוף רבא וכו' כ"ל : (ב) הא קיי"ל כ"ל דקניין פירוח לאו בקניין הגוף וכו' כ"ל כהום' דחסי' חב"ל בעל הסוכ' כדבתי רבינו ומיחתי חב"ל מירושלמי דמשמע להדיא דנפוחת הליא מילתא דנסיקין טן גגה וזיחמ' חז"ל משום כהי' לשם לחילת פירות ומכתי לי' יוחקן כפ"ל ר"י עד שיכחוב לה דוד' חז"ל חז"ל :

ק"ב (א) הדי עדיין ענהא אוכל פירות והכי הדיק לה איכסוף רבא וכו' כ"ל : (ב) הא קיי"ל כ"ל דקניין פירוח לאו בקניין הגוף וכו' כ"ל כהום' דחסי' חב"ל בעל הסוכ' כדבתי רבינו ומיחתי חב"ל מירושלמי דמשמע להדיא דנפוחת הליא מילתא דנסיקין טן גגה וזיחמ' חז"ל משום כהי' לשם לחילת פירות ומכתי לי' יוחקן כפ"ל ר"י עד שיכחוב לה דוד' חז"ל חז"ל :

חמוש המגרש

מחלי קרא בחליון אם עובד שחליט ידו והחזירה וגו' כ"ל (ג) חליון
אורז ור"מ דרבי ל"י ג"מ לחיבור אליה וכו' כ"ל והוא בחליון ק"ו וכו' (ד)
(ר) והא גם נכ ר' ליה ל"י חליון המצריך ל"י קרא לחיבור הגאה
וכן מחל דרבים מח' חליון וכן חליון וכו' אלו הענין והמכונה
וכו' כ"ל ל"ז הוא בחליון קס"ו ור"ל

דלוג אלן ההואים דב"מ ליה לכו דרבי
לדדס ק"ו ור"ל"י מה מרכיב שארי דרביס
לחיסור ההוא חל"כ נוגל למר דנ"ס ר"מ
ליה ל"י האי ק"ו (ה) ומחל דתפסת
דנ"ס ר"מ ללו לאפקוין מק"ו דרביס ולהחזיר
בטהא קתוין בלא מקום חיסור אליה
ומניחוס רבי"י דהא בספרי נפקא ל"י
כ"ל וסמך ספרי ר"מ טעוה הוא דהא
כולה מחי' דלגי' שטור מקני מדיחי'
כ"ל ודחלו ר"מ ג"מ לגבי וכו' וכו'
כ"ל ק ר"ל הגיה וכל הכוונה והיא
ש"ל"ה לגביס בלח' אחר וזה דהתם
ספרי ר"מ ל"ח הם רבינו להבי' ע"ז ל"ח
אמרינן קן במוקם ש"ס הטהה להספד
כמו כהנא משה ר"מ :

ק"מ

(כ"ג) רב"מ שמואל דכל הגירסה
שיבוס הוא עד ודילמח אדל הטיעות
קאמר דקשי' ל"י אהא דלמח מ"ט הני
מזי ומרסה מהא אהר"ה ק"ו וכו' וכו'
פטמי למח ל"י וכו' כ"ל יצור הדברים
הדרבנ"ס שמוק ר"ז מהגני' שמואל דקדס
ל"י דהא מפרס טעמי' אהר"ה מחמי'
דמפרס ברי"ס טוקס ע"ז ל"י להב"ש
דבנייר מפרס טעמי' למה צנה מוצי'ה
מפרס מפרס דסליק בריש' ובמה טעמי'
מפרס מח' ופחה בריש' ומפרס הטעם
לדלן חיסורי' דנופס' וכלן חיסורי' דבהמה
ובר"ס דרבי' אמרינן כ"ל ל"י דלא קסרי
ההל' דוס ויזמנין מפרס מח' סליק בריש'
אחרינן מח' דמפרס בריש' וע"ק ל"י
להב"ש חל"ו חל"ו גירס' דבנייר דמפרס
כיסוי הדס ח"ך ק"ו מ"ח זכה ממסין
ובמה ח"ן ממסין וכו' ומפרס ממסין בריש'
ול"י הטעם דאמרינן כ"ל ח"י ל"י לפרס
הי דלן ממסין בריש' ועוד דעמי' ח'
ה' להגני' אהר"ה לפרס' אבל לפי מחי'
דאמרינן בברי' ח"ס כ"ן דלן קפידה
דוס למה ל"י למחש' כ"י דכולה אבל
דבני' על ח"י לכל זה דמי טעמי'
מרכיב על מזי למח הני עד בסדר
נכיס וגמ' ביורה בחד מדי'ס וכן קבנו
החוס' ע"י"ש ופ"סי הסוגי'ו כ"ן
מבדנדי' י'ס הריב' כ"ול' ח"י (ב) ועוד
קס' ל"י דהא מפרס טעמי' על צנה
ויזמנין דלמה מפרס מחמי' דסליק בריש'
ועל צנה כהנא דמפרס מחמי' דמפרס
בריש' אמרינן מפרס לה בטעמי' אהר"ה
וגם מפרס ח"י כ"ל לרבינו שמואל דרבינו
הוא דלמחי' דמפרס כ"ן בטעמי' אהר"ה
קס' מהא דמחשמי' חולין כ"י חכ"ן

יש מהן איסור הנאה ויש מהן מותר הנאה להבי אצטרך
ק"ו לאקשי לתעמרא ואע"ג דממילא קולא ותומר' לחורמא
מקשינן מ"מ אצטרך ק"ו דאין מקרא יוצא מידי פשוט'
ועוד דבספרא דקרא הוא רכתיב לבלב (ג) חליון אותו ור'
ישמעאל דרית ל"י גזירה שוה לאיסור אבילה והיתר הנאה
דנפקא ל"י מהיכי דנפקא ליה לאיסור לית ל"י ק"ו דאיס'
(ד) דהא ר' לית ליה דמצריך לא יהי' קרוש לאיסור הנאה
מאן דרדיש מג' לא חבשל ור' אליעזר דאמר לא חבשל
וחמכרנה (ה) למאן דמפרש גם דר"ש לאפקוין מק"ו דאיס'
ולרתיר בהנאה קאמרי' ולא משום איסור אבילה דהא בספרי'
נפקא ל"י בר' סמך ספרי ר' שמעון טעוה הוא דהא כול'
תנאי דלעיל שפיר אתיא מדאיס' דהא ר"ש ג' למרי' עביד
אבל ג"ש דאיס' למחצה אי לאו טעמא כפרדישי' :
ר' ב' ע"א ק"ט (א) טעמא תני נזיר כן ע"י רבי'
טעמי' מח' דסליק מיי'מפרס בריש' :
עד ודלמא אהא בתענית קאמר וקשיא ליה
דאמר רבא מאי טעמא תני נזיר ומפרש ח"ק אקרא קאי והא
בחולת כוטה אמרינן איירי דתני כוטה ונדרי' תני נזיר דרמיא
לנדרי' ותר' מעמא למה (ב) ועוד קשה ל"י דהב' מפרש במה
טומנין ובמה אין טומנין מ"ט ההוא דסליק מגי' נקמ' ברישא
ובמה בהמה יוצאה נקמ' על מ"ט והני נתייא לן בשיבוש תר' פ'
לה טעמא אחרינא ג"מ משום רב' נתייא לן בשיבוש תר' פ'
רבי' שמואל בשיבוש חולין בפ' במה מכסין בטעמא אחרינא
ואי אפשר לעומר ור' אומר כ"י אין כל זה בלום שחרי בנייר
לא בעי מה דבעי בטוטה דאלו בנייר בעי מ"ט תני נזיר
בסדר נשים כולל בשלמא נדרי' דקרא בנשים איירי (ג) אבל
בנייר מ"ט קתני בסדר נשים דמפרש תנא אקרא קאי וכו'
אבל בטוטה מפרש מ"ט תני ל"י בחד נדרי' ליתניויה בחד
טוטה (ד) ומה שהקשה לו מנייר או נדרי' תריין התם מפרש
בהאי ענינא הכא מפרש בה ענינא :

ר' ז' ע"ב ק"ב פ' שני נטמא ביום נזיר שיעור רב
ענין גידול שיער אומר אינו מותר (א) אי קשיא
הא תנן לקמן משנה שלימה הרי נזיר מהיום ונטמא מאה
פעמים מותר הכל תריין דרב ס"ל כ"א בר פלוגתי' דת"ק
דאמר אינו מותר אלא שלשים ובא רבא למעט אינו מותר
הכל נגימות :

ר' ס' ע"א קבא מס' נזירים תנן (א) ר' אליעזר
ענין הנזירות נזירים אומר פותחין

לאדם בכבוד אבי' כולה מחתנית משמע דאין פותחין בהרמא
ולא מצניעו שום תנא דברי' או' פותחין בהרמא (ב) לבר
מד' י' יהודה דתני' לא עלין אביי ורבא כולה אמריא דייקא
אמאי
מזה מחי' סייך כבוד הקוקס או' כבוד אביו וחמו' או' וכו'
אבל ע"כ' לא סייך ע"ז לומר דהוא נז' כבוד הקוקס ונגד כבוד אביו וחמו' וכו'
טעמא פ"י אלוני' דסני' מביא' דיכו' לעיל דל'י מהס' מחמט ג"כ דלא
דבני' מזה מיירי ל"י דכנ' מזה או' ח"ך פחות' כהני' קר' די' כוטה דמקור
וגו' ע"י"ש אבל אחי' ל"י לקדק' לע"פ אה' כהנא דרבי' ס' דלדרי' ס' כ"י
לחימי' פוחין' בהרמס' כשהתער' מעיקר' אבל אס' דק ענה מתער' ל"י כ"י
וזה סמכונו כל הסופקים ח"כ אין ר' ח'ו' פ"ה ענין בהרמס' ועוד דכל ח"י מיירי שאל'
התער' מעיקר' וזה' בהרמס' כרך לחא' פחה והכלה' ל"י מחללי' דבני' רביט'
דס"ל דהתערס' לא ובעינן מעיקר' ובהי' ח"ש ח"י כ"י ח"י טעמי' ע"ז קאמרי'
בא דרז' כהנא [והיא שכל'ה דרב סמואל רב גי'ס' רבינו ח"י רב סמואל
וקו הוא גי'ס'ת הרין ע"י"ש] להא לא הור' לו כהנא ועינן לקתן ס' ק"ל
ומ"ש ס' ותי'ן רבי' דר"ה בעמ'ו ס"ל דלן פוחין' בהרמס' עלו ח"ך
דלוי' לא כהנא מעיקר' ח"ש ח"ש ענין בהרמס' כשהתער' ועל כ"ן
לא קשה דהא חור' כמ' חי'וסי' ענין ספר' לדרב' מל'וה וי"ס ס'י' יכול לחרין
זה חי'ויון ג"כ וליכתי' לא מממט' ל"י דלדרי' דר"ס ח"י לדרב' מל'וה דל"י
דס"ל פוחין' בהרמס' וכן ספקין כטום ע"ז ח"י ח'י' רב"ש ע"י"ש (ב) לרב' מדרי'
יוקדס דגמ' ר"י אומר אחרים לו לאדם זה זה עלין אס' אחר ל"י חסיון אותו
ואפי'

קכ"א (א) ל"י אליעזר אומר וכו'
סלה מהניסין מפרע דלן
פוחין' בהרמס' וכו' כ"ל לרבינו ח"י רייך
דל'י פוחין' בהרמס' של המתוקת' של
ר"א ורבין הוא כבדי דהא לני להתי'ת
אס' פוחין' ככבוד אביו וחמו' או' פוחין'
בטלה ימחלו לו בהרמס' ויבד' דלמה אכ"ו
כתמי' כה' דס"ל דהא ל"י מקרי' פחה
הא ע"כ' ממתר' ע"ז וגו' דמפיק ליה
הרמס' מיהא ח"כ וכן רייך רבינו מלחי'
ורבא דס"ג נדרי' ק"ו ח"י י' ופחמי'
אחרי' דלמי' כהני' קר'ו ח'י' פוחין'
בזה ח'י' לא ע"י"ש וחי' ס"ל דפוחין'
בהרמס' אס' ח"כ'ת הרמס' ובמה' פלגי' אבל
מבני' ר' ח"ש [והיא ס' מהואר דכ"ס
ג"כ לגבינן דהרמס' פ"ה דהתערס' ל"י
הרמס' נזירות' היא דיחמד דהתערס' וכאמרי'
לא יתערס' ע"י"ש אבל רבינו ס"ל כהנא
מיי'חל' דכסהח' מיירי ולא כהנא דזהו
ע"ז וי' לרמות דלמ' דרז' רבינו דלמי' מיירי
לדר' לדר' מזה דל'י ח"ן פוחין' בהרמס'
מפ'י משאל'ת הכולת' שגשג' ע"ד ס'ה
כתחיל' דספק'ס' וכן מוכנה לבק'ס' פ"ה
ובא' פלגי' ר"א ורבין וכו' וחי' אחרי'
לעיל וכן כהנא ח"ין דרב' סמואל דמי'
לקת' דרב' כ"כ : ל"י דלדרי' לא הור'
לו ר"י בהרמס' ח"ש' דר"י ס"ל דפוחין'
בהרמס' מכו' דר"ס דרז' לדר' מזה וי' לו'
דכנ'הנא דר"ל ורבין פסמ' דלאו דכנ'
מזה מיירי מתיק' וזמור' חמסי' ג"מ
דדרי' כהני' ג"ין אביו וחמו' וכו' וחי'
ודל' ל"י כהנא מיירי וכן כל דמי'
לא קוקס' ח"ש' כהנא לאיס' פלגי' וכו'
ל'ה כהנא מיירי ועוד דל'י מיירי דכנ'

נדעה רבינו דנהוקן על להבא ג"כ קשה דהא הנה מיסתם סתמוי להאי דינא וקף דרבינו מיישב זה אבל סוף דוחק וגם הוכחה שלנו אומרים ייבש דוחק דמה זו סליחה על גברים להכחז' לכן ג"ל ע"פ מה שמתאלי כנחוק"י להלגטם נדרים להכחז' כג' סבוגיא הל"ל חול' וזמר נרמס למר' ע"פ מהתקב וכו' שאין אומר

הנדר מפי הנחלי חלל כחוקן במל הנחלי והנדר קיים וכבר נכתב זה כפי ק"ל ועי"פ מה שכתבנו בזה בס"ד (ד) ורמב"ם דמפי שיטתו אחרת ולבשר שאל יחל וטרן לא פליג אלדאי וכדמקשה נבי שבעת הילי דמיקו לתי שבעת שאלתי וכו' (ה) שמדבר זה הנחמי נדר לית בי' מפתח וכו' כ"ל: (ו) חלל רבא לא אמר דלם חיוי זקרי וכו' כ"ל: (ז) ולכלא מחן דלמיז עלה ולימד דכי חיוי זבור מלחא דרע' חיוי ב'י' מפתח וכו' כ"ל: (ח) שביקעל דהכי שיחיה מילחא כשאומר התנאי זר"ס ולאחר מתאן וכו' כ"ל: (ט) שמתין דלם בשבחה מקצת קמיירי דלחיו לא מצינו דרעתי' שבעת מתם כשהתם ופי' דמתחיו וכו' כ"ל ביחור דביוו ליתגמל ז"ל הא דקתי' הכחז' וכו' היינו מתאן וזמר עיקר ההנאי ויבטח על חיוה סדר חיות הנחלי וזה לא שיח שיחיה כעה חלוי זיכור מקצת ויבטח מקצתו חלל או שיוכר למתיו או שיבטח למתיו ולכן מפרש רבינו לרעבא ס"ב דמתחיו וכו' וכן יבא על דכחז' שאל יחל זכור כלל מהתנאי וכדכרי אביי ושור יס' חיון חזר שיקף שאל יבטח לגמרי רק שבעיקר דכרי חיוי זכור ולא חיוה סברת הקט שיהי' נדר' מועיל ההתנאי ח"ך ע"ז מפרש ההנא וכלכד מיה"ב זמר וכו' וז"ל כה"י ח' זכור דמתח' או יזכר כשעה הנדר לאמר על דעת הרמב"ם חיוי כשם: (י) ורעב לא מייפיג' חלל בלא חזר ע"ד הרמב"ם וכו' כ"ל דכחז' ח"ך חבור מקצת ויבטחו מקצת ג"כ מהני ההנאי ח"ך בלא רעב לעבד דכחז' לא מהני ההנאי חלל כשלאמר כשעה הנדר על דעת הרמב"ם חיוי

להתיר את עצמו ובלא תרומה רמעיקרא ובלא יחיד מומחה או ג' הדיוטות (ב) ועוד שהלכה כרב פפא דהא בתראי דאמר בהשולח גט שצריך לפרוש הנדר והכי נהנין אלא מ"ב זה ער י"ב הבא זה עיקר סמך לרבר דאמרין בר' נדרים הרוצה שלא יתקיים נדריו של כל השנה יעמוד בר"ה ויאמר כל נדריו שאני עתיד לידור יהי' במילין ובלבד שיהא זכור בשעת הגדר ופריך תלמוד' וא' זכור בשעת הנדר קיי"מ לנרדי (ג) ובמלה לרנאי ונתנאי ולא אמרינן כדאמרין ועילי ואומר לפני חבירו כל נדריו שאני כו' מדר' דרתם וודאי במטל נתנאי רידי' דלמטל נדריו שלא תריו נכתוין ופרך אביי תני ובלבד שלא יהא זכור בשעת הנדר וכן הלכה דשיטת פירכת' החלמוד ופירוקא דאביי מוכיחם כך (ד) ורבא דמשני שנויה אדרינא ובלבד שלא יהא זכור בדמקשינן גבי שבועת הבאי דמפיק אביי שבועה שאני ראיתי' ורבא פריך והא דומיא דנדר קתני וכו' אלא אמר רבא באומר יאסרו וכו' אם לא ראיתי ואביי ופליג אלא אלא ידע לאוקמי לישנא דאם לא ראיתי והב"ע שהתנה בר"ה ולא אלא ממה התנה אם מדרבי' רבינו לבין חבירו או מכל עולם או משאר דבריו והשתא קא נדר א זכור בשעת הנדר ואמר על דעת ראשונה אני עושה לכשיזכור (ה) שמרבר זה התנו נדרו לית בי' משש א' לא אמר על דעת ראשון ובמטל לתנאיה דהא זכור לו ולא חשש (ו) אבל רבא לא (אמר) אם אינו זכור בשעת הנדר' במטל לתנאי ש"מ דבאה מור' לאביי (ז) וליב' מאן דפליגי' עלה דכי אין זכור מתנאה ומר נדרו לית בי' משש והיינו דאמר רב הונא ברי' רבב חנינא סבר למידרש' (ח) ובפירקא דרבא שכיחא מלהא כשאומר מתני ברה"א לאחר מיכן בתוך כעסו נדר מריר את חבירו ואינו נזכר מתנאי שכיחא תנאו בטל נדרו כדמכתב שמעת' ועוד מדקתני הרוצה שלא יתקיים נדריו של כל השנה (ט) שמעינן דלא בשבחה מקצת קמיירי ראי משני אדעת' שישכח ממה שהתנה פי' דמתניתין לרברי רבא הכי את' הרוצה שלא יתקיים נדריו של כל השנה יעמוד בר"ה ויאמר כל נדריו שאני עתיד לידור יהו במילין בין ישכח התנאי בין לא ישכח לנמרי ובלבד שיהא זכור שלא ישכח במקצת התנאי בשעת נדרו גם יזכור תללות בדעת ראשנוי' אבל כשישכח כל התנאי יחל דין ולית דין דקיימי לתנאיה ובמליה לנרדיה כשיטת' דתלמודא ואביי (י) ורבא לא מ'פלא אלא בלא אמר על דעת ראשנוי' ואע"ג דפריכת רבא למאן דבעי למידרש' בפירקא אגן דרשינן ליה בפירקא (יא) משום דהאידינא קיל נדרו בשני דרב קיל נדרו' ואע"ג דשבועות לא קיל תקיני בכל נדרו משום עונש שבועת דינר זהב דאישהרש מקום דינר שבין שבועות בין נדרים ובין תרמים דבהניס או דברק הבית בין אסורי הכל תלוי בלא יחל דברו אבל ארריס מוחלין לו והכי עדיף לן טפי ומצינן חילק בין הותר נדרים בין ע"ה ות"ח דמשנינן כממה דופתא כאן בת"ח כאן בע"ה דלמא כי יאוקר משום ע"ה דאתי לפירקא והווי דורשין ללוועי בלועי ואתי לזילוקי' בנדרים (יב) דאיחורטנא כך משמע מרי בברכות יהי' לרצון אמרי פי משמע דאמר דמשמע דאמינא ופירש האיחורטנא כלומר שזכור בתנאי של ראש לאתר ונתחרט ויהא מותר ונסלח לכל עדת בני ישראל שייך הכ' כדאמרין בפ' מי שהוי' נזיר ושמע מחבירו הרי שגדרה בניור והפיר לה בעלה ולא ידעה שהפיר לה והיתה שותה יין וכו' ועל זה נאמר ויה' יסלח לה (יג) אף זה כן שידור לא אסור תנאי של ר"ה המבטל נדרו ויעבור צריך כפרה ומליחה ע"ז תיקן תבמיס לומר

תנאי נדרים העתידים אלא שזומרים כן דרך תפלה לקטק"ם שאל יבטלו ולא יעשו וכו' וזהו מהנינו כלא כדוף וכו' וכו' וכו' והם גם כן והוא מסתם לנידוח לנידוח הלכאופי וקף לנו נאמר דלמתי נהגו לארבעה אחרי חוככי בעקשה סליחה על העבר והחלה על להבא שאל נבטל בעון נדרים ולפי' ספיר אמתין דלירענתי ר"ל מעבד וניסם סיפורים זה וכו' וכו' וכו' וכן פתלה ועל גביה אפי' דלא אמרין וניסם סיפורים חלן כגבה מקומות לא חיישינן לזוהי הטיטוף ועתה נבא לנרדי רבינו שחשני על הקדמונים כגמה קושיות וכו' שאלמו לו להסתי' ז"ע ונתנו להסתי' גוסה מי הסתי לו נדרו בין נראה מדברי הר"ם סוף יומא והר"ם ח"ק' שם דהא גם הקהל אומרים לחזו בלתי ומיילא דהס' חתיכים להסתי' וכו' מתוך ז"ב קושי' רבינו ההתנה דהא בעיקר יחיד מומחה או ג' הדיוטות משום דלך קשה מטרמיס ז"ל ע"פ ז"ל חמה דלמיז היה להקדמוני לכתן בענין כוונת בלא די נדרה חלל הטוסח סוף כמדבר בענין לפ"ו קושי' רבינו קתה הדר נבטח וכל קושיו' דהא זכר לפרט הוסיף חיוי דהיינו כשהסדר כל לפי חכמה דלמיז נדר לעבד מאוס לא זכירי' להכין דכרי' שקדומים הלא בכל נדרים שמתקיים לו ג' הדיוטות נדר' לפרט סדר לפחות לאחד מהם כחומרם בעוסקים ולנדריו לו' מהתקל חתיכים וכו' חיוי ח"כ ה"י לזס עכ"ל לנחות אחד לאחד נדריו בכל עובדו משום דמסתם רבים הגורו להם לא חיוי לייטעי וכדלמתינן גרס' ועיובין רבים מדרבי' חלדי' ג"כ חיוי חמה דכמה עמי' הארץ איכא וכו' דהא נוסמים ממשלה לנסיכ' ועל קושיו' דהא נריך חתבו דמעיקרא חיוי דלן כתי' דלל מי שבער נדרו הוא מותרת משקרו כדי להגלל מן השעם חיוי חמה דל"ג חתבו חתב חיוי נכל הנדרים ולתנו לנו לישאל ספתח לאו דהס' בוודאי כל חתבו מישלחין חיוי נרעו להכיל בעון נדרים וכיון דבה' לישאל ויחלו דלמיז חויה לקים ויפטר הכי' דעבר קתה עמי' נדרו ולמה לנו סתח לו חתבה ועוד דהא כל הטיב כלא בנה כמה והתקיימו וכו' ולמה לנו לישאל ספתח לו חתבה ויחלו דמתחרט כיון דיה שוין עור וזלמתי כפי' זה שכח המ"ד עי"פ ודברים בגריסם חס' כתי' דהו דמהל שכתב רבינו וכלא חתבה דמעיקרא שפעם להדיא דמתחרט מעיקרא דוקא שער דמי ודלל חס' שכתב חס' ס' קכ"א ומכאן ג"כ חל' לחס' שכתבנו בעלי ס' ק"ל עי"פ וזכו דחוק לומר דכתיב שאל לאו חלל' דכתיב' חס' כן דל' ח"כ' בלא חל' מוסר חלל' לפרט ועוד לכנר הכרעטו לעיל בלא פליג עס כולי' כדוחא (ב) ועוד שהלכה כר"ס דהא כמתא דאמר כשהטל גט דף חל' ב' שצריך לעשות הנדר והכי נהנין אלא כן נריך לומר מיו"כ זה עד ח"כ' הגל זה עיקר וסתר נדרו וכו' כ"ל: (ג) ובמטה נתנאי והסגלי' בעל והנדר קיים ונא אמרינן כדלמתינן לעיל כשאומר לפני חבירו כל נדר שאני עתיד לידור יהא בטל לא שמע לי' ולא אחי כדתי' דהס' חול' וכו' כ"ל ור"ל דהס' דנדריו אחד שער בטל

הנדר ואח"כ יזכור ההנאי ונמלא שאל"פ שאל חמא מ"מ' בתהתכוונה חמא ונריך כפרה ע"ז: (יג) ח"ך זה קן שידור ולא יזכור ההנאי של ר"ה וכו' כ"ל: ומס' (ספר הישר)

זכרון וכו' כפי' ור"ל דעל אלו לא מהני התרה לא על העבר והגדר לאו בדעמייהו
הי' אלא בדעת המקום והקטל וכד' וטל להבדל נמי לא מהני כיון דהכ"ד והכ"ה
מאיכור וודאי זכורים התמי' בשעת הגדר א"כ עקרה להנחה וקיימוס לנדעת
דלמירני כהאי משמעת ומה שכתב חייב
אין לי וכינאי בזה : (יח) ועוד דלא
איתקן אלא משום דשכל יחידים קול וכו'
ודאלה קילא לא דקשיין וכו' כ"ל: (יש) ומה
שחקנו לומר ביו"כ וכו' ופעמים יו"כ
נקרא ל"ה דכתיב ביהוקאל מ' ב"ה
בעשור למודע ודקשיין בערנין דק' י"ב
אחיה שנה שר"ה שלו בעשור לחודש הוי'
לומר ז' יובל כך פירש' כ"ל: ור"ל
דיואל הוא ביה"כ :

(יד) ומה שנהגו לומר ג' פעמים שכן רוב דברי חכמים וכו' כ"ל: ור"ל דגם זה לשיטה
רבינו לכאורה קשה ולכן מהרן שכן רוב דברי חכמים מש"כ אי קאי על העבר
א"כ בפשיטות משום דהוי התרה נדרים ור"ל ג' פעמים מותר לך : (טז) במנחה
בפיקר ר' ישמעאל וכן הלוי הגעל בעקר מנחה ח"ה וכן ברוב דברים כגון מותר
לך וכו' כ"ל: (טז) אך לפי עטוהם הרגילו
עלמם ג' פעמים כמו ביה"ה נדרים ועוד
הסיפוי במחזורים ישינים לומר שכן
מגידה ה"ש ובמקנה הקהלות מהיו
דמדים שזהו היסוד מ"ה טעמו וכו'
כ"ל: (יז) וטעמו בשתיים וכו' ונדרי רבים
וסכסו וגיזוהו כ"ד וכו' אלא בדעת המקום
וכ"ד ויזכור ולא משהתיר ובהכי נמי לא
מישהתי הדא כיון דכ"ד ויזכור מן הסתמא

לומר ונסתל לכל עדה בני ישראל כי לכל העם בשנה
(יד) ומה שנהגו לומר ג' פעמים שהן רוב דברי חכמים
משולשים מגל זו מגל זו מגל זו קופה זו קופה זו קופה זו
(טז) במנחה כן הלוי הגעל ג' פעמים וכן רוב דברים מותר
לך מותר לך אני שמעתי שיש מקום שאין אומרים אלא פעם
אחד וכן נראה (טז) אך לפי עטוהם הרגילו עצמן ג' פעמים כגון
היתר נדרים והוסיפו כך במחזורים ישינים חוץ מגזירת העישוב
וחקרת הקדלות שהי' מרמין שהיו היתר נדרים שעברו ודברי
הבאי הן פורחין באוויר (יז) וטעם בשתיים הוא כדפרישית ועוד נדרים יחיד משתרי בהכי ונדרי רבים בשבועת גזירת
ב"ד ושבועת אלמנה וחייבי מלוה אינן בכלל שאינן תלוין ברעתו בלבד אלא ברעת המקום וב"ד בציבור לא משתרי בהכי
הדא כיון דב"ד דציבורא הן מסתמא זכורין הן או כולו או מקצתן ולא משתרי דהא איתעקר תנאי כיון דזכור בשעת הגדר
(יח) ועוד דלא איתקן אלא משום בשל יחידים קול ושל אלמנה קול אבל דציבור לא קול ושמו' רקול דרשינן וארלא לא קילא
לא דרשינן ואפילו דרשינן לא מהני כדפרישית (יט) מה שתיקנו לומר ביה"כ ולא בר"ה כמו שרוא במשנה משום דיה"כ
בטל מכל המלכה ואי"כ כנופיא טובא וסמך הוא לר"ה ופעמים י"ב נקרא ר"ה כדכתיב בר"ה בעשור לחדש איהו שנה שר"ה
שלה בעשור הוי אומר זה יובל כך פ' ר"ה :

סליק מסכת נדרים

מסכת נדה

מפסית גירי' גמר משל' קמא דמפתחין ועמם נעה ומפקדה לפקד' ומשום חששא שהא
איסכסי צדים החיון לז' קמ"ל רעוה' לא מיניע בכ"ס דלח' לא ישיורא דחייבין
דלמא איסכסי בניה' אלא אפי' בפחות מכלן נמי חייבין לז' וכן ליל לומר
דטוהם רבינו להוסי' מכל אלו הפירושים לז' הסמיטו בדמכרל ר"ל אפי' משבו ולא
לענין מלכה חרל ומירוק הסני לא יתא

קמה (א) קביל לן האי אפי' אפי' וכו' דהן האשה ממנה כהרל
ובפסחה מיתכרל וכו' ברש יולא דופן דף מ' הנין לה ובהאי ליטא
ובפסחה מכלן עי"ש ורבינו לא דדקדק
דנקטינו בלשון המטה לרבות לכן לה

לי ג"כ כמו שכתב רבינו יונה בעמנו
דחששא קלה היא ולזו מהרן מירוק חרש :
(ב) ח"כ אפי' ראי' אשה ה"ל למימר
ויפטר דם וכו' כ"ל: (ג) דלמא עינין
וסתמא לא רשונה וכו' (ד) ועוד
יש לתמוה לז' ציבור דרבינו וכו'
לא דלמא כהרל אין זה חומרת כל כך
ודולאי הוי חששא דלמא רחמי' שני ימים
ובואי' זמנה גדולה אבל כהרל כפיטא דלף
ע"פ חכמי' אין לחמירי לז' כ"ל דלמא
שני ימים הימא רואת עתה בשפע לז'
יש לומר דהתמך קן הוא דבעת יבראל
החמירו על עמנו אבל החמירו לא היו
חוששין לז' אך בזה יבראל קדושת קן
וכן עמנו הכנינו בזה החומרת ופיסור
דברי רבינו כך הוא דמזו יבראל דמתיכו
משום כך חששא חל על שני ימים
בזה וכו' וי"ל דהתמך קן הוא ומ"מ
החמירו בזה וי"ל ראי' לדברי רבינו משאי'
סוגיא דלמך דחברי' רבא לר"ש ודמס
קשה שני ימים וי"ל כפיטא חשב בשעת
נקיים וכו' ח"ל ר"ש לרבא מתי אריא
קשה שני ימים אפי' משבו בעלמא הא
למך רך ויזא בזה יבראל וכו' ח"ל
לחמירי לך ליסורא וזה חמירי משכא
היכא דלחמור וכו' עי"ש משמע לרבי
דחומרת דר"ה הוי ג"כ משום דלתי' שני
ימים החששא ג"כ מרמטי דלתי' אלא
מנהגא ש"מ דלתי' מתקני חמירי אלא
מנהגא בעלמא והנה ג"כ לפי' הר"י והר"ן
אין סתירה מה אצל לפי' רבינו מנחה
יוהר וטעה קיימו וקבלו עליהם כל

ענין טיפת דם
כחדל
לן האי אפילו אהאי קאי אלימא אמיפת דם כחדל יושבת
עליו ז' נקיים וה"ק שאפילו רואות כ"כ דם מעט שהוא שיעור
קמן כחדל והא ק"ל בפ' יוצא דופן שאפילו בפחות מכן מטמא
דחנן האשה מטמא כחדל ובפחות מכתחדל אלא אשבעת
נקיים קאי וה"ק אפילו רואה דם כחדל בראיה אחת יושבת
עליו ז' נקיים אע"פ שאינה רואה אלא שעה א' (ב) א"כ אפילו
ראיה א' ה"ל וטיפת דם כחדל מאי אתא לאשמעי' ויש
להרין דרבי קאמר ד' זירא בנות ישראל וכו' דדעתיהו
דמחמירן אעצמן משום דאמרי אן דחוינן השתא טיפת כחדל
(ג) דלמא טעינן השתא לא ראשונה ושמא אני עומרת בחוק
אחר עשר יום שבין נדה לנדה וזבה נמורה וזה ראייה שלישית
היא וצריב' לישב ז' נקיים (ד) ועוד יש לתמוה למה החמירו
כ"כ והלא אלו ה"י זה ברור שראתה שני (שני) ימים קודם ה"י
לה לראות בשפע יש לומר וודאי אינה זבה ואין זו אלא
ראי' ראשונה אפילו הכי מתמרות ויושבת ז' נקיים :

קמו הנשאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם
וכו' ואי קשיא מהא דאמר
בכמה דוכתי' אתי לקמי' דפלוגי ואמר את' לקמי' ושירי הי"פ
הנישאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם וכו' אדם הבא לפני
חכם אחד לישאל דבר איסור או דבר טמא ואמר (א) או
טימא אותו דבר חכם לא ישאל לחכם אחר ויטהר אותו חכם
שני אותו חכם שני לא יטהר ולא יתיר כיון שיועד שחכם
אחר

ענין הסתל לחכם
בכמה דוכתי' אתי לקמי' דפלוגי ואמר את' לקמי' ושירי הי"פ
הנישאל לחכם וטימא לא ישאל לחכם וכו' אדם הבא לפני
חכם אחד לישאל דבר איסור או דבר טמא ואמר (א) או
טימא אותו דבר חכם לא ישאל לחכם אחר ויטהר אותו חכם
שני אותו חכם שני לא יטהר ולא יתיר כיון שיועד שחכם
אחר

יבראל מתוך העולם ועד כוסו חומרא זו וכללו ב"ק יאל דלמא בעמנו יבראל :
קמ"ז (א) יל עינא חומו' דבר לא יבראל לחכם אחר ויטהר אותו חכם שני
לא יפהר ולא יתיר וכו' כ"ל: ומשמע מדבריו דליהך מזה חכם
הראשון החי' והכני נראה לו ללבוש ומשקול דמטו' וכו' ואין לקבילין
כדורג' ופשיטא דלמא דהכ"ד והרשב"א דאין דעמנו כבוד החכם אלא
משום

ז"ל דר' זירא קמ"ל מפני דברתי' מרובה
בשעת נקיים משום דים להטות דמקנה
ומקנה הפנינו ומקנה בניה הפנינו ג' ימים כ"ל
כ"ל: דלמ"י דלמ"י דלמ"י כהרל דלמ"י כלל
וכן כ"כ הר"ן וזהו אפי' חמירי ויזכור
למ"י דמ"י נזכרה לישב ז' נקיים עי"ש

דעת לישאל לא כגון ככלי' שלום עם כל' וכו' וי"ק למה שולך לזה א"כ שם טומאה הכלה בידו אדם הוא דווקא כלים' שבוטל כן. סא כדמך דף ה' : אמרין לעינין שבחכמות' טעמה וזהה מביה דכוי כסך טומאה הכלה בידו אדם וכן כפ"ק דפסחים דף י"ג : לעינין מתה עמה מה שביניה

הוא הא י"ג ש"ס שבוטל לא עסקין דייחיהו לאשבו נדה וקמרח כדמיהו עובד ונהא כס כוס' דברי רבנו נקוד דברים כהנינו על פירש"י שם פ"ד טעמיה דמריב נמי שבוטל דכל סאל לא לכלל מנע לא כל סאל היסע והקשה ממנה מקומה דמריב דהכיטע עמה לזה פירש דבאמח בהיסע עמה לכל כל תומות הכלה דרך גב י"ג

שאני אומר אדם טהור נכנס לשם פריבין ברה"י מבדי ספק **טומאה ברה"י** הוא ספקיו טמא ואמאי תלית באדם טהור יותר מבאדם טמא וקשיא זו מביעה לדריה דפסחי' הבית טמא דקתני (ג) עד רמשני להרוא דגרה ומקו לה ברבר שיש בו דעת לישאל והלכך מלתא רפשיטא ברבר שיש בו דעת לישאל כך חירש רבינו שמואל זצ"ל ורבונו יעקב אינו מורה בתריץ זה וקשיא ליה מהא דגרה דניהו דליבא למיתלי בניניה מרף טמא והוה ספק טומאה ברבר שאין בה דעת לישאל מ"מ איבא למיתלי בידם טמא כבאדם טהור א"כ הוה ספק טמאה ברבר שיש בו דעת לישאל והוה לך למירב טמא (ה) ועוד קשיא רבשמיטת תולין אמרינן צלוחית שנהינה מטה (ו) ועוד ומצאה מבוטה טמאה שאני אומר אדם טמא נכנס לשם וכיטה מצאה מגולה אם יכולה תלורה לשתות או נחש פסולה ולדברי רב ר' שמואל אמאי לא תלינן באדם טהור כגו דתלינן גבי מרף והוה ליה למירב דפשיטא דתלינן באדם טהור כמו נבי מרף ואע"ג דאיכ' למיתלי באדם טמא ותירץ רב ר' יעקב דטעמא משום כלים הנמצאים כלומר אם מצא כלים ברה"י מחויבין להו בחזקת טמאים ולא בחזקת טהרה (ה) כדאמרינן בשבת על ששה ספקות שורפין את התרומה וקחשיב ספק בלי' הנמצאים ולא קחשיב על ספק אוכלים הנמצאים ש"ם על ספק כלים נזרו על ספק אוכלים לא נזרו והיינו טעמא דכלים אית להו טהרה במקוה וליבא דפטר נזרו ברו טומאה אבל אוכלין דאיכ' הפטר ממון דלית להו טהרה במקוה לא נזרוהו רבנן וכ"ש הכא דאיכ' למיתלי באדם טהור דתלינן מחויבין בהו בחזקת טהרה אבל נבי קודרם כיון דאיבא למיתלי באדם טמא מחויבין (ו) דהוי ספק כלים א"כ משום תורמא מי טמאה :

מ"ה ע"א קמ"ג נשים משמשות במוך פ"י (א) צריכות לשמשות במוך מפני הסכנה כדמפרש ואילו וליכ' לפרש מותרת לשמשות במוך דאפילו כל הנשים נמי דהא לא מופקדא אפרי' ורב' כדאית' ברבא על יבמתו ואי משום דתובת הבעל דמפקיד ליבא לפרש חדא דלא הכי משמע לישנא ועוד אפילו קיים מצות פרי' נמי קאמר וביביל' שבת זרע על הוה דינמא במשא אסור כדאמרינן בריש פירקין :

ה' ע"ב ק"ג (א) אומר רבא מאי כלי חרס המוקף צמיד ענין טומאה מה ומדרס ניצול במעת לעת שבגרה וקשיה הא דאמר רבא נופי' במכת שבת בפ' ר' עקיבא מדרס כלי חרס טהור מרבי' בו (ב) ועוד תנא בב"ק בפ' כיצד מדרס פכין קטנים טמאין באהל המת טהורים במשא חוב לא קשיא מדרס דקאמר חרס במדרס בלא היטט קאמר דאלו היטט אפילו במוקף צמיד פתול טמא (ג) דהא דטהור דאפילו בקופת שבתו שיחרה לישביה לא הוי כרתיב וכל כלי חרס אשר יגע בו חוב אמרינן איהו מנע שהוא ככולה הוי אומר זה הסימה והוה כאלו חוב נהונה בתוכה ואין צורך פתח פתח אלא אפילו מוקף

צמבר וז"ל דכוחו לאו דווקא וזה דקמרח שאלו לבס פתח טמא דעיקר' דמיתה למדת מהבחיית' דגדה דף ה' י"ג : עי"ג וזהו למדת דכפל פתח טמא עוסק בן מיקרי ספק טומאה הכלה בידו אדם וכוין דקדום זה לא הוה מנע' רק ע"ל אדם ספר מיקרי ספק טומאה הכלה בידו אדם אבל אכתי י"ס לאמה מיל' דעתו לתק בן קר' דגדה לקדום סא גס ככל' י' למהו כסבור כמו כמח' כן חמה דרבינו עקשה זהו על פירש"י הכל קשה לומר כן על מותר עיינו דהכ"ס עיקר' כדקד' ח"ו אה"ס פירוש ודבריה ללאור' כך דמה חמירה מהך דקדום הדכלו בידו אדם לטומאה ספק אם נפלה מצלי' וכו' ודלוי טמא וחל' ע"ל אדם טמא אדם טמא וז"ל דיק' הטב"ס דחומר זה מביה לדי קולא דשמינ' דקדום כדמכח ונהלפ' מתקין לחקוק' ס"ג א"כ ספר מיקרי ספק טומאה הכלה בידו אדם אבל ככך דגדה כיון דכיל' ליהוה שמעטת נפלה איכ' ח"ו זה וחל' ספק טומאה הכלה בידו אדם וכוין דקדום כס דמה לישאל פסוקה סאר ומלין כל' ספר מהר"ש ע"ג דהוי ס"ס לתומח' לך כספק טומאה כה"ל וברכ"ל לא מחלוקין כיון כספק חזק למה ספקותו כמנין שביניה הוה' כמנה מקומה וכוין דכדן קדום זה דעת לישאל הוי כספק טומאה כה"ל לזה אפי' כסי' טהור ומשמינ' דחולין וכלל מרן לדגו' ג"כ דגמי' מי טמאה החמירו בכמה דברים החמירו בזהה חלומה וכמו שכתב רבינו כסוף דבריו ולרבינו לא נחיה י"ג זה הפירוש דתיון דמיקרה דהיתרא מבוטל אדם טהור א"כ היה לו יספק טומאה הכלה בידו אדם והרמב"ם מספק לה כדמייבא דהיתרא כמו שכתב הט"ס כפ"ו מה' ס"ה ע"ה וכמעט שמואל חתן השני שכתוב עיי"ש (ג) עד דמנא דגדה ודמיון ה' דברי' סלין זו דעת לישאל והילך מילה' דפשיטא דברר ש"ס זו דעה לישאל דמנא קד וכו' כ"ל' : (ה) ועוד קשיא דפסחים דחולין דף ה' (א) אמרינן למהוה וכו' י"ג עי"ג מיל' טמא מפקה להכ"ס' סא גס למהוה קשה וז"ל משום תומת' מי טמאה ח"ו וכו' י"ג עי"ג קשיא ל' לרב"ס' וז"ל ביאר דבריו דה"ק דכלמח' לישאל רבינו דהא ביניה חממי' כליים ולא בכוליה ספרי דתמיהו צמי טמא משה"ל פ"י דש"ס דטעמא חמוס טמא כטומאה הכלה בידו אדם וזה הוה הלכה למשה מסיני לא שייך להחמיר גוב חמוס א"כ כש"ס טוונה הרשב"ם וכו' כ"ל' דהא סא כש"ס עקשה בידו אדם וז"ל ספק טומאה הכלה בידו אדם וריבנו לא נחיה ל' בזה וכפי מה שכתבו : (ה) דחמרינן כשכח דף י"ג עיי"ג : (ו) דהוי ספק כלים וכלומות החמירו טמא וממתי מי טמאה כ"ל :

קמ"א (א) לריסה לשמשות במוך וכו' חזק זה לאפוקי מפירש"י פני' ביבמות י"ב : וכבחות ל' : ומתניתא לשמשות במוך והוא' הכילו פני' פירוש הכפר הוה כספ' רבינו לא כלתה לאי רוחא ספורה דהתני' כדמיון דקודם השמים ספורה ליתן המוך טמא דמנחה זרע וכו' כדמנע על העולם ועל האגנים וככל' ס"ס דביבול' לא הוי דחמרינן ברבי' פירקין וכוונתו לריס' מילתין דלחמין טמאה במוך מיל' איבא ליתמר עיי"ש ומשמע מזה דזכרן לשבת במוך והאוך מונח סם תמיד וז"ל ספר הל' וביבול' עיי"ש נמי לא הוי דנימא כשאל' סמור דלחמין ברבי' פירקין דככל' נמי לא החירו רק אחר כהמים ל"ל ופ"י לנמך לומר דהא דרבי' דהו' מרבי' כדמון ח"ו תמיד אלה וקודם חממי' שבת (א) וכו' חולד לא חסנה דקודם ככהותו סם ח"ו זה חזק עיי"ש : (ב) חזק רבא ומה כלי חרס וכו' ר' דבכמה דף פ"י : דהא דלמר רבא מדרס חזק רבא טהור מוקף דובל' כלי פתוח חזק ע"ז טמא

רש יבמה כל שיפלה למתן וכו' ואחריו בגמ' טעמה מאוס דמשעת נפילה וכו' כ"ל : (ג) טעון מסכרי בה ועונן שהלכה היא ועבלה למתה' ובעתה הגרה שמה העלה וכו' כ"ל וכו' טעון שהלכה הקדשה עם העבול למתה' : (ד) ועי' קן הלכה הארה וישאנה וכו' והלכה לא ידעה וכו' כ"ל : (ה) והו' קשיא מני מה דהתן הכה

לא נמלא חזרה זו וזמנה רכינו בספרו זה לוקמן אוח י"ד והעיקר דהחיקה לה דהא האי קרא דהחזיר אפיק לה בח"כ לעניין מרכב למעט ופסוק הקודם דוכל המרכב הוא למשלו וזו היא חזקת נדיבותו שכל זמן שיש קרא עבדיו של זכ ארץ מוקף האי קרא לעבדיו של זכ ארץ מוקף

הי' מקפיד דלא מחוקקין לי' בהכי וראוי לדבר כל היבולה למאן ולא מיאנה צרתה תולצת אבל לא מתייבמת ואמרין משעת נפילה נראין בצרות ברו ובני איילונית לא אמרין הכי ואי קשיא הא דתנן בגמ' הלכה הצרות ונישאת לשוק ונמצאו העריות איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים אלו בה אלמא מחשבינן לה למקח מעות אע"פ שמת ולא הכיר בה תרין רבם נמי (ג) כגון שהכיר בה ובגון שהלכה הצרות שהלכה היא ובעלה למדינת הים ושמת הצרות שמת הבעל והצרה אינה מעוברת (ד) ועל ידי כן הלכה הצרות ונישאה והבעל כבר היכר בה שהיא איילונית ורקפיד ונתבטלה הקידושין והצרות לא ידעה בדבר כלל (ה) ואי קשיא נמי הא אמרין הא דתנן הכונס את יבמה והלכה צרתה ונישאה לאחר ונמצא זו איילונית תצא מזה ומזה וכל הדרכים האלו בה ה"ג כיון שהכיר בה בעל שהיא איילונית ורקפיד ואמר בפני עדים שאותה אשה איילונית וקידושין בשלישן והוא לא ידעה והלכה ונתייבמה ואח"כ באו עדי' והעידו עיריותו כך צריך לרחוק אליב' דרב אמי דאמר צרת איילונית אמרין והרי היא צרת ערוה ומותרת לשוק אבל רב' דאמר צרת איילונית מותרת וה"ג פסקין הלכת' אין צריך לרחוק אלא נישואי איילונית לא מחשבינן לי' מקח מעות כלל הא דתנן תצא מזה ומזה משו' ראיילוני' כל לגבי איסור צרה כמאן דלית' דמיא ואפילו הכיר בה בדפס' רבא הילכת' צרת איילונית מותרת ואפילו הכיר בה ואפילו צרת בתו איילונית' כך פי' ר' אברהם

קודם הקידושין : (ו) ואינו דכל הכי מהיניח דנישין יצירי בשלה הכיר בה וכו' ולא קמי שטיו וכו' כ"ל דע דלף שחינתו לטון שפאלאו מ"ל לא יחלה לי' להניו לטון שפאלאו משמע לי' דלחזר מינה שפאלאו (ז) והוי אהמו גמורה היא קמיה ולכן אמר ר"מ שמה תפאלו איילונית ולחזר וכו' זה שמה קיבל עליו כפי עדים וכו' כ"ל : (ח) שבתה וזע טעמה לרומה כ"ל טעמה וכוונת איסור למ"ד ב"ר' ואיכא למ"ד שנתעבה ונספסאסו כמ"ל אמרין כפי' ח"ד דף ס"ו : וכו' כ"ל עי"ש בפסחים דוח לר' יוחנן אבל רבנן פליגי עמי' ועלם פמיני טוונתו מחי בעי כתי ואלו טוונתו רבנו לסקפות על י"ם דלחזר כהני' אי טעמה טונת כ"ל אי כעטשה ולמה לא אמר מני כהני' על דוחה גופה דפליגי רבנן וכו' צרה לזכנן טעמה כ"ל ולר' יוחנן כהני' היה י"ם וטעמה כ"ל והתן מאוס דשם סלכה כרבנן אבל כוונת' דהוי הפלוגתא דבין מינה ומינה או אוקי בהלכה דפליגי הדכה הגויס צרה ככולי מה"ם ולא מרכשה הילכה כהדו מיניה או אמר שפיר כהנא וכו' דזה תלוי בפלוגתא ההלכ' שכלל הש"ס ועניין הלכה היה אומר ללחזר דנוגע כ"ל וכן דלמ"ד אוקי בהלכה הגויס כ"ל וכן הו"ל כתי' דר"ע דמחו איס דש"י קמרי ל' לנוגע ח"כ' אף למ"ד דין מינה ומינה ניכ' טעמה כ"ל כמבואר בגמ' לפ"י רוב דישנה מביעות כ"ל כ"ל אכל מה אעשה שרביט הגדול הכונס' כ"ל מה' אה"ס עסק כוונת כעטשה ואולי דעתי מאוס דר' אילאי תשמ' דר"א רוב דישנה ח"כ' ח"כ' ח"כ' דכ ספח הוי לה כהנא ע"כ' לא שנקין פטיחותה דר"א כ"ל שמונן כן פטיות להלכה וכו' כהני' פלוגתא גופה דבין מינה ומינה וכו' (ב) כהנא וכו' אלו לו טוס שייסח בתוס' זו והיא שנה עשיות פ"ח ומיני לה כהני' כ"ל : ועוד דכ' ניסוח גלון ומינה קשיא זו כסם רב' ניסוח גלון ומינה פטיותהו הנהי' טעמה ס' ותימני כעטשה דהני' חתום' כסם רבנו חירון אמר וחלי רבנו כספרו זו חזר רב מטי סיושלמי (ג) וקשיא הוי מבדן לחסם וכו' כ"ל וכו' הא דקדשה בכל שנה (ד) דהיא דתני דקדשה מיירי כהנא של יוסי' וכו' כ"ל :

קס"ב (א) ויבמות ס"ק דף י"ב : אמרין וכו' עי"ש בחוס' ד"ה שמה ובעת כ"ה י' טוס' ד"ה קפ"ל מה שכתבו בשם רבינו ולע"ל ואולי נלך להגיה כן כהני' וכו' אבל מהתעבת נפל [וזה הוא כפי' החוס' שם לפי' רש"י] אי נמי כ"ל הוא ענין אחר [וכמו שכתבו בסל דמלת הוא כשהלכה מתעבת החומ' שם משמע כלל מוך כגון קודם בין בימי הולדתו וכו' כ"ל ועי"ש בחוס' ודלא כפי' רש"י :

קס"ג (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל : (א) ויבמות ס"ק דף י"ב : אמרין וכו' עי"ש בחוס' ד"ה שמה ובעת כ"ה י' טוס' ד"ה קפ"ל מה שכתבו בשם רבינו ולע"ל ואולי נלך להגיה כן כהני' וכו' אבל מהתעבת נפל [וזה הוא כפי' החוס' שם לפי' רש"י] אי נמי כ"ל הוא ענין אחר [וכמו שכתבו בסל דמלת הוא כשהלכה מתעבת החומ' שם משמע כלל מוך כגון קודם בין בימי הולדתו וכו' כ"ל ועי"ש בחוס' ודלא כפי' רש"י :

קס"ג (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל :

קס"ד (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל :

קס"ה (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל :

קס"ו (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל :

קס"ז (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל :

קס"ח (א) ס"ג דמחי וכל הונתו וכו' למפוק חטיס' וגימטוה וכו' חזר בו לפניו כש"י (ספר הישר) כ"ל :

